

Den Europæiske Unions Tidende

C 347

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

53. årgang

18. december 2010

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
I	Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser	
UDTALELSER		
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg		
460. plenarmøde den 17. og 18. februar 2010		
2010/C 347/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om tilpasning af kvalifikationer til behovene i erhvervsliv og tjenesteydelsessektorer under forandring — bidrag fra en eventuel etablering på EU-plan af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer (sonderende udtalelse)	1
2010/C 347/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Lissabondagsordenen og det indre marked (initiativudtalelse)	8
2010/C 347/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Integration og den sociale dagsorden (initiativudtalelse)	19
2010/C 347/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om konsekvenserne af de økonomiske partnerskabsaftaler for regionerne i den yderste periferi (Caribien) (initiativudtalelse)	28
2010/C 347/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den fremtidige strategi for EU's mejerisektor for perioden 2010-2015 og derefter (initiativudtalelse)	34
2010/C 347/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Landbrug i Euromed-landene (herunder betydningen af kvinders arbejde i landbrugssektoren og kooperativers rolle)« (initiativudtalelse)	41
2010/C 347/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af de socioøkonomiske aspekter i forbindelserne mellem EU og Latinamerika (initiativudtalelse)	48
2010/C 347/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Marokko (initiativudtalelse)	55

DA

Pris: 4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

III Forberedende retsakter

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg**460. plenarmøde den 17. og 18. februar 2010**

2010/C 347/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og anvendelse af biocidholdige produkter — KOM(2009) 267 endelig — 2009/0076 (COD)	62
2010/C 347/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om transportabelt trykbærende udstyr — KOM(2009) 482 endelig — 2009/0131 (COD)	68
2010/C 347/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om administrativt samarbejde og bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift (omarbejdning) — KOM(2009) 427 endelig — 2009/0118 (CNS)	73
2010/C 347/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/71/EF om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel, og af direktiv 2004/109/EF om harmonisering af gennemsigtighedskrav i forbindelse med oplysninger om udstedere, hvis værdipapirer er optaget til handel på et reguleret marked — KOM(2009) 491 endelig — 2009/0132 (COD)	79
2010/C 347/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Miljøpolitisk årsberetning for 2008 — KOM(2009) 304 endelig	84

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

460. PLENARMØDE DEN 17. OG 18. FEBRUAR 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om tilpasning af kvalifikationer til behovene i erhvervsliv og tjenesteydelsessektorer under forandring — bidrag fra en eventuel etablering på EU-plan af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer

(sonderende udtalelse)

(2010/C 347/01)

Ordfører: **Marian KRZAKLEWSKI**

Medordfører: **András SZÜCS**

I et brev af 29. juni 2009 og under henvisning til EF-traktatens artikel 262 anmodede Kommissionens næstformand, Margot Wallström, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om:

Tilpasning af kvalifikationer til behovene i erhvervsliv og tjenesteydelsessektorer under forandring – bidrag fra en eventuel etablering på EU-plan af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 4. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 149 stemmer for, 6 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) noterer sig med stor interesse idéen om at etablere sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer på EU-plan. EØSU mener, at hensigtsmæssigt organiserede og ledede **sektorråd** med deltagelse af mange forskellige aktører **bør spille en afgørende rolle i forbindelse med forvaltningen af sektorielle ændringer** og navnlig foregribelsen af de skiftende behov for beskæftigelse og kvalifikationer samt **tilpasningen af kvalifikationer til udbud og efterspørgsel**.

1.2 EØSU er overbevist om, at europæiske sektorråd kan støtte forvaltningen af sektorielle ændringer og bidrage til opfyldelsen af de mål, der knytter sig til initiativet »Nye kvalifikationer til nye job«, samt være nyttige, når der på EU-niveau træffes beslutninger vedrørende sektorielle ændringer.

1.3 Efter at have analyseret fordelene og ulemperne ved de politiske løsningsmodeller, der overvejes i en gennemførlighedsundersøgelse af udformningen af sektorrådene, går EØSU ind for, at sektorrådene udformes efter den europæiske sociale dialog. Sektorrådene kunne have betydelig gavn af kontakt (i henhold til princippet om samarbejde) med strukturerne i den europæiske sociale dialog på sektorplan og deres politiske aktiviteter.

1.4 EØSU finder, at aktiviteterne i de europæiske sektorudvalg for den sociale dialog kan tjene som model for, hvordan sektorrådene skal fungere.

1.4.1 Det skal dog påpeges, at de europæiske sektorråd kan have et større omfang, set i forhold til hvor mange berørte parter de kan bestå af, og spille en mere uafhængig rolle end de europæiske sektorudvalg for den sociale dialog, der er mere fokuseret på kvalifikationer og arbejdsmarkedet end den sociale dialog.

1.4.2 EØSU mener, at sektorer uden europæiske sociale dialogstrukturer også bør have mulighed for at etablere et europæisk sektorråd. Et nyt europæisk sektorråd kunne således danne grundlag for etablering af et nyt europæisk sektorudvalg for den sociale dialog.

1.5 EØSU finder, at fremtidige europæiske sektorråd bør arbejde tæt og regelmæssigt sammen med deres nationale modparter. **EØSU anbefaler, at de europæiske sektorråd skal støtte etableringen af nationale sektorråd i de sektorer, hvor de endnu ikke findes, ved hjælp af råd og eksempler på bedste praksis.**

1.6 EØSU finder, at de nye europæiske sektorråd ud over at støtte forvaltningen af sektorielle ændringer først og fremmest kunne have til opgave:

- at analysere kvantitative og kvalitative arbejdsmarkedstendenser i den pågældende sektor;
- at fremsætte forslag, der kan udfylde og fjerne kvalitative og kvantitative huller på arbejdsmarkedet, og at gennemføre programmer og foranstaltninger for at sikre dette;
- at støtte samarbejdet mellem virksomhederne og udbydere af erhvervsuddannelse (VET) ⁽¹⁾.

1.7 EØSU bekræfter, at hvis disse råd skal kunne fungere efter hensigten, er det vigtigt at sikre følgende:

- rådene bør udgøre en platform bestående af arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner og -organisationer, institutioner, organisationer og offentlige myndigheder, brancheforeninger og organisationer, der tilbyder erhvervsuddannelse (VET) og grundlæggende erhvervsuddannelse (IVET);
- rådene bør have sektorspecifik fokus, dvs. de skal være koncentreret om sektorer i bred forstand og tage sig af sektorspecifikke erhverv;
- rådene skal tage højde for dynamiske ændringer i sektorerens arbejdsområder og fremkomsten af nye sektorer;
- rådene skal sikre, at repræsentanter for arbejdsgivere og ansatte samt i passende omfang uddannelsesarrangører og politiske myndigheder deltager i ledelsen;

- rådene bør have et stærkt strategisk partnerskab, hvilket betyder, at de skal opbygge forbindelser med sekundære uddannelsesinstitutioner, institutioner, der leverer erhvervsuddannelsesjenester til personer efter grundskolen, højere læreanstalter, virksomheder, sektorråd og regionale myndigheder;
- rådene bør anvende solide og produktive arbejdsstrategier, der fokuserer på industriens faktiske situation og presserende behov som f.eks. behovet for information om arbejdsmarkedet og midler til at tiltrække og fastholde den nødvendige arbejdskraft i sektoren. Samtidig bør de tage hensyn til de små og mellemstore virksomheders behov;
- rådene først og fremmest tager hensyn til situationen og behovene på arbejdsmarkedet ud fra en europæisk synsvinkel;
- rådene bør befordre udvikling af en tilgang, som anvender en fælles metode med udgangspunkt i de opgaver, der udføres (resultater) i virksomhederne, med det sigte at skabe et klart revisionsspør lige fra, hvad der gøres på arbejdspladsen og til den endelige faglige og almene uddannelse og kvalifikationer.

1.8 EØSU foreslår, at de europæiske sektorråd for at få større indflydelse på de sektorielle ændringer retter opmærksomheden mod videreuddannelse på alle niveauer, navnlig faglig videreuddannelse (CVET) - sammenkoblet med grundlæggende erhvervsuddannelse (IVET) - og andre former for udvikling og anerkendelse af kvalifikationer gennem hele livet.

1.9 EØSU foreslår at rette særlig opmærksomhed mod de sektorer, der indeholder stærke videnbaserede elementer, og som helst også er associeret med aspekter som f.eks. »en grøn økonomi«.

1.10 EØSU mener, at sektorrådene bør etableres på basis af de resultater, der er opnået i politiske processer som f.eks. **den europæiske referenceramme for kvalifikationer (EQR)**, det europæiske meritoverførselssystem (ECTS), det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse (ECVET), den europæiske referenceramme for kvalitetssikring (EQARF) og Europapass, og at de bør bidrage til videreudviklingen af disse systemer.

1.10.1 Man bør arbejde hen mod at harmonisere politikken for faglig videreuddannelse ved at anvende den åbne koordinationsmetode.

1.11 EØSU slår til lyd for, at de planlagte europæiske sektorråd etablerer et fast samarbejde med europæiske universiteter og højere læreanstalter, hvilket burde skabe en forbindelse mellem erhvervslivet og den akademiske forskning i erhvervsuddannelse. Forummet for dialogen mellem universiteterne og erhvervslivet har i den forbindelse vist fordelene ved et samarbejde mellem erhvervslivet og de højere læreanstalter ⁽²⁾.

⁽¹⁾ VET - vocational education and training.

⁽²⁾ Kommissionens meddelelse »Et nyt partnerskab til modernisering af universiteterne: EU-forummet for dialogen mellem universiteterne og erhvervslivet«, KOM(2009) 158 endelig, 2. april 2009.

1.12 I betragtning af **forbindelserne mellem de europæiske sektorråd** på den ene side og **CEDEFOP og Eurofound** (Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene), på den anden side påpeger EØSU, at der i forbindelse med fastlæggelsen af CEDEFOP's og Eurofound's opgaver bør tages højde for disse organers strukturelle og informationsbaserede støtte til sektorrådernes arbejde. Dette kræver, at der afsættes yderligere ressourcer til disse fonde.

1.13 EØSU anbefaler på det kraftigste, at sektorråd på såvel nationalt som europæisk niveau samarbejder og etablerer kontakt med **observatorier for beskæftigelse og kvalifikationer** og deres nationale og europæiske netværk. Dette gælder de råd, hvis interne struktur ikke omfatter sådanne observatorier. Det anbefales, at man i de medlemsstater, hvor der skal etableres sektorråd, yder støtte til etableringen af sådanne råd og deres netværkssamarbejde med regionale observatorier, hvor de ikke allerede findes.

1.14 Hvad angår **finansieringen af sektorrådernes etablering og drift** på EU-niveau, finder EØSU, at de nødvendige ressourcer bør øremærkes allerede i begyndelsen af arbejdet med at oprette sådanne råd. Der bør endvidere afsættes ressourcer til støtte for rådene og udvikling af de observatorier for arbejdsmarkedet og kvalifikationer, der samarbejder med rådene eller indgår i deres struktur.

1.14.1 EØSU anbefaler, at Kommissionen ved udformningen af pilotprojektet for europæiske sektorråd overvejer at etablere et begrænset antal råd i begyndelsen og ikke med det samme etablerer råd for ca. 20 sektorer. Dette skyldes budgetbegrænsninger. Det vil være lettere at sikre midler til oprettelse af 4-5 råd om året. En sådan mellemsigtet finansiel garanti for projektet, europæiske sektorråd, synes at have afgørende betydning.

1.15 EØSU **efterlyser en bedre faglig forvaltning**, når det gælder innovation på uddannelsesområdet. Forbedringer af EU's uddannelsessystemer er afgørende for at kunne øge beskæftigelsesniveauet og mindske uligheder. De institutionelle ændringer på uddannelsesområdet kan ikke holde trit med samfundets behov. Institutionerne er nødt til at **være opmærksomme på behovet for et tæt samspil mellem ændringer, innovation, almen og faglig uddannelse**.

1.16 EØSU slår til lyd for, at **almen og faglig uddannelse reintegreres i det virkelige liv** og bringes tættere på både borgernes behov og nye generationer af studerendes vaner.

2. Baggrund for den sonderende udtalelse

2.1 I sit brev af 29. juni 2009 anmodede Kommissionens næstformand, Margot Wallström, Det Europæiske Økonomiske og

Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om »*Tilpasning af kvalifikationer til behovene i erhvervsliv og tjenesteydelsessektorer under forandring – bidrag fra en eventuel etablering på EU-plan af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer*«.

2.1.1 I brevet refereres til den nuværende krise og de foranstaltninger, der kan træffes for at sikre, at arbejdsmarkedet er tilpasset industriens behov, og at ændringer i service- og industrisektoren forvaltes på en mere social måde.

2.1.2 For at dette mål kan nås, skal nuværende og kommende arbejdstagere efter Kommissionens opfattelse udstyres med de kvalifikationer, som virksomhederne efterlyser for at kunne tilpasse sig til forandringerne. Dette var emnet for Kommissionens nylige meddelelse om »Nye kvalifikationer til nye job« (KOM(2008) 868 endelig), der havde til formål at identificere og vurdere kvalifikationsbehovet i Europa frem til 2020 samt udvikle evnen i EU til bedre at foregribe og matche kvalifikationer og job.

2.1.3 EØSU vedtog den 4. november 2009 en udtalelse om denne meddelelse ⁽³⁾.

2.2 Efter offentliggørelsen af Kommissionens meddelelse er der nu efter anmodning fra Kommissionen ved at blive gennemført en gennemførlighedsanalyse af etableringen af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer på EU-niveau. EØSU havde under udarbejdelsen af denne udtalelse adgang til en foreløbig version af denne analyse ⁽⁴⁾.

3. Uddannelsesmæssige tendenser og innovationer i Den Europæiske Union

a) Behov for innovation i læringssystemer

3.1 For at udnytte potentialet i den europæiske arbejdsstyrke fuldt ud er det afgørende at styrke den menneskelige kapital. Dette er vigtigt set i forhold til beskæftigelsesevne og arbejdspladser, omstillingsevne - især i lyset af den nuværende økonomiske krise - og social samhørighed.

3.2 Borgernes behov for større mobilitet inden for Europa er en vigtig målsætning i Lissabontraktaten. For at arbejdstagerne kan blive mobile på tværs af grænserne og på tværs af erhvervene, er arbejdsgiverne nødt til at kunne sammenligne, hvad et potentielt nyt medlem af medarbejderstaben kan (resultater) med, hvad virksomheden har behov for at få udført. Dette er grundprincippet bag Kommissionens krav om »**Tilpasning af kvalifikationer til behovene i erhvervslivet**«.

⁽³⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 74

⁽⁴⁾ »Gennemførlighedsanalyse om etableringen af sektorråd for beskæftigelse-kvalifikationer på EU-niveau, situationsrapport« foretaget af ECORYS/KBA for Kommissionen, Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestilling.

3.3 De europæiske sektorråd, der skal nedsættes, bør befordre udvikling af en tilgang, som anvender en fælles metode med udgangspunkt i de opgaver, der udføres (resultater) i virksomhederne, med det sigte at skabe et klart revisionsspor lige fra, hvad der gøres på arbejdspladsen og til den endelige faglige og almene uddannelse og kvalifikationer.

3.4 EØSU **efterlyser en bedre faglig forvaltning**, når det gælder innovation på uddannelsesområdet. Forbedringer af EU's uddannelsessystemer er afgørende for at kunne øge beskæftigelsesniveauet og mindske uligheder. De institutionelle ændringer på uddannelsesområdet kan ikke holde trit med samfundets behov. Institutionerne er nødt til at **være opmærksomme på behovet for et tæt samspil mellem ændringer, innovation og uddannelse**.

3.5 Innovation på uddannelsesområdet indgår i et vigtigt samspil med viden- og informationssamfundet. Uddannelsesinstitutionerne bør overveje og lægge vægt på nye former for læring. Nye læringsmetoder, herunder ikt-støttede kollaborative modeller, skal lette **koordineringen mellem områder for livslang læring** – som f.eks. voksenundervisning, videregående uddannelse, skoleundervisning og uformel læring – hvorved afstanden mellem institutionerne vil blive mindre.

3.6 Det er af strategisk betydning, at der **lægges større vægt på forudgående læring og certificering heraf**, især når det gælder om at motivere arbejdstagere til at udnytte mulighederne for livslang læring. Akkrediteringssystemer og erhvervsfaglige kvalifikationer bør i stigende grad knyttes til læringsresultater, og bureaukratiske barrierer bør mindskes.

3.7 **Uformel og ikke-formel læring** bør integreres i de forskellige politikker, idet det bør erkendes, at livslang læring er ved at blive en realitet – bl.a. takket være netværksbaseret digital og social læring.

b) *Behov for større inddragelse af de forskellige aktører*

3.8 Den nuværende globaliseringsproces og den rivende teknologiske udvikling har ført til problemer på arbejdsmarkedet, som hænger sammen med en kvalifikationskløft hos arbejdstagerne og behov for en bedre integration af uddannelse, erhvervsuddannelse og arbejde. Hvis de forskellige aktører i højere grad inddrages i livslang læring, vil det give bedre forudsætninger for at skabe, gennemføre og evaluere innovationer i læringssystemet og dermed sikre en mere effektiv forvaltning af den skiftende portefølje af kvalifikationer og færdigheder. **Det er i denne proces afgørende at øge videngrundlaget og bevidstgørelsen samt i højere grad at inddrage virksomhederne.**

3.9 Arbejdsgivere bør blive bedre til at acceptere, at videreuddannelse af arbejdsstyrken ikke kun bidrager til at opfylde de nuværende økonomiske krav, men også støtter denne proces som et værktøj til fremme af menneskelig kapital på mellemlangt og langt sigt.

3.10 Den værdi, der er forbundet med **udvikling af iværksætterånd**, bør i højere grad tages op til overvejelse. Arbejdstagernes fri bevægelighed og fremme af **arbejdskraftens mobilitet** bør nyde større anerkendelse, når det gælder om at fremme arbejdsmarkeder. Der bør være adgang til mere og bedre information om arbejdsmarkeder og udviklingstendenser og kvalifikationsbehov på disse arbejdsmarkeder samt **bedre rådgivnings- og støttetjenester** for jobsøgere.

c) *Mere virkelighedsnær almen og faglig uddannelse*

3.11 EØSU slår til lyd for, at **almen og faglig uddannelse reintegreres i det virkelige liv** og bringes tættere på både borgernes behov og nye generationer af studerendes vaner. Innovative former for uddannelse bør give mulighed for effektive investeringer i uddannelse og bringe læringsmulighederne tættere på erhvervslivet.

3.12 Der er behov for et skifte **fra kursusbaseret uddannelse til uddannelse, der tager sigte på læringsresultater og erhvervsfaglige kvalifikationer**.

3.13 Arbejde og læring overlapper i stigende grad hinanden i videnssamfundet. Alle former for **arbejdspladslæring** bør derfor fremmes. Der bør i den forbindelse først og fremmest lægges vægt på at **styrke den enkeltes motivation for at lære** og virksomheders indsats for at motivere deres medarbejdere til at lære.

4. **Sektorielle og horisontale råd på forskellige niveauer - baggrund** ⁽⁵⁾

4.1 Sektorielle og horisontale **råd** ⁽⁶⁾ har til formål at indsamle viden om den sandsynlige udvikling inden for **beskæftigelses- og kvalifikationsbehov** for dermed at kunne give input til politikudformningen. Rådernes arbejde kan begrænses til analyser, men kan også omfatte tilpasning og gennemførelse af politikker.

4.2 Disse råd opererer på en organiseret og konstant måde og udgør ligeledes en platform for de forskellige aktører, der er involveret i rådernes forvaltning. De vigtigste aktører omfatter offentlige organer, institutioner og myndigheder, arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner og forskningsinstitutioner.

4.3 Sektorrådene kan være organiseret på forskellige geografiske niveauer. De har til formål at undersøge ændringer i efterspørgslen efter kvalifikationer inden for en bestemt branche eller industrisektor eller en nærmere defineret gruppe af disse. I nogle tilfælde kan nationale sektorråd have regionale afdelinger.

⁽⁵⁾ På basis af gennemførlighedsundersøgelsen (se fodnote 4).

⁽⁶⁾ Hvis alle ansatte og virksomheder i et givent område er omfattet af rådets aktiviteter, kan rådet beskrives som horisontale (tværsektorielle).

4.3.1 Efter Dublinfondens opfattelse er det regionale eller sektorielle niveau afgørende for rådernes udformning. Fonden understreger, at råd på nationalt og europæisk niveau bør handle i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. For at lette kommunikationen mellem de organer, der forvalter regionale/sektorielle råd, er det vigtigt at forsøge at udnytte eventuelle synergier, f.eks. med hensyn til overvågning og akademisk forskning.

4.4 Nogle råd på nationalt niveau står for grundlæggende erhvervsuddannelse og andre for faglig videreuddannelse og -undervisning. I nogle lande står de for begge, hvilket skaber synergivirkninger og gør det muligt at undgå overlapninger.

4.5 De råd, der blev undersøgt i gennemførelighedsanalysen, forfølger det samme generelle mål, nemlig at forbedre balancen mellem udbud og efterspørgsel på arbejdsmarkedet set fra et kvantitativt synspunkt (arbejdspladser) og et kvalitativt synspunkt (kvalifikationer og færdigheder). Der er dog forskelle på, hvordan dette generelle mål nås, og forskelle mellem de råd, der koncentrerer sig om grundlæggende erhvervsuddannelse på den ene side, og de råd, der står for faglig videreuddannelse og -undervisning på den anden. Dette gælder især lande, hvor uddannelse er opdelt i grundlæggende erhvervsuddannelse og erhvervsuddannelse.

4.6 I de fleste medlemsstater er det vigtigste mål med de **nationale horisontale** (tværgående) råd at identificere og udarbejde kvantitative analyser og prognoser for langsigtede arbejdsmarkedstendenser og fremsætte forslag til, hvordan man bør reagere på nye tendenser.

4.7 I mange tilfælde fokuserer **de horisontale råd** på såvel kvantitative som kvalitative spørgsmål. Medlemmerne af sådanne råd – f.eks. Danmarks rådgivende udvalg om uddannelse og erhvervsuddannelse – rådgiver på basis af arbejdsmarkedstendenser uddannelsesministeren i spørgsmål om fastlæggelse af nye kvalifikationer og kombination eller afskaffelse af eksisterende kvalifikationer, men også om generelle aspekter af erhvervsuddannelse som f.eks. koordinering af uddannelsesprogrammer.

4.8 I nogle medlemsstater har de regionale horisontale råd samme målsætninger som deres nationale modstykker. De indsamler regionale data til forskningsinstitutioner, så de kan vurdere behovet for fremtidige job og kvalifikationer. Det er interessant at se, hvordan nogle regionale horisontale råd gør deres bedste for at matche det fremtidige behov for kvalitative kvalifikationer med de nuværende kvantitative data om antallet af unge, der går i gang med en grundlæggende erhvervsuddannelse.

4.9 De nationale sektorielle råd, der står for grundlæggende erhvervsuddannelse, har først og fremmest til opgave at sikre, at nye arbejdstagere på arbejdsmarkedet, er udstyret med passende grundlæggende kvalifikationer.

4.10 De nationale sektorråd, der står for faglig videreuddannelse, har først og fremmest til opgave at opgradere de erhvervsaktives kvalifikationer. Med dette for øje indkredser rådene

arbejdstagernes uddannelsesbehov og udbyder selv uddannelse eller finansierer kurser, der afholdes af eksterne udbydere.

4.11 Nationale og regionale råd adskiller sig fra hinanden i kraft af de **opgaver**, som de varetager. Sektorielle og horisontale råd har f.eks. følgende opgaver:

- at analysere kvantitative arbejdsmarkedstendenser,
- at analysere kvalitative arbejdsmarkedstendenser,
- at foreslå politikker, der skal udfylde kvantitative huller,
- at foreslå politikker, der skal udfylde kvalitative huller,
- at foreslå opdateringer af processen med at erhverve kvalifikationer og opnå certificering,
- at støtte samarbejdet mellem virksomheder og udbydere af erhvervsuddannelse,
- at iværksætte (kvantitative og kvalitative) programmer og foranstaltninger med henblik på at udfylde hullerne.

4.11.1 Kun få sektorråd i medlemsstaterne udfører alle disse opgaver. Næsten alle sektorielle og horisontale råd gennemfører analyser af kvantitative og kvalitative arbejdsmarkedstendenser. Væsentligt færre sektorielle og horisontale råd fremsætter derudover politikforslag. De fleste råd gennemfører eller får udført forskningsopgaver.

4.11.2 Det er langt mere almindeligt, at rådene foretager analyser af kvalitative arbejdsmarkedstendenser og fremsætter forslag til politikker, der f.eks. sigter mod at udvikle programmer for faglig uddannelse, samt indkredser løsninger på kvalitative mangler. Mange råd er involveret i arbejdet med at støtte samarbejdet mellem virksomheder og udbydere af erhvervsuddannelse.

4.11.3 Nogle nationale råd har til opgave at gennemføre programmer og aktiviteter, der skal reducere manglen på kvalifikationer på arbejdsmarkedet. Regionale horisontale råd i navnlig de nye medlemsstater udarbejder politikforslag, der skal rette op på kvalitative mangler.

4.12 De instrumenter, der anvendes af de forskellige råd, matcher deres målsætninger og opgaver. Information om kvantitative og kvalitative arbejdsmarkedstendenser er særlig vigtig for rådene. Der er en generel tendens til, at denne information indsamles og analyseres af eksterne organisationer, med undtagelse af de tilfælde hvor rådene f.eks. omfatter et arbejdsmarkedsobservatorium.

4.12.1 Der bør skelnes mellem indsamling og analyse af arbejdsmarkedsdata på den ene side og vedtagelse af politiske beslutninger om, hvordan der skal reageres på arbejdsmarkedstendenser, på den anden.

4.13 Ledelsen i de sektorråd, der på nuværende tidspunkt opererer i EU og andre steder i verden, omfatter repræsentanter for arbejdsgivere (sædvanligvis i en ledende rolle) og ansatte, og i visse tilfælde repræsentanter for udbydere af uddannelse og myndigheder (lokale myndigheder, hvis der er tale om et regionalt råd). Enten etableres der en lille ledelse (for at styrke beslutningsprocessen) eller en større ledelse for at gøre den så repræsentativ som muligt. Medlemmer af et råds ledelse skal som hovedregel komme fra industrien og nyde betydelig anerkendelse i den pågældende sektor samt være troværdige.

4.13.1 I vurderingen af rådernes ledelse understreges det, at et råds dagsorden ikke bør omfatte spørgsmål om arbejdsrelationer, der henhører under sektordialogudvalget. Eftersom rådene tager sig af mange andre spørgsmål, der har betydning for arbejdsgivere og ansatte, medvirker de samtidig til at lette de spændinger, der opstår i den sociale dialog.

4.13.2 Sektorråd samarbejder ofte inden for rammerne af en organisation. I Canada varetages denne funktion af Alliancen af sektorråd, hvor der udveksles informationer og værktøjer og planlægges fælles procedurer, f.eks. når det gælder udvikling af nationale standarder for erhvervsuddannelse.

5. Særlige bemærkninger

Arbejdsmarkedsobservatorierne som en vigtig forudsætning for effektivt fungerende sektorråd

5.1 Forskellige arbejdsmarkedsobservatorier opererer i medlemsstaterne på nationalt, sektorielt og regionalt niveau. I nogle tilfælde indgår observatoriestrukturerne i eksisterende råd for beskæftigelse, eller også opererer de under et andet navn.

5.1.1 Disse observatorier har til opgave:

- at overvåge arbejdsmarkedstendenser og -politikker
- at indsamle, analysere og tolke data,
- at videregive data til brugerne alt efter behov.

5.1.2 Det er af afgørende betydning, at disse observatorier kobles sammen i nationale og internationale netværk. Observatorierne kan ikke arbejde isoleret fra hinanden på et europæisk og globalt marked, der er præget af fleksibilitet.

5.1.3 Hvert enkelt observatorium kan i kraft af sin rolle som et planlægningsværktøj til mere effektivt at foregribe ændringer på arbejdsmarkedet udvikles og spille en større rolle, hvis det, når det fokuserer på egne målsætninger, samtidig opretholder en regelmæssig og systematisk kontakt med andre observatorier.

5.2 Observatorierne for beskæftigelse-kvalifikationer har til opgave at indsamle strategisk information til forskellige aktører, der berøres af ændringer. Ud over arbejdsmarkedets parter og regeringsorganer er der her tale om små og mellemstore virksomheder, uddannelsesinstitutioner, lokale myndigheder, arbejdsformidlinger og erhvervsstøttetjenester.

5.3 Et arbejdsmarkedsobservatorium bør bl.a.:

- indkredse prioriteter på uddannelsesområdet og sikre et mere effektivt samspil mellem udvikling af kvalifikationer og oprettelse af arbejdspladser,
- overvåge arbejdsmarkedets udvikling og behov,
- analysere statistikker over beskæftigelse og uddannelse,
- oprette informationstjenester og en tjeneste, der skal lette overgangen fra uddannelse til arbejde, med det vigtigste mål at:
- Overvåge de almene og erhvervsfaglige uddannelsesveje, der fører til job,
- identificere ændringer og gensidige afhængighedsforhold mellem udbud og efterspørgsel i de forskellige økonomiske sektorer og erhverv,
- koordinere forskningsprojekter og undersøgelser og medvirke til at fremme innovation og udviklingspolitik,
- formidle information om beskæftigelse og kvalifikationer blandt forskellige målgrupper.

5.4 Et observatorium kan gennemføre systematiske arbejdsmarkedsanalyser på nationalt, lokalt og sektorielt niveau. Det gennemfører komparative analyser på sektorielt niveau og undersøger behovet for diverse fag og specialiseringer på regionalt, lokalt og sektorielt niveau med henblik på at fastsætte den fremtidige efterspørgsel efter kvalifikationer.

5.5 Observatorier kan udføre følgende opgaver for at støtte og supplere sektorielle og horisontale råd for arbejdsmarked-kvalifikationer:

- gennemføre og analysere prognoser for sociale og økonomiske ændringer på nationalt, sektorielt og regionalt niveau, hvilket giver mulighed for at identificere og definere nye job i særligt udsatte sektorer eller regioner,
- opdatere definitionerne af traditionelle sektormønstre med henblik på en mere effektiv tilpasning af arbejdstageres kvalifikationer,
- fremme udviklingen af partnerskaber, når det gælder ændringer og innovative aktiviteter ved:
- at oprette netværk, der samler andre observatorier og aktører,

- at udvikle strategier for faglig videreuddannelse,
- at levere rådgivningstjenester inden for erhvervsuddannelse,
- at udarbejde uddannelsesprogrammer med udgangspunkt i virksomhederne, sektorerne og de lokale beskæftigelsesinitiativer.

5.6 Arbejdsmarkedsobservatorier, der samler forskellige aktører, bør også deltage i debatten mellem interesserede parter, f.eks. sektorielle og horisontale beskæftigelsesråd, om den økonomiske udvikling på europæisk, nationalt, sektorielt, regionalt og lokalt niveau. Observatorierne spiller en særlig vigtig rolle, når det gælder om at identificere nye job og at forstå nye økonomiske aktiviteter, beskæftigelsesmønstre og kvalifikationer.

5.7 Hvad angår det nuværende forhold mellem sektorråd og arbejdsmarkedsobservatorier, findes der i mange EU-lande (f.eks. Frankrig og Sverige) sektoropdelte arbejdsmarkedsobservatorier, som

indkredser sektorens uddannelsesbehov på vegne af nationale sektorråd for erhvervsfaglige grunduddannelser (I Frankrig foretager observatoriet sådanne undersøgelser på vegne af udvalget for midler til faglig uddannelse i de enkelte sektorer (7)).

5.7.1 På foranledning af regionale horisontale råd udpeger regionale arbejdsmarkedsobservatorier i visse medlemsstater sektorer, der enten er i vækst eller tilbagegang. Resultatet af dette analysearbejde er nogle mere omfattende og sammenhængende oplysninger, som de regionale myndigheder, arbejdsmarkedsparterne og uddannelsesudbydere tager med i betragtning, når de diskuterer, hvilke typer erhvervsfaglige og grundlæggende erhvervsfaglige uddannelser, der er behov for i den vifte af uddannelser, der tilbydes af de regionale uddannelsesinstitutioner.

5.7.2 Hvad angår de planlagte europæiske sektorråd, mener EØSU, at den rolle, der spilles af de europæiske observatorier, som de samarbejder med, kunne spilles af Dublin-instituttet (Eurofound) og Cedefop, navnlig i forbindelse med pilotprojekterne. I fremtiden kunne de europæiske sektorråd samarbejde med supranationale netværksstrukturer af arbejdsmarkedsobservatorier.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(7) På basis af gennemførlighedsundersøgelsen (se fodnote 4).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Lissabondagsordenen og det indre marked

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/02)

Ordfører: **Edwin CALLEJA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Lissabondagsordenen og det indre marked.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 1. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 184 stemmer for, 16 imod og 34 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Lissabonstrategiens mål er inden 2010 at gøre Europa til den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden præget af bæredygtig økonomisk vækst og med flere og bedre arbejdspladser, større social samhørighed og respekt for miljøet. Efter revisionen af strategien i 2005 tog de nationale regeringer selv hånd om de nationale reformprogrammer og gennemfører årlig kontrol med de opnåede fremskridt med hensyn til de fastsatte mål om bæredygtig udvikling. Selv om målene ikke vil blive nået inden 2010 som planlagt, skulle bedre forvaltningspraksis på europæisk plan bidrage til gennemførelsen af de nødvendige kortsigtede foranstaltninger. Tiden er for længst inde til en ny revision af Lissabonstrategien. Imidlertid vil Rådet bruge sit forårstopmøde til at træffe beslutninger i den henseende. Kommissionens dokument »Høring om den fremtidige »EU 2020«-strategi«⁽¹⁾ udgør et godt beslutningsgrundlag.

1.1.1 EØSU opfordrer derfor Kommissionen og medlemsstaterne til at træffe de vigtige og afgørende foranstaltninger, som er nødvendige for fuldendelsen af det indre marked, og samtidig sikre overholdelse og videreudvikling af de økonomiske, sociale og miljømæssige standarder. EØSU fremhæver den tætte sammenhæng mellem Lissabonstrategien og det indre marked, uanset den forskellige forvaltningsstruktur på de to områder. Et dynamisk indre marked er såvel en forudsætning for som en støtte til en vellykket »EU 2020«-strategi.

1.2 EØSU henstiller til medlemsstaterne at ændre deres strategi og holdning til reglerne for det indre marked og gør sig til talsmand for følgende forbedringer:

— **Bedre regler:** Mere transparente og entydige regler, der kan administreres bedre uden for store omkostninger og tidstab for virksomheder og borgere, er af afgørende betydning. Disse principper skal følges for at lette grænseoverskridende aktiviteter. Samtidig er det indlysende, at problemerne på de

finansielle markeder, behovet for en grønnere økonomi og styrkelse af industri- og servicesektoren af hensyn til de demografiske forandringer kræver en ny strategi. Bedre regler er ikke automatisk ensbetydende med færre regler eller deregulerede markeder, men de må skabe de nødvendige forudsætninger for, at protektionisme og konkurrerende ordninger, som giver nogle medlemsstater en unfair fordel, kan bekæmpes. Reglerne bør tage højde for økonomiske og sociale vilkår, samtidig med at målet er lige konkurrencevilkår for virksomheder, sikring af større samhørighed og social retfærdighed og fremme af de finansielle og menneskelige ressourcers frie bevægelighed.

— **Bedre gennemførelse:** Reglerne skal gennemføres ensartet i alle medlemsstater med en konsekvent fortolkning og med færrest mulige undtagelser. Den gensidige anerkendelse inden for ikke-harmoniserede områder skal forbedres.

— **Bedre overvågning:** Kommissionens beføjelser som vogter over det indre marked skal styrkes. Overvågningen og gennemførelsen kunne koordineres bedre med skabelsen af et enkelt referencepunkt i hver medlemsstat, der udøver beføjelser og er ansvarlig over for Kommissionen for den ensartede anvendelse af det indre markeds regler.

— **Mere grænseoverskridende samarbejde, information og hurtig behandling af reklamationer:** Gennem et snævrere samarbejde skal der skabes gensidig tillid og forståelse mellem de ansvarlige myndigheder i medlemsstaterne. De netværk, Kommissionen allerede har skabt, skal danne grundlag for samarbejdet under forudsætning af, at de stilles til rådighed i alle medlemsstater til beskyttelse og informering af borgerne. Et velfungerende netværk resulterer i en effektiv overvågning og en kraftig reduktion af den illegale import fra tredjelande, der ikke svarer til EU-normerne, både for at højne produktnormerne og forbrugersikkerheden samt skabe mere lige konkurrencevilkår for EU's industri.

(1) KOM(2009) 647 endelig af 24.11.2009.

- **Mere retfærdighed for borgerne:** Den retlige gennemførelse af det indre markeds regler vil blive forbedret, hvis dommere får rimelig adgang til uddannelsesforanstaltninger i EU-ret. Arbejdsmarkedets parter undersøger for tiden forskellige måder, hvorpå man kan håndtere spændingerne mellem frihederne på det indre marked og de grundlæggende rettigheder. Der må fastlægges klare principper, således at de fire friheder og arbejdstagernes kollektive rettigheder ikke strider imod hinanden.
- **Fortsættelse og udbygning af overvågningen af det indre marked:** På denne måde skulle man opnå den bedste tilgang til formuleringen og gennemførelsen af en bedre regulering og politik. Der vil være tale om en pragmatisk tilgang for at løse specifikke problemer på nationalt plan og markedsplan. Med denne foranstaltning bør man også undersøge indberettede hindringer for handelen i det indre marked ⁽²⁾.
- **Prioritering af emner vedrørende det indre marked:** EU bør revidere sine prioriteter for de kommende år, da udestående problemer på dagsordenen for det indre marked kan stå i vejen for Lissabonmålene.
- Især er det vigtigt, at tjenesteydelsesdirektivet gennemføres i fuld overensstemmelse med det indre markeds ånd og regler. Det er i denne forbindelse et vigtigt problem, at der stadig ikke er fri bevægelighed for arbejdskraften fra visse medlemsstater, der trådte ind i EU ved den sidste udvidelse. Der er behov for effektive og klare gennemførelsesregler, der sikrer en korrekt anvendelse af og opfyldelse af målene i »direktivet om udstationering af arbejdstagere«, nemlig en fair konkurrence mellem virksomheder, respekt for arbejdstagernes rettigheder og forebyggelse af social dumping.
- Et af problemerne ved det indre marked og EU er, at lønninger og arbejdsvilkår er blevet et konkurrenceparameter. Beskyttelse af standarder på arbejdsmarkedet vil blive stadig vigtigere og må indgå i den nye »EU 2020«- strategi.
- Det indre marked fremmer en unødvendig og miljømæssigt skadelig transport over lange afstande. Dette er i modstrid med de stigende krav om politikker, der fremmer miljøhensyn og bæredygtighed.
- EØSU støtter konklusionerne fra miljøministerrådsmødet ⁽³⁾, hvor det fik lejlighed til at fremlægge sin udtalelse ⁽⁴⁾, som understreger behovet for at internalisere eksterne omkostninger, så prissætningen bliver korrekt, omkostningerne ved inaktivitet regnes med og værdien af økosystemtjenesterne anerkendes.

⁽²⁾ For et overblik over de udestående barrierer for det indre marked se undersøgelsen fra EØSU's markedsobservatorium: http://www.eesc.europa.eu/smo/news/index_en.asp.

⁽³⁾ 14891/09 af 23.10.2009.

⁽⁴⁾ EUT C 317 af 23.12.2009, s. 80.

1.3 »EU 2020«-strategien afhænger af et effektivt indre marked. I forbindelse med den næste evaluering af Lissabonprocessen skal EU tage et dristigt initiativ til internationalt at indtage en ledende rolle inden for den økonomiske og sociale udvikling. I denne sammenhæng bør man udnytte de forskellige EU-regioners mange økonomiske konkurrencefordele i et effektivt og velfungerende indre marked.

1.4 »EU2020«-strategien må tage fat på de mest presserende spørgsmål:

- Gennemførelse af genopretningsplanen med det mål at få EU ud af lavkonjunkturen og hjælpe medlemsstaterne med at opfylde de allerede vedtagne målsætninger. Strategien skal fremme de ændringer, som er nødvendige for at få industrien til at vælge en grønnere strategi og samtidig fremme en ændring i forbrugeradfærden, som støtter en grønnere økonomi.
- Kortlægning af konkrete foranstaltninger og udvikling af retningslinjer for miljøeffektivitet ved hjælp af en integreret strategi og en handlingsplan for fremme af miljøinnovation i årets løb, samt den kommende EU-innovationsplan, der skal skabe et konkurrencedygtigt og harmoniseret indre marked på dette område.
- Udvikling af en reel exit-strategi, hvad angår statslige indgreb i bank-, forsikrings- og finanssektorerne, samtidig med at overvågning og regulering styrkes. Dette bør omfatte en strategi for den gradvise reduktion af statens involvering i sikringen af den finansielle sektors levedygtighed, der klart har til formål at garantere sektorens effektivitet og reducere den offentlige gældsbyrde, samtidig med at det sikres, at finanssektorens aktiviteter bidrager til økonomisk stabilitet og vækst.
- Øget fokus på nødvendige strukturelle ændringer, der tager højde for demografiske forandringer og dermed forbundne konsekvenser. Man bør nu tage konkrete foranstaltninger til at gennemføre »Small Business Act« i medlemsstaterne.

1.5 **En strategi for fremtidige udvidelser af EU.** Fremtidige udvidelser af EU kan kun ske, hvis de nye medlemsstater forinden har opnået den nødvendige lovgivningsmæssige tilnærmelse til EU's regelværk, og alle krav med hensyn til god forvaltningspraksis, retsstatsprincipperne og bæredygtig økonomi opfyldes.

1.6 Overvindelse af finanskrisen:

- Da finanskrisen har ramt selve grundlaget for det økonomiske og sociale fremskridt, skal den løses så gnidningsløst og hurtigt som muligt. Finansiering af virksomheder og fremme af investeringer i F&U er afgørende, hvis det nuværende beskæftigelsesniveau og den økonomiske velstand skal opretholdes.

- En væsentlig del af løsningen er genskabelsen af tilliden til den europæiske finansielle sektor. Dette kan kun ske ved, at man foretager en grundig gennemgang af det offentlige tilsyn og den regulering, der skal strammes op for at holde trit med finansmarkedernes globale dimension og fremgangsmåder. Endvidere er koordineringen af en bindende finansiel regulering og overvågning på globalt plan ønskværdig på grund af de hurtige og omsiggribende voldsomme konsekvenser en finanskrisen i ét land kan få i en stadig mere indbyrdes afhængig verden.
- Medlemsstaterne bør støtte en strategi, hvor Den Europæiske Centralbank på lige fod med prisstabiliteten henser til beskæftigelsen og økonomien generelt, og hvor den også får ansvaret for løbende at overvåge økonomien i euroområdet og fremlægge anbefalinger for Økofin-Rådet. Det indikeres ligeledes, at det vil være hensigtsmæssigt at reevaluere Eurogruppens beføjelser og effektivitet og denne gruppes bidrag til fastlæggelsen af pengepolitikken i euroområdet.
- For at undgå at den økonomiske og finansielle krise forværrer den beskæftigelsesmæssige og sociale situation yderligere, bør der på nationalt og europæisk plan gøres det nødvendige for at tilpasse de sociale foranstaltninger til de nuværende omstændigheder uden at forringe den sociale beskyttelse af arbejdstagerne eller deres købekraft. Samhørigheden i det indre marked bør bevares med udgangspunkt i de sociale systemers bæredygtighed og nødvendigheden af en fornuftig finanspolitik. Samtidig skal arbejdsmarkedet stabiliseres som forberedelse til det økonomiske opsving ved hjælp af yderligere og meget vidtgående skridt til uddannelse af arbejdstagere og gennemførelsesforanstaltninger inden for videregående videnbaseret uddannelse, der skulle føre til flere produktive arbejdspladser af højere kvalitet.
- Bedre metoder til vurdering af fremskridt på sociale, økonomiske og miljømæssige områder. Der er et behov for at udvikle yderligere indikatorer, ud over BNP, så man får en bedre forståelse for fremskridtene inden for områder som bæredygtig udvikling og velfærd.

1.7 Bedre placering af Europa på det globale marked

1.7.1 Europa skal forbedre sin position på den internationale scene. Dette kan opnås ved at løse de interne økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer og styrke den europæiske integration og det internationale samarbejde.

1.7.2 EU's industri bør tilskyndes til at satse på teknologiintensive sektorer med især en indbygget klimavenlig strategisk tilgang. Dette vil give europæisk industri et konkurrenceforspring ved at forbedre udenrigshandelen og skabe »grønne« arbejdspladser samtidig med, at der sikres langsigtet økonomisk bæredygtighed.

1.7.3 Innovativ tænkning er nødvendig for at opnå en sådan balance, således at sociale og miljømæssige fremskridt kan bidrage til konkurrenceevnen.

1.7.4 Den yderligere afvikling af økonomiske og retlige skranke skulle bidrage væsentligt til integrationen på det indre marked og alt i alt til at forbedre Europas konkurrenceevne⁽⁵⁾. Med en stærkere inddragelse af arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund i den nye »EU-2020«-strategi kunne der opnås hurtigere fremskridt.

1.7.5 Den globale dimension gør yderligere fælles anstrengelser nødvendige. Hver medlemsstat skal formulere sin egen nationale dagsorden, samtidig med at man arbejder sammen med andre om at nå fælles mål. Hertil hører bl.a.:

- En forpligtelse til at spille en stærk rolle i verden samtidig med, at man ikke lukker øjnene for, at tyngdepunktet flyttes til Asien og vækstlandene.
- En strategisk energipolitik, der bæres af bilaterale aftaler mellem EU og andre lande og udviklingen af en ny kulstoffattig, intelligent og decentraliseret energiinfrastruktur.
- EU bør tilskynde de lande, der har handelsforbindelser med, til at tiltræde og overholde de relevante internationale traktater og konventioner fra FN og dets agenturer som f.eks. ILO samt andre internationale organer, som fastlægger standarder for miljøet og arbejdstagerrettigheder, herunder princippet om lige løn for lige arbejde og forbud mod børnearbejde.

2. Indledning

2.1 Lissabonmålene

2.1.1 Da Det Europæiske Råd på forårstopmødet i 2000 lancerede Lissabonstrategien, satte det et strategisk mål for Unionen, der skulle nås i 2010, for at gøre Unionen til den mest konkurrencedygtige og dynamiske økonomi i verden, der er i stand til at skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre job, større social samhørighed og respekt for miljøet. Europa var fast besluttet på at tilpasse flere eksisterende politikområder samt de institutionelle rammer og finansielle instrumenter til de strategiske prioriteter. EØSU har understreget vigtigheden af Lissabonstrategien og anså den for at være meget gavnlig for fortsættelsen af de reformer, der ville styrke det indre marked og bidrage til dets videre udvikling og konsolidering⁽⁶⁾. Reformen på vare-, tjenesteydelses-, arbejds- og kapitalmarkederne forventes at bidrage til at skabe et velfungerende og effektivt indre marked og integrere medlemsstaterne yderligere i et økonomisk område, der efter 2010 er mere konkurrencedygtigt og er nærmere opfyldelsen af Lissabondagsordenen. I den forbindelse skal balancen mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige søjler i en bæredygtig udvikling garanteres.

⁽⁵⁾ EUT C 277 af 17.11.2009, s. 6.

⁽⁶⁾ EUT C 77 af 31.3.2009, s. 15.

2.2 Anden fase i Lissabondagsordenen

2.2.1 Denne begynde med midtvejsvurderingen i 2005, hvor hver medlemsstat var ansvarlig for gennemførelsen på nationalt plan. Der blev skabt større klarhed over prioriteterne, og der blev indført nye politiske og finansielle instrumenter. Der blev vedtaget nye integrerede retningslinjer for den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken, som skulle indarbejdes i de nationale reformprogrammer.

2.3 Lissabondagsordenen efter 2010

2.3.1 På sit møde i marts 2008 fastlagde Det Europæiske Råd et mandat til at indlede overvejelser over Lissabondagsordenen efter 2010 med fokus på følgende:

- Investering i menneskelig kapital og modernisering af arbejdsmarkedet
- Frigørelse af erhvervspotentialet
- Investering i viden og innovation
- Klimaændringer, energi og dermed forbundne infrastrukturinvesteringer.

2.4 Europa i finanskrisens malstrøm

2.4.1 Den Europæiske Union befinder sig nu midt i den globale finanskriser, som startede i USA, men som har nået pandemiske proportioner, da den er smittet af på verdensøkonomien, skader investeringerne, berøver virksomhederne de nødvendige kreditlinjer og bidrager til et fald i verdenshandelen, der ikke er set magen til siden sidste verdenskrig. De sociale konsekvenser i hele EU i form af tab af arbejdspladser og forringelse af arbejdstagerenes købekraft har nået et alarmerende omfang, og der synes ikke at være umiddelbar udsigt til et opsving. Den Europæiske Centralbank har hidtil truffet foranstaltninger til at forsvare euroen mod inflation og deflation. Medlemsstaterne bør støtte en strategi, hvor Den Europæiske Centralbank på lige fod med prisstabiliteten henser til beskæftigelsen og økonomien generelt, og hvor den også får ansvaret for løbende at overvåge økonomien i euroområdet og fremlægge anbefalinger for Økofin-Rådet. Tilsvarende bør eurogruppens beføjelser og dens bidrag til fastlæggelsen af pengepolitikken overvejes. Åbningen af finansmarkederne var et positivt aspekt. Men det offentlige tilsyn og regulering holdt ikke trit med den globale dimension, finansmarkederne havde fået. Dette er yderligere udfordringer, som Europa skal tage stilling til og finde en løsning på ved at revidere og skærpe lovgivningen.

2.5 Et tilbageslag for det indre marked og Lissabondagsordenen

2.5.1 **Globaliseringens udfordringer.** Stillet over for en sådan situation i EU er det klart, at det vil have alvorlige konsekvenser for det indre marked og Lissabondagsordenen. Globaliseringen og dens udfordringer vil stadig være aktuelle efter krisen. Europa skal derfor indtage en mere fremtrædende plads på den internationale

scene ved at gøre fremskridt i løsningen af de interne økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer og styrke den europæiske integration og det internationale samarbejde. For at denne strategi kan være virkningsfuld og stemme overens med de reviderede prioriteter i Lissabondagsordenen skal der opnås balance mellem udviklingens økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter.

2.5.2 Social samhørighed

2.5.2.1 Da Lissabonstrategien blev lanceret i 2000, var social samhørighed et vigtigt element - og er det stadig. De fremskridt, der i de enkelte medlemsstater, og medlemsstaterne imellem, er gjort i bekæmpelsen af fattigdom og ulige vilkår, har imidlertid været noget skuffende. Fattigdom og ulighed betragtes stadig som et af Europas største problemer. Den reviderede Lissabontraktat bør tage fattigdom og social samhørighed mere alvorligt og opstille mere ambitiøse mål for den økonomiske og sociale udvikling, som skal føre til et kraftigt fald i fattigdom og ulighed.

2.5.2.2 Der er tydelige forskelle mellem velfærdssystemerne i EU. Nogle af forskellene skyldes grundlæggende forskellige skattesystemer samt skattekonkurrence. Selskabsskatter og skatter på udbytter og renteindtægter er høje i nogle lande og lave i andre. Faste skattesatser har øget forskellene i indkomstskatteindtægterne medlemsstaterne imellem. De sociale udgifter målt som procentdel af BNP er i nogle lande over 30 %, mens de i andre lande med en lav fast skattesats er under 15 %. Alle lande står over for problemer hvad angår velfærdssystemernes fremtid.

2.5.2.3 Højere uddannelsesstandarder, bedre og mere markeds efterspurgte kvalifikationer samt flere forskere bør være bærende elementer i en mere konkurrencedygtig og grøn europæisk industri, som skal påtage sig en lederrolle på innovationsområdet ved hjælp af højteknologi, større produktivitet og merværdi. Dette bør resultere i flere og bedre job og en acceleration af den økonomiske og sociale udvikling, der kan reducere fattigdom og ulighed.

2.5.2.4 Der peges på den åbne koordinationsmetode kombineret med et stærkt fokus på samtidige og interaktive foranstaltninger på EU-, nationalt og regionalt niveau. Inddragelsen af nationale parlamenter, arbejdsmarkedets parter og det øvrige organiserede civilsamfund på medlemsstatsniveau bør skabe en forståelse for og følelse af medejerskab på de vigtigste problemområder og med hensyn til den indsats, som må gøres.

2.5.2.5 Leverandørerne af offentlige tjenesteydelser udgør en del af svaret på problemerne i forbindelse med den sociale samhørighed og den aktuelle økonomiske og finansielle krise, da de udfører en vigtig funktion i regeringernes bestræbelser på at stabilisere både økonomien og arbejdsmarkedet. Den offentlige sektor fungerer som katalysator for økonomisk vækst og sikrer infrastrukturen for et velfungerende privat erhvervsliv. Bedre offentlige tjenesteydelser (f.eks. på uddannelses-, sundheds- og det sociale område m.m.) bør udgøre et grundlæggende element i den nye europæiske strategi for økonomisk vækst og beskæftigelse til gavn for alle europæiske borgere.

2.6 Imødegåelse af recessionstendenserne

2.6.1 Et mere effektivt indre marked bør fremme EU's udvikling på mellemlang sigt og kan også bidrage til, at man hurtigere kommer ud af den nuværende finansielle og økonomiske krise. Struktur reformer skal udformes således, at de fører til et sundt, langsigtet opsving. Uden at tabe den nødvendige sociale balance af syne skal disse reformer også søge at vende de nuværende recessionstendenser og forhindre en yderligere forringelse af EU's produktionskapacitet. Hvis medlemsstaterne kan skabe synergier og blive enige om at stå sammen om igen at føre deres økonomier mod bæredygtig vækst, ville det være udtryk for stor beslutningskraft og målrettethed. Medlemsstaterne skal være rede til at fremme efterspørgslen på det indre marked og genskabe forbrugernes købekraft i samklang med de fremskridt, der gøres for at afslutte den aktuelle finansielle og økonomiske krise og den ledende konjunkturfatning.

3. Generelle bemærkninger

3.1 I denne udtalelse er der blevet peget på en række områder, hvor det indre marked kunne bidrage til Lissabondagsordenen efter 2010. Disse behandles i det efterfølgende.

3.2 Det indre markeds størrelse

3.2.1 Varehandlen på EU's indre marked er næsten dobbelt så stor som handlen med resten af verden, hvilket afspejler en årelang integrationsindsats (7). EU's indre marked for varehandel anses for at udgøre en stor konkurrencefordel og giver medlemsstaterne et godt grundlag for at realisere gode resultater på eksterne markeder og skabe mere velstand og beskæftigelse for borgerne. En yderligere udvidelse af EU vil på et tidspunkt indgå i overvejelserne, og derfor vil det indre marked uden tvivl vokse.

3.3 Fremskridt med videreførelse og realisering af det indre marked

3.3.1 Det indre marked er et »løbende projekt«, men visse hovedelementer kræver umiddelbar handling. Det har afgørende betydning, at lovgivningen om det indre marked anvendes korrekt. Der må fastholdes en balance og konsekvens mellem de forskellige interesser. Endvidere må formålet med den indbyrdes konkurrence mellem medlemsstaterne på det indre marked være at give EU's forbrugere en bedre kvalitet og mere sikre produkter til den bedst mulige pris, mens industrien samtidig får en stærkere og mere effektiv base for en styrkelse af den eksterne handel. En rapport, som blev offentliggjort i januar 2009 (8), peger på elementer i 1992-programmet for det indre marked, der endnu ikke er

realiseret. Rapporten påpeger, at de nuværende regler fører til forskelle i fortolkning og gennemførelse og dermed en manglende harmonisering. Rapporten nævner ligeledes de høje forvaltningsmæssige omkostninger og kommer ind på, hvordan en komplet fjernelse af de eksisterende barrierer for virksomheder kan opnås.

3.3.2 EU har introduceret en ny model for internalisering af alle eksterne omkostninger ved alle transportformer. EØSU har allerede haft mulighed for at fremsætte bemærkninger i den anledning (9) og gentager her sine henstillinger, der går på, at den ønskede virkning kun kan opnås, hvis dette princip anvendes i samme omfang, overalt hvor eksterne omkostninger forekommer. I sine konklusioner af 23. oktober 2009 understregede Rådet, at det er nødvendigt at anvende dette princip med henblik på en korrekt prisfastsættelse, og Rådet opfordrede medlemsstaterne til at intensivere debatten om, hvordan man bedst gør brug af omkostningseffektive økonomiske instrumenter, der i højere grad afspejler de sande miljømæssige omkostninger og fordele samt fastsætter en forudsigelig pris for CO₂-emissioner. Rådet opfordrede ligeledes Kommissionen til at pege på konkrete foranstaltninger og udvikle retningslinjer for miljøvenlighed i den nye »EU-2020«-strategi og fremlægge en integreret strategi og handlingsplan for fremme af miljøinnovation i årets løb og i den kommende EU innovationsplan, der skal skabe et konkurrence-dygtigt og harmoniseret indre marked på dette område. For nærværende videregives de eksterne omkostninger ikke til de enkelte transportformer og deres brugere. Dette kan udgøre en konkurrencefordel for de transportformer, der medfører store omkostninger for samfundet. Internalisering ville fjerne disse konkurrencefordringer og forårsage et skifte i retning af mere miljøvenlige transportformer. Det er vigtigt at anvende dette princip på mere effektiv vis, da det også vil kunne føre til ændringer i leverandør- og brugerstrukturene inden for transport.

3.4 Tjenesteydelsessektoren

3.4.1 Det indre marked for tjenesteydelser udviser stadig svag-hedstegn. Der er forhåbninger om, at der vil ske fremskridt som følge af tjenesteydelsesdirektivets ikrafttræden ved årets begyndelse. Grænseoverskridende spørgsmål er stadig yderst følsomme, særligt i sektorerne energi, posttjenester og finansielle tjenesteydelser. På visse områder kan europæiske løsninger ikke realiseres på grund af medlemsstaternes modstand, og der eksisterer et spændingsfelt, som har en tendens til at resultere i øget protektionisme. De nationale regeringer skal modstå fristelsen til at træffe sådanne umiddelbare og kortsigtede foranstaltninger. De bør holde øje med situationen og sikre sig, at der ikke sker en forringelse af de sociale, miljømæssige og sikkerhedsmæssige standarder på ovennævnte områder. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at give forvaltningspersonalet den nødvendige oplæring, hvis gennemførelsen af EU's tjenesteydelsesdirektiv skal være gnidningsfri. Servicesektoren må udvikles for også at imødegå udfordringerne i de demografiske forandringer, som også vil være en udfordring for det indre marked. Der må i den forbindelse tages hensyn til, at visse sociale tjenester ikke indgår i tjenesteydelsesdirektivet.

(7) Resultattavle for det indre marked, december 2008.

(8) *When will it really be 1992 – Specific Proposals for Completing the Internal Market*, offentliggjort af de nederlandske arbejdsgiversammenslutninger VNO – NCW, MKB (se http://www.eesc.europa.eu/smo/prism/moreinformation/literature/7/index_en.asp).

(9) EUT C 317 af 23.12.2009, s. 80, og CESE 1947/2009 af 17.12.2009 (TEN/356).

3.5 Den Monetære Union

3.5.1 Den Monetære Union og euroens succes er grundlæggende forudsætninger for en dybere integration og styrkelse af det interne kapitalmarked. I perioder med økonomisk tilbagegang har det indre marked og eurozonen vist sig at være en stabiliserende faktor for virksomhederne, idet den interne handel falder mindre end handlen med partnere uden for EU. Disse indikatorer viser, at der er et potentiale for yderligere integration.

3.6 Euroens eksterne følger

3.6.1 Det vurderes, at handlen er steget med næsten 5 procent siden euroens introduktion⁽¹⁰⁾. Markederne vil høste yderligere fordele ved en uddybelse af eurozonen, herunder koordinering af makroøkonomiske politikker, eksternt repræsentation og regulering af de finansielle markeder, særligt set i lyset af den nuværende økonomiske nedtur.

3.7 Hindringer for realiseringen af de fire friheder

3.7.1 Den fri bevægelighed har bidraget til en styrkelse af EU-medlemsstaternes økonomi, idet konkurrencen herved skærpes, og forbrugerne får større valgfrihed og kvalitetsmæssigt bedre produkter til en lavere pris. EU-aktiviteter får også lettere ved at konkurrere på eksterne markeder. Der er imidlertid eksempler på, at uklare gennemførelsesregler under direktivet om udstationering af arbejdstagere skaber en unfair konkurrence mellem virksomheder, en manglende respekt for arbejdstagernes rettigheder og social dumping.

3.7.2 Gennem de seneste år har retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken hovedsageligt fokuseret på arbejdskraftens mobilitet for der igennem at skabe en bedre struktur på arbejdsmarkedet. Fremme af princippet om et aktivt arbejdsmarked og »flexicurity«-ordninger, som er resultatet af forhandlinger mellem arbejdsmarkedsparter og det offentlige, motivering til livslang læring og uddannelse, etablering af stabile, passende og bæredygtige sociale sikringsystemer, fremme af lige muligheder, ligestilling mellem kønnene, balance mellem arbejds-, privat- og familieliv og fjernelse af alle former for diskrimination er afgørende faktorer, hvis arbejdsmarkedet i højere skal bidrage til opfyldelsen af Lissabonmålene.

3.8 Lovgivningsmæssige hindringer

3.8.1 Siden 1980'erne har EU's lovgivning fokuseret på den fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, arbejdskraft og kapital. Den lovgivning, som erhvervslivet er underlagt, spiller en væsentlig rolle for konkurrenceevnen og virksomhedernes evne til at skabe vækst og beskæftigelse. Regler kan sikre en fair konkurrence, men kan også lægge hindringer i vejen for et gunstigt

erhvervsklima. Derfor må lovgivningen evalueres og forenkles, således at virksomheder hurtigt kan reagere på forandringer, samtidig med at markederne fungerer på en fair og relativt sikker vis. Med en koordineret indsats fra alle 27 medlemsstaters side skal det europæiske markedssystem stabiliseres på effektiv vis. Foranstaltningerne må iværksættes hurtigt, således at det sikres, at banker i højere grad koncentrerer sig om deres kerneaktiviteter, nemlig finansiering af realøkonomien gennem anvendelse af stabile finansieringskilder, der er baseret på opsparring i realøkonomien, og overlader mere risikobetonede og spekulative aktiviteter på det finansielle marked til specialiserede operatører.

3.8.2 I løbet af de sidste fem år er der sket væsentlige forbedringer på det indre marked med hensyn til den lovgivningsmæssige ramme for varer og tjenesters fri bevægelighed. Forbedringerne skyldes hovedsageligt forordningen om gensidig anerkendelse, der fastlagde fælles tekniske regler. Disse reducerer omfanget af ekstra forvaltnings- og produktionsomkostninger. Forordningen om akkrediterings- og markedstilsynskrav har i princippet ligeledes styrket den fri bevægelighed ved at fremme bedre standarder og mere sikre produkter til gavn for forbrugerne.

3.8.3 Med fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, arbejdskraft og kapital er det vigtigt at sikre harmoniserede standarder. Visse begrænsninger lægger stadig hindringer i vejen for et fuldt fungerende indre marked.

3.8.4 Der findes netværk, som Kommissionen allerede har etableret, og som burde være operationelle i alle medlemsstater med de nødvendige midler til udøvelse af deres funktion. EØSU henviser særligt til informationssystemet for det indre marked (IMI), fællesskabssystemet for hurtig udveksling af oplysninger om farlige produkter, der ikke er fødevarer (RAPEX), det hurtige varselingsystem for fødevarer og foder (RASFF) og SOLVIT. Disse instrumenter formidler informationer og beskytter EU-borgernes interesser samt sikrer, at reglerne for det indre marked overvåges og fungerer bedre. Overordnet set bør en øget bevidsthed i den brede befolkning fremme gennemførelsen af nyttige reformer, der skal forbedre det indre markeds funktionsevne.

3.9 Eksterne virkninger på miljøområdet

3.9.1 På mellemlangt til langt sigt må EU som et fællesskab »blive det meste energi- og ressourceeffektive økonomiske område«, og klimapolitikken må fokusere på bæredygtighed. Alle muligheder for energibesparelser må udnyttes og lokale, vedvarende og regionale strukturer må anvendes. Forbedring af energi- og ressourceeffektivitet vil blive et af hovedelementerne i en ny strategi.

3.9.2 Med henblik på en bæredygtig økonomisk udvikling er der behov for en større berøringsflade med EU's eksterne indsats for at forme globaliseringen og fremme det internationale strategiske samarbejde om bæredygtig udvikling.

⁽¹⁰⁾ Study on the Impact of the Euro on Trade and Foreign Direct Investment (http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication12590_en.pdf).

3.9.3 I den henseende må EU vedholdende og konsekvent tale med én stemme under internationale forhandlinger, hvis varemærket i højere grad skal bidrage til opfyldelsen af Lissabonmålene.

3.9.4 Der må foretages yderligere investeringer i forskningen på energi- og klimaområdet. Fremtidens industrielle investeringer i EU bør baseres på en strategisk energipolitik, der støttes af bilaterale aftaler mellem EU og andre lande. Det er ligeledes vigtigt at udvikle en ny kulstoffattig, intelligent og decentraliseret energiinfrastruktur.

3.10 Forsyningsikkerhed for energi og basisråvarer

3.10.1 Det har afgørende betydning, at EU's økonomi har en kontinuerlig og sikker adgang til energi og basisråvarer, hvilket betyder, at målet må være en stadigt voksende grad af selvforsyning i den henseende.

3.10.2 Set i lyset af de store udsving i energi- og råvarepriserne gennem de seneste år, har euroen ydet beskyttelse mod urolighederne på de finansielle markeder, og dens styrke har til en vis grad afbødet konsekvenserne af prisstigningerne for to år siden, da efterspørgslen på de globale fødevarer- og energimarkeder var stor.

3.10.3 De åbne kapitalmarkeder er ligeledes vigtige i den henseende, særligt medlemsstaterne imellem. Dette princip om åbenhed bør fremmes med henblik på finansiering af handlen med energi og øgede investeringer i energisektoren.

3.10.4 EU's interne marked for energi må gøres til et reelt sammenhængende system, der fungerer under en overordnet politik baseret på en fuld sammenkobling og interoperabilitet, som garanterer en fair konkurrence og sikrer forbrugernes rettigheder og interesser. EU's konkurrencepolitik, en styrkelse af de nationale tilsynsmyndigheder og en politik for forsyningspligtigheder ville sikre, at forbrugerne får tilstrækkelige, sikre og stabile leverancer af energi, som er såvel bæredygtig som til at betale.

3.11 Transport og kommunikationsinfrastruktur

3.11.1 Set i lyset af globaliseringen er transport et nøgleelement for det indre markeds funktionsevne, som fremmer det grænseoverskridende samarbejde og vareudvekslingen medlemsstaterne imellem. Effektive transportsystemer muliggør økonomisk effektivt gennem en bred vifte af varer til konkurrencedygtige priser. Den europæiske jernbaneinfrastruktur tilbyder en effektiv og miljøvenlig form for godstransport, i modsætning til vejtransport, der bidrager til at øge mængden af emissioner.

3.11.2 Søtransportstrategien for 2009-2018 vil ligeledes bidrage til en bæredygtig økonomisk udvikling. Efterhånden som antallet af skibe, der sejler i nærskibsfart og på internationale ruter, stiger, må spørgsmål vedrørende klimaændringer og andre miljørelaterede problemer imidlertid tages op.

3.11.3 Omstruktureringen af EU's transportsystem forventes at reducere problemer med overbelastning af infrastrukturen, samtidig med at ændringerne vil bidrage til, at EU's økonomi bedre kan imødegå globaliseringens udfordringer. Et effektivt transportsystem skaber bedre muligheder for erhvervsaktiviteter og beskæftigelse, samtidig med at evnen til at konkurrere såvel inden for som uden for EU bevares. Transport fremmer også innovation og økonomisk vækst.

3.11.4 Spørgsmål vedrørende systemers evne til at fungere sammen på tværs af medlemsstater må vurderes, særligt hvad angår energinetværk og adgang til bredbåndstjenester for alle borgere. Disse emner vedrører i særlig grad de perifere regioner.

3.11.5 De perifere regioner har stadig et stort efterslæb, hvad angår luftfart. EU bør se dette problem i et nyt perspektiv og stræbe efter at give borgerne i disse regioner samme muligheder som borgerne i det centrale Europa.

3.12 Konkurrencedygtighed i det indre marked

3.12.1 Lissabonstrategien har leveret relativt gode resultater på visse områder med relation til varemærket. EU's indre marked har givet varehandlen bedre betingelser, og forbrugerne drager fordel af et langt bredere varesortiment til yderst konkurrencedygtige priser. Der er imidlertid et behov for at sikre en fair konkurrence, som bør realiseres gennem en effektiv overvågning på nationalt niveau, der er baseret på et samarbejde medlemsstaterne imellem.

3.12.2 Der ser dog ud til at være en forskel i gennemførelsen af de indgåede forpligtelser på nationalt og europæisk niveau. Idet den internationale konkurrence for såvel varer som tjenesteydelser skærpes, haster det med at forbedre konkurrenceevnen på europæisk niveau. Der er meget der tyder på, at en bedre koordinering af F&U-indsatsen mellem klynger af SMV'er og store virksomheder giver en bedre konkurrenceevne, hvis virkning ikke kun slår igennem på det indre marked.

3.12.3 Det er ligeledes vigtigt at notere sig, at ØMU's etablering bidrog til at gøre EU-markedet mere konkurrencedygtigt, idet omkostningerne ved grænseoverskridende aktiviteter blev reduceret og mere gennemskuelige. Dette gjorde det også nemmere for nye virksomheder at komme ind på det europæiske marked, samtidig med at de mindst effektive firmaer gik konkurs eller blev opkøbt. Imidlertid er der stadig plads til forbedringer med hensyn til fleksibilitet på det indre marked og arbejdskraftens mobilitet. Rent faktisk er den største svaghed ved alle markeder, at EU's indre marked fortsat ikke har fjernet alle interne barrierer.

3.13 Det indre markedes eksterne dimension

3.13.1 Åbenhed over for resten af verden har bidraget til EU's velstand. Det er derfor i EU's interesse at udvikle sin eksterne dagsorden med det formål at beskytte og tjene EU-borgernes interesser. Fremtidige politikker bør ikke længere være så indadrettede, som det har været tilfældet siden Rom-traktaten i 1957. EU bør i stedet tage udgangspunkt i den globaliserede økonomi og et ønske om at spille en fuldgyldig rolle, samtidig med at der tages højde for en tyngdemæssig forskydning mod Asien og de nye vækstøkonomier, særligt de såkaldte BRIK-lande – Brasilien, Rusland, Indien og Kina. Derudover bør EU også uddybe sit økonomiske samarbejde med nabolande inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik, herunder Østpartnerskabet og Middelhavsunionen med det formål at udvide frihandelsområdet. Principperne om åbne markeder bør være en forudsætning for sådanne partnerskaber. Samtidig er en uddybning og optimering af det indre marked en nøgleforudsætning, hvis EU skal fastholde sin rolle som en leder på verdensmarkedet.

3.13.2 EU har også en pligt til at imødegå de globale problemer og bidrage til globaliseringens tempo og retning. EU har fulgt andre store handelsblokke i sin indsats for liberaliseringen af det globale marked for varer og tjenesteydelser. Fællesskabet forhandler om bilaterale frihandelsaftaler med Korea, ASEAN og Indien. Der er også gjort fremskridt i Det Transatlantiske Økonomiske Råd. Denne strategi afspejler til dels en manglende tiltro til, at Doha-rundens forhandlinger vil blive afsluttet med et godt resultat inden for en overskuelig fremtid. I realiteten kan sådanne bilaterale tiltag modarbejde hele formålet med multilaterale handelsforhandlinger. Det politiske princip om gensidighed ved åbningen af internationale markeder må håndhæves, og en vellykket afslutning af Doha-runden bør stadig være en prioritet. EØSU beder Kommissionen og medlemsstaternes regeringsledere om i forbindelse med handelsliberaliseringsdrøftelserne at insistere på, at tredjelanderegeringer skal overholde menneskerettighederne, ILO-konventionerne og værne om de naturlige, økonomiske og kulturelle ressourcer.

3.13.3 Det er ønskeligt, at EU får én, fælles beskyttelsesmekanisme af EU-patentet - noget som burde have været indført for længst. De intellektuelle ejendomsrettigheder må håndhæves effektivt, og handlen med ulovlige kopier af mærkevarer må bekæmpes intensivt ⁽¹¹⁾.

3.13.4 Manglen på en effektiv markedskontrol og -overvågning i EU er i de seneste år kommet i fokus pga. rapporter om import af fødevarer og legetøj af dårlig kvalitet fra tredjelande. På grund af den utilstrækkelige kontrol med varer, der importeres fra tredjelande, udsættes forbrugere i EU for sundhedsmæssige risici og for produkter af dårlig kvalitet, der ikke overholder gældende standarder. Dette resulterer også i konkurrenceforvridning på markedet og kan have negative konsekvenser for fremtidige investeringer, og dermed beskæftigelsesmuligheder, i Europa.

3.13.5 Det bør overvejes at udforme en samordnet og konsekvent strategi, der skal beskytte de europæiske forbrugere mod importerede varer og tjenesteydelser fra tredjelande, som ikke respekterer tekniske, sociale og miljømæssige standarder og arbejdstagernes arbejdsvilkår. Medlemsstaterne bør sikre, at de standarder, som ILO og andre internationale konventioner har fastsat vedrørende individuelle rettigheder, foreningsfrihed, arbejdstagernes ret til at organisere sig og forhandle kollektivt samt afskaffelse af børne- og tvangsarbejde, respekteres af de lande, som EU's medlemsstater har handelsaftaler med.

3.13.6 Den aktuelle krise har vist, at der er en øget indbyrdes afhængighed landene imellem på de globale finans- og handelsmarkeder. Verdens finansielle systemer må styrkes vha. regler, der fremmer forsigtighed, forbedrer koordinering og kommunikation mellem tilsynsmyndigheder og centralbanker, og som ikke blot styrker gennemsigtigheden, men også skærper kontrollen med hvidvaskede penge, der stammer fra narkotikahandel, kriminalitet og ulovlig våbenhandel.

3.13.7 I den forbindelse bør EU's model for social dialog tjene som eksempel for lande uden for EU, og EØSU bør forstærke sin indsats for at fremme denne model.

3.14 Den sociale dimension

3.14.1 Den yderligere udvikling af det indre marked kræver EU-borgernes accept. Det indre markedes sociale dimension styrkes nu af EU's Charter for Grundlæggende Rettigheder, der er indarbejdet i Lissabontraktaten. Dette bør styrke det organiserede civilsamfunds rolle i den videre udvikling af det indre marked.

3.14.2 EU's strategi for perioden efter 2010 bør fremme et mere fair samfund ved at sikre og udvikle den europæiske samfundsmodel i tråd med en integreret udviklingspolitik. Hver medlemsstat bør tilpasse sig globaliseringen og de teknologiske forandringer ved at forbedre kvaliteten og tilgængeligheden af livslang uddannelse og erhvervsuddannelse. Denne krisetid bør anvendes til at fremme en opgradering af kvalifikationer, så arbejdsstyrken forberedes på fremtiden. De arbejdsløse bør få en mulighed for at omskole sig og gå i gang med en uddannelse, herunder en videregående uddannelse, som vil sætte dem i stand til at genindtræde på arbejdsmarkedet med udsigt til bedre ansættelsesvilkår for dem selv og større muligheder for deres arbejdsgivere til at investere i nye markeder, der forventes at opstå som følge af nye teknologier i de kommende år. Globaliseringsfonden og Den Europæiske Socialfond bør anvendes mere optimalt og tilpasses det indre markedes udfordringer af den karakter. Set i lyset af den økonomiske krisens konsekvenser bør det i høj grad overvejes at foretage en tilpasning af de programmer, der specifikt har fattigdomsbekæmpelse som mål

⁽¹¹⁾ EFT C 116 af 28.4.1999 og EFT C 221 af 7.8.2001, s. 20.

4. Afsluttende bemærkninger

4.1 I den aktuelle krise må EU tilpasse de mellem- og langsigtede foranstaltninger i Lissabonstrategien. Strukturreformerne må suppleres med kortsigtede tiltag, mens der fortsat må foretages fremadrettede investeringer. Dette kan hovedsageligt realiseres gennem yderligere investeringer i F&U, innovation og uddannelse samt aktiv fremme af en udveksling af viden medlemsstaterne

imellem. Erhvervslivet (særligt SMV'er) bør også støttes, så det kan bidrage til et mere dynamisk indre marked. Foranstaltninger til fordel for en grønnere økonomi er også vigtige som en måde at fremme nye arbejdspladser og teknologier på, samtidig med at alternative energikilder etableres og miljømæssige mål overholdes. Dette kan lade sig gøre, hvis EU's styreformer styrkes, så EU's kollektive dimension skærpes, og man undgår dobbeltarbejde og ressourcespild.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet under afstemningen, men opnåede over en fjerdedel af stemmerne (jf. forretningsordenens art. 54, stk. 3):

Punkt 1.2, tankestreg 8, 9 og 10

- *»Især er det vigtigt, at tjenesteydelsesdirektivet gennemføres i fuld overensstemmelse med det indre markeds ånd og regler. Det er i denne forbindelse et vigtigt problem, at der stadig ikke er fri bevægelighed for arbejdskraften fra visse medlemsstater, der trådte ind i EU ved den sidste udvidelse. Der er behov for effektive og klare gennemførelsesregler, der sikrer en korrekt anvendelse af og opfyldelse af målene i »direktivet om udstationering af arbejdstagere«, nemlig en fair konkurrence mellem virksomheder, og respekt for arbejdstagernes rettigheder og forebyggelse af social dumping.*
- *Et af problemerne ved det indre marked og EU er, at lønninger og arbejdsvilkår er yderst forskelligartede medlemsstaterne imellem, men også mellem regionerne indbyrdes, og er derfor blevet et konkurrenceparameter. Beskyttelse af standarder på arbejdsmarkedet, med udgangspunkt i ILO's konventioner, vil blive stadig vigtigere og må indgå i den nye »EU 2020«-strategi.*
- *Den øgede samhandel på det indre marked resulterer i en øget fremmer en unødvendig og miljømæssigt set skadelig transport over lange afstande. Det er derfor nødvendigt, at transportens følgevirkninger for dette er i modstrid med de stigende krav om politikker, der fremmer miljøhensyn og bæredygtighed tages med i betragtning, når »EU2020«-strategiens transportpolitik udformes.*

Begrundelse

Ordet dumping bruges nu generelt kun i forbindelse med international handelslovgivning, hvor dumping defineres som en handling, hvor en producent i ét land eksporterer et produkt til et andet land til en pris, som er enten under den pris, som producenten tager på hjemmemarkedet, eller som ligger under produktionsomkostningerne. Begrebet »social dumping« anvendes derfor forkert i det ovennævnte tilfælde, hvor der er tale om »direktivet om udstationering af arbejdstagere«, idet virksomheden (der er sædvanligvis tale om en virksomhed fra et af de økonomisk set mindre udviklede medlemslande) der leverer produkter og tjenesteydelser til anden medlemsstat ikke gør dette til en pris, som ligger under virksomhedens produktionsomkostninger. Anvendelsen af begrebet »social dumping« er, når det rettes mod de nye medlemsstater, fornærmende og bør undgås.

At fremhæve forskelle i løn- og arbejdsvilkår som et problem på det indre marked er selvmodsigende alene med udgangspunkt i den simple kendsgerning, at lønninger altid er et konkurrenceparameter for virksomhederne i en fri markedsøkonomi, hvor dette princip er til fordel for forbrugerne. Med hensyn til beskyttelsen af arbejdsmarkedsstandarder er det nødvendigt at angive, hvilke standarder, der bør beskyttes. Der findes ILO-konventioner, som de fleste medlemsstater har undertegnet, og som definerer disse standarder.

Det er ensidigt blot at give det indre marked skylden for stigningen i den skadelige transport. På samme måde burde vi så klandre den frie bevægelighed for personer for at forårsage en stigning i den byrde, der pålægges miljøet. Det er nødvendigt, at der tages højde for miljø- og bæredygtighedsaspekter ved udformningen af EU2020-strategien.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 93

Stemmer imod: 131

Hverken for eller imod: 8

Punkt 3.7.1

»Den fri bevægelighed har bidraget til en styrkelse af EU-medlemsstaternes økonomi, idet konkurrencen herved skærpes, og forbrugerne får større valgfrihed og kvalitetsmæssigt bedre produkter til en lavere pris. EU-virksomheder får også lettere ved at konkurrere på eksterne markeder. Der er stadig ikke fri bevægelighed for arbejdskraften fra visse medlemsstater, der trådte ind i EU ved den sidste udvidelse. Der er behov for effektive og klare gennemførelsesregler, der sikrer en korrekt anvendelse af og opfyldelse af målene i »direktivet om udstationering af arbejdstagere«, nemlig en fair konkurrence mellem virksomheder og respekt for arbejdstagernes rettigheder. Der er imidlertid eksempler på, at uklare gennemførelsesregler under direktivet om udstationering af arbejdstagere skaber en unfair konkurrence mellem virksomheder, en manglende respekt for arbejdstagernes rettigheder og social dumping.«

Begrundelse

Der er stadig restriktioner for arbejdstagernes fri bevægelighed på det indre marked på trods af beviserne på, at afskaffelsen af restriktioner ikke forværrede situationen på arbejdsmarkedene i de lande, som fjernede restriktionerne.

Ordet dumping bruges nu generelt kun i forbindelse med international handelslovgivning, hvor dumping defineres som en handling, hvor en producent i ét land eksporterer et produkt til et andet land til en pris, som er enten under den pris, som producenten tager på hjemmemarkedet, eller som ligger under produktionsomkostningerne. Begrebet »social dumping« anvendes derfor forkert i det ovennævnte tilfælde, hvor der er tale om »direktivet om udstationering af arbejdstagere«, idet virksomheden (der er sædvanligvis tale om en virksomhed fra et af de økonomisk set mindre udviklede medlemslande) der leverer produkter og tjenesteydelser til anden medlemsstat ikke gør dette til en pris, som ligger under virksomhedens produktionsomkostninger. Anvendelsen af begrebet »social dumping« er fornærmende og bør undgås.

Afstemningsresultat

Ændringsforslag 5 (punkt 3.7.1) afhang af ændringsforslag 3 (punkt 1.2, tankestreg 8, 9 og 10) og faldt som et resultat af afstemningen om dette punkt.

Punkt 3.8.1

»Siden 1980'erne har EU's lovgivning fokuseret på den fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, arbejdskraft og kapital. Den lovgivning, som erhvervslivet er underlagt, spiller en væsentlig rolle for konkurrenceevnen og virksomhedernes evne til at skabe vækst og beskæftigelse. Regler kan sikre en fair konkurrence, men kan også lægge hindringer i vejen for et gunstigt erhvervsklima. Derfor må lovgivningen evalueres og forenkles, således at virksomheder hurtigt kan reagere på forandringer, samtidig med at markederne fungerer på en fair og relativt sikker vis. Med en koordineret indsats fra alle 27 medlemsstats side skal det europæiske markedssystem stabiliseres på effektiv vis. Foranstaltningerne må iværksættes hurtigt, således at det sikres, at bankerne i højere grad koncentrerer sig om deres kerneaktiviteter, nemlig finansiering af realøkonomien gennem anvendelse af stabile finansieringskilder, der er baseret på opsparing i realøkonomien. EØSU anbefaler, at bankerne koncentrerer sig om finansiering af virksomhederne og overlader de mere spekulative aktiviteter på det finansielle marked til specialiserede operatører.«

Begrundelse

Første del af sidste punktum er ikke realistisk. Hvilke foranstaltninger kan der iværksætte? Hvis det ikke forklares, er det bedre ikke at tale om det for at undgå forvirring og usikkerhed. Desuden er det aktuelle problem ikke finansieringskilder, men den manglende tillid til realøkonomien.

Vi mener, at udtalelsens punkt 1.6 giver en fuldstændig klar redegørelse for de aktuelle finansielle problemer og deres løsning.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 82

Stemmer imod: 127

Hverken for eller imod: 19

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Integration og den sociale dagsorden

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/03)

Ordfører: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Medordfører: **Pedro ALMEIDA FREIRE**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Integration og den sociale dagsorden.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som vedtog sin udtalelse den 26. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 158 stemmer for, 3 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og forslag

1.1 Som en institution, der er stærkt engageret i fremme og udvikling af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og i øget integration af indvandrere og etniske mindretal, har Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttet at udarbejde nærværende initiativudtalelse med henblik på, at **Den Europæiske Union kan styrke forbindelserne mellem integrationspolitikkerne og den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden.**

1.2 2010 bliver et meget vigtigt år for EU's social- og arbejdsmarkedspolitik: det bliver det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, EU 2020-strategien vil blive fastlagt og en ny social dagsorden vil blive vedtaget.

1.3 EØSU mener, at der i forbindelse med revisionen af den sociale dagsorden i 2010 bør tages større hensyn til indvandringens sociale virkninger.

1.4 Da indvandring/integration og den sociale dagsorden sorterer under forskellige kommissærer og generaldirektorater, foreslår EØSU, at det politiske og administrative samarbejde inden for Kommissionen forbedres.

1.5 Integrationspolitikkerne bør være knyttet til den europæiske socialpolitik grundlæggende mål. På den måde vil de gavne alle, herunder også tredjelandstatsborgere, EU-borgere med indvandrerbaggrund og mindretal. Endvidere bør bekæmpelsen af social udstødelse omfatte alle, herunder også indvandrere, hvad enten der er tale om EU-statsborgere eller tredjelandstatsborgere.

1.6 EØSU anser det for vigtigt at styrke integrationen på EU-plan under hensyntagen til den økonomiske krise, indvandrerens og mindretalenes situation, hvad angår beskæftigelse, social

integration, ligestilling mellem kønnene, fattigdom, uddannelse, sundhed, social sikring og bekæmpelse af forskelsbehandling.

1.7 Strategien om mangfoldighed gennem indvandring bør indarbejdes horisontalt i fastlæggelsen og gennemførelsen af de sociale politikker, samtidig med at der udvikles konkrete politikker og foranstaltninger til integration af indvandrere og etniske mindretal.

1.8 Under hensyntagen til den erfaring, der er indhøstet fra andre politikområder, **foreslår EØSU** derfor, at **integrationsaspektet mainstreames** i EU's forskellige politiske, retlige og finansielle instrumenter for at fremme integration, ligebehandling og ikke-forskelsbehandling.

2. Baggrund

2.1 Den Europæiske Union er i færd med at gennemføre en fælles indvandringspolitik, som udvalget bidrager til gennem sine udtalelser, hvori det understreger betydningen af integration som »nøglen til en vellykket indvandring« og anerkender det nødvendige i, at de europæiske samfund øger deres kapacitet til at styre indvandringsrelateret mangfoldighed med henblik på at forbedre den sociale sammenhængskraft.

2.2 I de sidste ti år har indvandrerne i væsentlig grad bidraget til den økonomiske og sociale udvikling i Europa ⁽¹⁾. Talrige mænd og kvinder fra tredjelande er blevet integreret i EU's arbejdsmarkeder og har bidraget til væksten i økonomien, beskæftigelsen, de sociale sikringsbidrag og skatteindtægterne.

⁽¹⁾ KOM(2008) 758 endelig.

2.3 EØSU har foreslået begrebet »samfundsborgerintegration«, som er baseret på »gradvis ligestilling af indvandrere med den øvrige befolkning, hvad angår rettigheder og pligter samt adgang til goder, tjenesteydelser og demokratisk medindflydelse på lige vilkår«⁽²⁾.

2.4 I 2010 skal Lissabonstrategien, EU 2020-strategien og den sociale dagsorden fornyes og integrationsfonden revideres. EU vil endvidere råde over Lissabontraktaten og chartret om grundlæggende rettigheder, have en ny Kommission⁽³⁾, og Parlamentet vil befinde sig i første del af sin nye mandatperiode.

2.5 2010 bliver også det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, hvilket vil være den ideelle anledning til at forny vores engagement til fordel for solidaritet, social retfærdighed og øget integration.

2.6 Integrationspolitikkerne bør være knyttet til den europæiske socialpolitik grundlæggende mål. EØSU foreslår en forbedret politisk og administrativ samordning inden for Kommissionen.

2.7 I den økonomiske krise befinder mange indvandrere sig blandt de mest sårbare sociale grupper og er dens første ofre: de mister som de første deres job, har de største vanskeligheder med at vende tilbage til arbejdsmarkedet og er i fare for at ende i fattigdom. Dette rammer i endnu højere grad kvindelige indvandrere⁽⁴⁾.

2.8 I mange tilfælde har indvandrerbørn større risiko end andre for ikke at afslutte deres skolegang.

2.9 EØSU anser det for nødvendigt at forbedre bekæmpelsen af forskelsbehandling ved at videreudvikle de eksisterende retlige instrumenter samt styrke de offentlige politikker og samfundets engagement til fordel for integration.

2.10 I forbindelse med den økonomiske krise foregår der i nogle medlemsstaters politiske og sociale debat stadig heftigere verbale angreb mod indvandrernes rettigheder, hvilket fører til strengere lovgivning og tiltagende fremmedhad.

2.11 Hertil kommer, at nogle regeringer er i færd med at skære ned på de midler, der er øremærket til integrationspolitikkerne, selv om der i krisetider bør investeres mere og ikke mindre i socialpolitikkerne.

2.12 EØSU mener, at en passende integrationspolitik inden for rammerne af en hensigtsmæssig fælles indvandringspolitik er en faktor for opretholdelse af økonomisk effektivitet og social samhørighed.

(2) EFT C 125 af 27.5.2002.

(3) Integration og den sociale dagsorden sorteres under forskellige kommissærer og generaldirektorer.

(4) Eurostat.

2.13 På grund af forskellige sociale og politiske kulturer i Europa er der også store forskelle på integrationspolitikkerne. I alle medlemsstater er integrationsmålene imidlertid knyttet til de sociale politikker.

2.14 I EU er der forskellige integrationshastigheder for indvandrere. I øjeblikket er indvandringsprocesserne mindre omfattende i de nye medlemsstater i Central- og Østeuropa, mens de antager større omfang i Syd- og Vesteuropa. Erfaringen viser imidlertid, at alle EU-lande i fremtiden vil opleve høj indvandring.

2.15 EØSU efterlyser en stærkere sammenkædning mellem indvandring og udvikling inden for rammerne af en samlet indvandringspolitisk tilgang i EU. Med dette som udgangspunkt har EØSU afgivet to udtalelser⁽⁵⁾.

3. Integration

3.1 Den sociale integrationsproces foregår inden for forskellige områder af den enkeltes liv: i familien, nærmiljøet, byen, arbejdet, fagforeningen, arbejdsgiverorganisationen, skolen, uddannelsescentret, foreningerne, de religiøse institutioner, idrætsklubberne, de væbnede styrker osv.

3.2 Da integration er en proces, der foregår inden for sociale strukturer, er god forvaltning nødvendig for at sikre, at denne sociale proces støttes og ledsages af hensigtsmæssige offentlige politikker. Inden for rammerne af deres beføjelser i de forskellige medlemsstater råder de lokale og regionale myndigheder over nogle politiske samt lovgivnings- og budgetmæssige instrumenter, som de må anvende hensigtsmæssigt i integrationspolitikken.

3.3 I henhold til det tiende af de fælles grundprincipper (bilag 1) bør integrationen indgå i samtlige sociale dagsordener på alle regeringsniveauer (*mainstreaming*).

3.4 EØSU har afgivet en række initiativudtalelser⁽⁶⁾, som opfordrer til proaktive integrationspolitikker i EU med et dobbelt fokus, dvs. dels rettet mod værtssamfundet og dels mod indvandrere. Målet er et samfund, hvor alle borgere, uanset deres oprindelse, har de samme rettigheder og pligter og deler de værdier, der kendetegner et demokratisk, åbent og pluralistisk samfund.

(5) Jf. følgende udtalelser fra EØSU:

EUT C 44 af 16.2.2008, s. 91.

EUT C 120 af 16.5.2008, s. 82.

(6) Jf. følgende udtalelser fra EØSU:

EUT C 27 af 3.2.2009, s. 95.

EFT C 125 af 27.5.2002, s. 112.

EUT C 80 af 30.3.2004, s. 92.

EUT C 318 af 23.12.2006, s. 128.

3.5 EØSU mener, at civilsamfundets organisationer har en væsentlig rolle at spille i integrationsspørgsmål. Både indvandrere og værtssamfund må indtage en integrationsvenlig holdning. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer må engagere sig i integrationspolitikken og bekæmpelsen af forskelsbehandling.

3.6 Integration er en social proces, som inddrager både indvandrere og værtssamfundet. De forskellige offentlige forvaltninger og sociale aktører bør engagere sig i denne proces. De europæiske, nationale, regionale og kommunale myndigheder må udarbejde programmer inden for deres respektive kompetenceområde. For at sikre effektive og globalt sammenhængende programmer og foranstaltninger må de suppleres og koordineres på passende vis.

3.7 I en anden udtalelse (7) foreslår EØSU, at de lokale myndigheder viser større engagement, da integration først og fremmest er en udfordring på lokalt og regionalt plan. En sådan politik vil kun bære frugt, hvis de lokale og regionale myndigheder inddrages heri og samarbejder aktivt med civilsamfundets organisationer.

3.8 Integration er en tovejsproces, der er baseret på lige rettigheder og pligter for tredjelandsstatsborgerne og værtssamfundet, og som giver indvandrere mulighed for at blive fuldt ud integreret. I en tidligere udtalelse definerede EØSU integration som »den gradvise ligestilling af indvandrere med den øvrige befolkning, hvad angår rettigheder og pligter samt adgang til goder, tjenesteydelser og demokratisk medindflydelse på lige vilkår« (8).

3.9 EØSU mener, at indvandrere bør være positivt indstillet over for integration. Tovejsstrategien indebærer, at integrationen ikke blot vedrører indvandrere, men også værtssamfundet.

3.10 De sociale integrationspolitikker bør gå i forskellige retninger, bl.a. skal der sættes fokus på den første modtagelse, sprogundervisning, love og skikke, bekæmpelse af forskelsbehandling, beskæftigelses- og uddannelsespolitik, ligestilling mellem kønnene, undervisning af mindreårige, familiepolitik, ungdomspolitik, boligforhold, sundhedspleje, bekæmpelse af fattigdom, udvidelse af de sociale tjenester og forbedrede muligheder for personer med indvandrerbaggrund for at deltage i samfundslivet.

3.11 Disse politikker bør gøre det lettere for personer med indvandrerbaggrund at føre en harmonisk tilværelse i de europæiske værtssamfund.

3.12 EØSU foreslog i 2002 under en konference (9), som det afholdt i samarbejde med Kommissionen, at EU-institutionerne udarbejdede et europæisk program for integration og oprettelse af en europæisk fond. Kommissionen lancerede et pilotprogram om integration (INTI) og foreslog i 2006 oprettelsen af integrationsfonden, som er blevet vedtaget af Rådet og nu indgår i budgettet for perioden 2007-2013.

3.13 I november 2004 fastlagde Rådet »fælles grundprincipper for politikken for integration af indvandrere i Den Europæiske Union« (10). Disse principper supplerer den lovgivningsmæssige ramme for menneskerettigheder, forskelsbehandling, lige muligheder og social inddragelse.

3.14 EØSU fremhæver det vigtige i at sikre **en fælles europæisk tilgang**, som kan bibringe integrationspolitikken og integrationsprocessen en meget stor ekstra værdi: en tværgående sammenhæng med de øvrige EU-politikker, herunder EU 2020-strategien, den sociale og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden og samhørighedspolitikken. En sådan tilgang vil også styrke forbindelsen mellem integration og EU's værdier og principper, som de fremgår af det europæiske charter om grundlæggende rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention.

3.15 Integrationsfonden er et finansielt instrument til udvikling af integrationspolitikker med et europæisk fokus og en europæisk merværdi, og som afspejler fælles grundværdier. Integrationspolitikkerne har som retsgrundlag EF-traktatens artikel 63 og henvender sig til tredjelandsstatsborgere, mens ESF er rettet mod hele EU's befolkning, som også omfatter indvandrere. Integrationsfonden og ESF supplerer således hinanden.

3.16 EØSU støtter integrationsfondens seks politiske mål og afventer resultatet af midtvejsevalueringen af fonden i 2010 med henblik på at foreslå nogle ændringer.

3.17 Der er for nylig oprettet et **europæisk integrationsforum** for at fremme civilsamfundets og indvandrerorganisationernes deltagelse i EU's integrationspolitikker. EØSU er stærkt engageret i forummets aktiviteter.

3.18 I sine konklusioner på integrationsområdet i juni 2007 fremhævede Det Europæiske Råd det nødvendige i at bygge videre på den fælles dagsorden for integration fra 2005 og udvikle fælles grundlæggende principper.

3.19 EØSU ønsker at videreføre denne strategi og anser det for vigtigt at styrke integrationen på EU-plan under hensyntagen til indvandrernes og mindretalenes situation, hvad angår beskæftigelse, social integration, ligestilling mellem kønnene, fattigdom, uddannelse, sundhed, social sikring og bekæmpelse af forskelsbehandling.

(7) EUT C 318 af 23.12.2006, s. 128.

(8) EFT C 125 af 27.5.2002, pkt. 1.4 (ordfører: Luis Miguel Pariza Castaños).

(9) Konference om temaet »Indvandring: civilsamfundets bidrag til øget integration«, Bruxelles, den 9.-10. september 2002.

(10) Dokument 14615/04 af 19. november 2004.

4. Den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden

4.1 Som følge af den internationale finansielle krise oplever EU en alvorlig økonomisk krise, som har forværret den sociale situation betydeligt. Krisen er i høj grad gået ud over integrationen.

4.2 Som følge af tidspunktet for fastlæggelsen af den nye sociale dagsorden ⁽¹¹⁾ (2008) tager denne ikke hensyn til den økonomiske krisens negative virkninger og den øgede arbejdsløshed og ej heller til forringelsen af de offentlige finanser og den forværrede sociale situation.

4.3 Kommissionen forudsiger, at den økonomiske genopretning vil trække ud, og at det vil tage lang tid at skabe nye job.

4.4 EØSU mener, at den sociale genopretning under alle omstændigheder vil tage meget længere tid end den økonomiske genopretning. Den europæiske social- og arbejdsmarkedspolitiks bidrag vil derfor være afgørende.

4.5 2010 bliver et meget vigtigt år for EU's social- og arbejdsmarkedspolitik: det bliver det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, EU 2020-strategien vil blive fastlagt, og en ny social dagsorden vil blive vedtaget med de nødvendige aktioner og instrumenter.

4.6 Den nye sociale dagsorden (2008), som anerkender indvandringens vigtige bidrag til beskæftigelsen i Europa, foreslår en styrket integration og gennemførelse af social- og arbejdsmarkedspolitikkerne på uddannelses-, sundheds- og boligområdet.

4.7 I sin udtalelse ⁽¹²⁾ fra januar 2009 om den nye sociale dagsorden anerkendte EØSU, at denne nye tilgang har været vellykket, og fremsatte nogle bemærkninger om problemerne i forbindelse med de stigende migrationsstrømme og om social- og arbejdsmarkedspolitikernes utilstrækkelighed.

4.8 Det franske EU-formandskab anmodede udvalget om at udarbejde en sonderende udtalelse ⁽¹³⁾ om »For et nyt europæisk socialt handlingsprogram«, som blev vedtaget i juli 2008. EØSU anser det nye sociale handlingsprogram for hensigtsmæssigt med hensyn til at tackle en vanskelig økonomisk og social situation. Udvalget har foreslået, at det nye program tager hensyn til integrationspolitikkerne, ligebehandling, udviklingen af den åbne koordinationsmetode og de øgede midler, der er øremærket til integrationsfonden.

4.9 Den 6. maj 2009 vedtog Europa-Parlamentet en udtalelse ⁽¹⁴⁾ om den sociale dagsorden, hvori det bekræftede, at indvandringspolitikken bør tage udgangspunkt i menneskerettighederne, bidrage til at styrke lovgivningen mod forskelsbehandling og fremme en strategi til styrkelse af integration og lige muligheder.

4.10 Personer, der befinder sig i en ulovlig administrativ situation (»ureglementerede indvandrere«), er meget sårbare, kan risikere at blive fanget i netværk, der udnytter deres arbejdskraft, eller at havne i fattigdom og blive udsat for stadig alvorligere social udstødelse. EØSU har derfor foreslået, at disse personers administrative situation kunne bringes i orden inden for rammerne af den europæiske pagt om indvandring og asyl under hensyntagen til deres sociale og faglige rodfæstelse. På den anden side mener EØSU ikke, at EU's sociale politikker må udelukke de ureglementerede indvandrere fra den sociale integrations og Socialfondens mål og programmer.

4.11 I de kommende år vil EU-borgernes interne mobilitet stige, og der vil ske en øget indvandring af tredjelandsstatsborgere. Denne udvikling vil øge den nationale, etniske, religiøse og kulturelle mangfoldighed i EU.

4.12 Den nye sociale dagsorden tager imidlertid kun begrænset hensyn til de europæiske samfunds mangfoldighed, integreringen af indvandrere og mindretal, ligebehandling og bekæmpelse af forskelsbehandling. EØSU mener, at der i forbindelse med revisionen af den sociale dagsorden i 2010 bør tages større hensyn til indvandringens sociale virkninger både for indvandrerne og for værtssamfundene.

4.13 Forbindelserne mellem den sociale dagsorden og integrationen bør derfor styrkes, og EØSU foreslår, at integrationsaspektet mainstreames i EU's forskellige politiske, retlige og finansielle instrumenter for at fremme integrationen.

5. Politikområder

5.1 Børn og unge

5.1.1 Ungdomspolitikkerne bør tage hensyn til unge indvandreteres behov og situation i forbindelse med deres overgang til voksenalivet og deres sociale integration.

5.1.2 Mange unge, som er sønner og døtre af indvandrere, opnår faglig succes og bliver til meget aktive medlemmer af lokalsamfundet, men der er også mange, herunder endog anden og tredje generations indvandrere, som befinder sig i en meget udsat situation, udsættes for social udstødelse, hyppigt oplever nederlag i skolen og følgelig har en høj risiko for arbejdsløshed.

5.1.3 Det er afgørende vigtigt at **støtte familierne**. Som foreslået af EØSU ⁽¹⁵⁾, bør EU have en mere aktiv familierpolitik.

5.1.4 Den åbne koordinationsmetode på ungdomsområdet bør omfatte indikatorer for mangfoldighed, indvandring og ikke-forskelsbehandling.

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 412 endelig

⁽¹²⁾ EUT C 182 af 4.8.2009, s. 65.

⁽¹³⁾ EUT C 27 af 3.2.2009, s. 99.

⁽¹⁴⁾ 2008/2330 (INI).

⁽¹⁵⁾ EUT C 161 af 13.7.2007, s. 66, og EUT C 120 af 16.5.2008, s. 66.

5.1.5 For at overvinde de konkrete hindringer, som unge indvandrere står over for, og fremme erfaringsudveksling er det vigtigt at udnytte de muligheder, der ligger i de europæiske programmer for livslang læring, mobilitet, iværksætterånd, og borgerskab blandt unge.

5.2 Uddannelse

5.2.1 I medlemsstaternes integrationspolitikker indgår uddannelse som et vigtigt led i processen. Indvandrerbørn og unge indvandrere samt mindretal står imidlertid over for særlige hindringer og udfordringer, som kræver særlig opmærksomhed.

5.2.2 I mange tilfælde står skolerne over for problemer og udfordringer, som de ikke er i stand til at håndtere effektivt. Skolerne bør gives flere ressourcer, der bør gøres en indsats for større åbenhed, og lærerne bør gives støtte med henblik på videreuddannelse i interkulturelle spørgsmål og forvaltning af mangfoldighed.

5.2.3 Der bør udvikles kvalitetsindikatorer for uddannelse, som er tilstrækkeligt fleksible til at imødekomme de behov, der næres af en elevskare, der præges af større og større diversitet.

5.2.4 Den ramme, som udgøres af den åbne koordinationsmetode på uddannelsesområdet, bør tjene til at kortlægge god praksis med hensyn til at afhjælpe problemet med unge indvanderes nederlag i skolen.

5.2.5 Dette kræver, at der fastlægges **indikatorer** som: socio-økonomisk status, unges afslutning af skolegangen (den obligatoriske skolegang), diversiteten i lærerkorpset, lærernes interkulturelle kompetencer, uddannelsessystemets sociale permeabilitet, koncentrationen af elever med indvandrerbaggrund, fremme af flersprogethed i uddannelsessystemet, skolesystemets grad af åbenhed over for alle børn og unge etc.

5.2.6 I sin udtalelse om indvandring, mobilitet og integration⁽¹⁶⁾ understregede EØSU, at den ugunstige situation, som personer med indvandrerbaggrund befinder sig i, også gør sig gældende inden for voksenundervisningen: de deltager mindre i videreuddannelse, og de kurser, de tilbydes, er begrænset til tilegnelse af sproglige færdigheder. For at forbedre integrationen bør videreuddannelses tilbuddene udvides til hele befolkningen, og der bør sikres lige adgang for personer med indvandrerbaggrund.

5.2.7 EU's uddannelsesprogrammer bør omfatte programmer, som indfører deltageren i de europæiske demokratiers skikke, historie, værdier og principper, og som formidler viden om den kultur og de værdier, der kendetegner indvandrerbefolkningens oprindelseslande (hvis antallet tillader det).

⁽¹⁶⁾ EUT C 218 af 11.9.2009, s. 85.

5.3 Beskæftigelse

5.3.1 EØSU er i færd med at udarbejde en sonderende udtalelse⁽¹⁷⁾ på anmodning af det spanske rådsformandskab om »**Integration af indvandrede arbejdstagere**«, som også indeholder forslag til EU's sociale dagsorden.

5.3.2 **Adgangen til arbejdsmarkedet** er af central betydning og et grundlæggende element i integrationsprocessen, fordi beskæftigelse under anstændige vilkår er nøglen til indvanderens økonomiske uafhængighed og fremmer de sociale relationer og det gensidige kendskab mellem indvandrere og værtssamfund.

5.3.3 I mange tilfælde befinder indvandrede arbejdstagere sig imidlertid i en ugunstig situation og udsættes for direkte eller indirekte forskelsbehandling. Hertil kommer juridiske problemer med anerkendelse af kvalifikationer, og nogle indvandringslove begrænser karriereudvikling og jobskifte.

5.3.4 Indvandrede arbejdstagere har derfor ofte job af lav kvalitet med dårlig løn og usikre vilkår. Det er i særlig grad kvinder, der befinder sig i denne vanskelige situation.

5.3.5 De, der ikke har »papirer« og befinder sig i en ulovlig situation, lever under meget usikre forhold: de arbejder inden for den uformelle økonomi og er i nogle tilfælde ofre for udnyttelse af deres arbejdskraft.

5.3.6 Den nye generation af beskæftigelsespolitikker samt initiativerne under Den Europæiske Socialfond og Progressprogrammet bør omfatte specifikke kriterier og indikatorer for forbedret adgang for indvandrere til mulighederne for social integration og indslusning på arbejdsmarkedet, herunder via selvstændigt erhverv. Disse muligheder kunne ud over undervisning i sprog og kultur bl.a. omfatte metoder til styrkelse af indvanderes uddannelse inden for ny teknologi og forebyggelse af arbejdsskader.

5.3.7 EØSU mener, at lovgivningen og de offentlige politikker skal supplere hinanden ved hjælp af samarbejde med **arbejdsmarkedets parter**, fordi integration på arbejdsmarkedet også er et spørgsmål om samfundets holdning og fagforeningers og arbejdsgivers engagement.

5.3.8 Indvandrede arbejdstagere er mere **mobilitetsvillige**, selv om nogle nationale love lægger hindringer i vejen for og begrænser mobiliteten. Direktivet om tredjelandsstatsborgeres status som fastboende udlænding⁽¹⁸⁾ (som i nogle tilfælde er dårligt omsat til national lovgivning) kan lette mobiliteten. Endvidere kan **EURES**-netværket anvendes mere effektivt til fremme af indvandrede arbejdstageres mobilitet i EU.

⁽¹⁷⁾ EØSU's sonderende udtalelse om »Integration af indvandrede arbejdstagere«.

⁽¹⁸⁾ Direktiv 2003/109/EF.

5.4 Indvandreres iværksætterånd

5.4.1 Mange indvandrere etablerer sig som selvstændige erhvervsdrivende eller stifter virksomhed. Der er stadig flere virksomheder, som er blevet oprettet af personer med indvandrerbaggrund.

5.4.2 EØSU mener, at EU bør støtte iværksætterånden blandt indvandrere, og at ESF-instrumenter til fremme af iværksætteri derfor bør tage hensyn til indvandrerbefolkningen.

5.4.3 Arbejdsgiverorganisationer og handelskamre bør også åbne deres døre for iværksættere med indvandrerbaggrund og aktivt fremme deres adgang til ledelsesstrukturerne.

5.4.4 Endvidere tager mange indvandrere iværksætterinitiativer inden for **den sociale økonomi**, hvorfor EØSU mener, at de bør støttes via ESF's instrumenter og af de nationale myndigheder.

5.5 Social sikring

5.5.1 I Europa er der en række forskellige nationale pensionsordninger. Det må sikres, at indvandrede arbejdstagere betaler til pensionskasserne og opnår ret til tilsvarende ydelser uden forskelsbehandling.

5.5.2 For at forbedre mobiliteten må det sikres, at pensionerne kan overføres, og at indvandrere ikke mister deres pensionsretigheder, når de vender tilbage til deres eget land.

5.5.3 Den åbne koordinationsmetode bør omfatte indikatorer for evaluering af, om de indvandrede arbejdstagere deltager i pensionsordningerne og ikke udsættes for udelukkelse eller forskelsbehandling.

5.6 Boligforhold

5.6.1 Den økonomiske krise har i mange byer ført til en stigning i antallet af hjemløse, hvoraf mange er personer med indvandrerbaggrund.

5.6.2 I øjeblikket har mange, især unge, problemer og vanskeligheder med at få adgang til en bolig.

5.6.3 Indvandrere og mindretal har endvidere en lang række konkrete vanskeligheder ved at skaffe sig adgang til en menneskeværdig bolig. EØSU mener derfor, at medlemsstaternes *boligpolitik* bør indgå i integrationspolitikkerne og i bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse.

5.6.4 Størstedelen af europæerne, herunder også indvandrere og mindretal, bor i byområder. I en tidligere udtalelse ⁽¹⁹⁾ har EØSU understreget de lokale og regionale myndigheders rolle i integrationspolitikkerne. En god *bypolitik* kan fremme integration og forebygge den dannelse af forfaldne ghettoer, som foregår i nogle byer.

5.6.5 Boligpolitikkerne bør derfor omfatte kriterier, midler og indikatorer, som fjerner de nuværende hindringer. Hertil må der ydes en proaktiv indsats, der inddrager alle samfundslag sammen med de offentlige myndigheder og sociale aktører.

5.7 Sundhed og andre tjenester

5.7.1 I nogle medlemsstater opnår mange indvandrere ikke adgang til sundhedsplejeordningerne via den nationale lovgivning. Disse personer nyder derfor meget ringe beskyttelse.

5.7.2 Koordineringssystemet inden for sundhedspleje og den europæiske indvandringslovgivning skal sikre indvandrerbefolkningen adgang til offentlige sundhedsydelser og til sundhedspleje af høj kvalitet under lige vilkår. Sundhedssystemerne bør være tilpasset den sociale mangfoldighed.

5.7.3 Udvalget understreger, at en stor del af sundheds- og plejepersonalet i nogle lande er indvandrere.

5.7.4 Det er endvidere nødvendigt at styrke indsatsen til fremme af sundhed på arbejdspladsen, da indvandrede arbejdstagere meget ofte udsættes for de største risici og ikke er velbevandrede i de relevante love og forebyggelsesprogrammer.

5.7.5 I nogle medlemsstater har personer med indvandrerbaggrund ikke fuld adgang til de **sociale tjenester**, og disse tjenester er ikke forberedt på mangfoldigheden i befolkningen. Udvalget foreslår, at Kommissionen evaluerer de offentlige tjenesters kvalitet, hvad angår integration, mangfoldighed og ikke-forskelsbehandling.

5.7.6 EØSU mener ikke, at indvandrere bør forskelsbehandles i sundheds- og socialpolitikkerne, da de betaler skat og sociale sikringsbidrag på lige fod med resten af befolkningen. I lyset af den aktuelle økonomiske krise og de budgetmæssige vanskeligheder må det sikres, at alle betaler skatter og sociale sikringsbidrag for at sikre de offentlige tjenesters bæredygtighed.

5.8 Fattigdom og social udstødelse

5.8.1 Mange personer med indvandrerbaggrund lever i fattigdom eller i risiko for fattigdom. Situationen forværres af den nuværende økonomiske krise og den stigende arbejdsløshed og underbeskæftigelse. Det er nødvendigt, at personer med indvandrerbaggrund og mindretal har adgang til omskolingsprogrammer, arbejdsløshedsbeskyttelse, bolig og andre offentlige sociale tjenester.

5.8.2 I 2010 lancerer EU det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Udvalget anser det for nødvendigt at forbedre den **aktive integration** af indvandrere og mindretal for at sikre dem en mindsteløn samt fremme deres adgang til offentlige midler og tjenester og til arbejdsmarkedet.

⁽¹⁹⁾ EUT C 318 af 23.12.2006, s. 128.

5.8.3 EØSU henleder opmærksomheden på visse kriminelle netværks aktiviteter. Disse netværk udnytter ureglementerede indvandreres arbejdskraft, navnlig i form af handel med og prostitueret af mindreårige og kvinder. Den politimæssige og retlige bekæmpelse af disse mafiaer bør ledsages af politikker til støtte for og beskyttelse af ofrene.

5.9 Bekæmpelse af forskelsbehandling

5.9.1 Europa-Parlamentet ⁽²⁰⁾ vedtog for nylig en beslutning om det nye direktiv om bekæmpelse af forskelsbehandling, som kompletterer de tre allerede eksisterende direktiver ⁽²¹⁾. EØSU har ligeledes afgivet en udtalelse ⁽²²⁾, som støtter Kommissionens forslag og opfordrer til at tage højde for den mangesidede forskelsbehandling.

5.9.2 Når det nye direktiv endelig vedtages, vil det med en videreudvikling af art. 19 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde udvide princippet om ikke-forskelsbehandling til at omfatte områder såsom uddannelse, sundhed, social beskyttelse og bolig. EØSU opfordrer Rådet til at vedtage direktivet og i den forbindelse tage hensyn til udtalelsen.

5.9.3 I utallige situationer bliver personer med indvandrerbaggrund, kvinder, mænd, ældre og unge, udsat for diskrimination, som forværres, fordi de som tredjelandsstatsborgere har en juridisk status, der giver dårligere beskyttelse. Mange personer er udsatte for mangesidet diskrimination.

5.9.4 EØSU foreslår, at Kommissionen udarbejder en handlingsplan for bekæmpelse af mangesidet forskelsbehandling, og tilbyder at bidrage til udarbejdelsen heraf.

5.9.5 EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder ⁽²³⁾ bør fortsætte med at udarbejde rapporter om de mange situationer, hvor indvandrere udsættes for direkte eller indirekte forskelsbehandling.

5.10 Ligestilling mellem kønnene

5.10.1 Indvandrerkvinder har specifikke vanskeligheder, fordi de er kvinder, og det er derfor nødvendigt, at integrationspolitikkerne indeholder et passende kønsperspektiv.

5.10.2 EØSU mener, at det er nødvendigt at styrke kønsaspektet i såvel de fælles grundlæggende principper for integration som i den sociale dagsorden, således at indvandrerkvinder og kvinder fra etniske mindretal opnår lige muligheder og ikke udsættes for forskelsbehandling.

⁽²⁰⁾ Europa-Parlamentets beslutning af den 2. april 2009 om forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

⁽²¹⁾ Direktiv 2000/43/EF; Direktiv 2004/113/EF; Direktiv 2000/78/EF.

⁽²²⁾ EUT C 182 af 4.8.2009, s. 19, og EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102.

⁽²³⁾ EU-MIDIS-undersøgelsen (Den Europæiske Unions undersøgelse af mindretal og forskelsbehandling), hvor over 23 000 personer tilhørende etniske mindretal og indvandrergrupper adspørges om deres erfaringer med forskelsbehandling, racistisk motiveret vold og den politimæssige indsats i EU.

5.11 Indvandring og udvikling

5.11.1 EØSU har i andre udtalelser foreslået ⁽²⁴⁾, at integrationspolitik kunne bidrage til den økonomiske og sociale udvikling af oprindelseslandene, og at EU derfor bør gøre indvandringslovgivningen mere fleksibel.

5.11.2 På det udenrigspolitiske område bør EU inden for FN's rammer fremme en international lovramme for migration og underskrive den nugældende konvention ⁽²⁵⁾.

6. Redskaber under Den Sociale Dagsorden

6.1 Mainstreaming

6.1.1 *Mainstreaming* af integration vil kræve organisering (omorganisering), udvikling og evaluering af de politiske processer, således at samtlige aktører, der er involveret i vedtagelsen, på alle niveauer og i alle faser indarbejder integrationsperspektivet, lige muligheder og ligebehandling og ikke-forskelsbehandling af indvandrere i alle den sociale dagsordens målsætninger, tiltag og instrumenter.

6.1.2 Eftersom der i Europa findes forskellige kulturelle modeller, skal man i anvendelsen af »*mainstreaming*« overordnet set garantere, at samtlige initiativer på det sociale område med sigte på integration og mangfoldighed tager højde for den enkelte persons erfaringer, kompetencer, interesser og behov, og at tiltagene evalueres.

6.1.3 Dette arbejde bør indledes med en konsekvensanalyse, som vil gøre det muligt at foregribe behovene og dermed sikre en passende indarbejdelse af den sociale mangfoldighed på alle de planlagte områder. Man bør derfor fremskynde fastlæggelsen af integrationsindikatorer som supplement til dem, der er fastlagt i den åbne koordinationsmetode for social inddragelse. Det europæiske integrationsforum kan bidrage til udarbejdelsen af disse indikatorer.

6.1.4 De vigtigste betingelser for at anvende »*mainstreaming*« er, at de politisk ansvarlige går i spidsen, og at samtlige berørte offentlige og private aktører inddrages. Der bør derfor skabes en samarbejdsramme, der kan danne baggrund for den beslutningsproces, der skal føre til ændringer.

6.2 Lovgivningen

6.2.1 EØSU finder det nødvendigt, at kvaliteten af den fælles EU-lovgivning om indvandring forbedres, og at direktiverne yder behørig beskyttelse til indvandrerne. Med dette mål for øje har udvalget udarbejdet en initiativudtalelse ⁽²⁶⁾, hvori det lægger op til, at man i politikkerne og EU-lovgivningen om indvandring tager behørigt hensyn til menneskerettighederne.

⁽²⁴⁾ EUT C 44 af 16.2.2008, s. 91.

⁽²⁵⁾ FN's konvention om beskyttelse af vandrende arbejdstageres rettigheder.

⁽²⁶⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 29.

6.2.2 Efter vedtagelsen af Stockholm-programmet mener EØSU, at det bliver lettere at gøre fremskridt med at harmonisere lovgivningen om indvandring og asyl.

6.2.3 Den nye lovgivning om ikke-forskelsbehandling, som er under udarbejdelse på grundlag af traktatens art. 13, skal medtænkes i udarbejdelsen af EU's lovgivning om indvandring.

6.3 Den sociale dialog

6.3.1 Arbejdsmarkedsparterne har ansvar for at fremme ligestilling på arbejdspladsen ved hjælp af dialog og forhandlinger. EØSU og Dublin-instituttet afholdt en høring i forbindelse med udarbejdelsen af en udtalelse ⁽²⁷⁾. Konklusionerne af den høring, som findes i bilag 3, kan være særdeles nyttige for arbejdsmarkedsparterne og Kommissionen og kan bidrage til, at beskæftigelsesmæssig integration af arbejdstagere fra værtslandet og indvandrere sker på lige vilkår og uden forskelsbehandling.

6.3.2 Den sociale dialog på forskellige niveauer kan fremme aktiv integration af kvinder, indvandrere og minoriteter på arbejdsmarkedet. Det er lettere at opnå aktiv deltagelse af arbejdstagere med indvandrerbaggrund ude i virksomhederne.

6.3.3 De europæiske arbejdsmarkedsdeltagere skal i forbindelse med udarbejdelsen af den nye sociale dagsorden høres i passende omfang og tilkendegive deres holdning.

6.3.4 Det spanske EU-formandskab har anmodet EØSU om at udarbejde en sonderende udtalelse ⁽²⁸⁾ om »Integration af indvandrede arbejdstagere«. EØSU har i den udtalelse foreslået adskillige tiltag for at forbedre integrationen ud fra en beskæftigelsesmæssig synsvinkel.

6.4 Civilsamfundsdialogen

6.4.1 Sammen med den sociale dialog er den civile dialog et fremragende styringsværktøj, som er en del af den europæiske sociale model, og som efter EØSU's mening er et uomgængeligt redskab, når det gælder dels udvikling af den europæiske sociale dagsorden dels integration.

6.4.2 På europæisk plan er det i integrationspolitikken og den sociale dagsorden nødvendigt at forbedre deltagelsen af civilsamfundsorganisationer med speciale i menneskerettigheder og bistand til indvandrere og mindretal.

6.4.3 Det Europæiske Integrationsforum skal høres og skal deltage aktivt i udarbejdelsen af EU's nye sociale dagsorden.

6.4.4 Den Europæiske Union skal fortsat fremme den interkulturelle dialog, som er et supplement til integration og de socialpolitiske målsætninger.

⁽²⁷⁾ EUT C 318 af 23.12.2006, s. 128.

⁽²⁸⁾ EØSU's sonderende udtalelse om »Integration af indvandrede arbejdstagere«, ordfører Luis Miguel Pariza Castaños.

6.5 Den åbne koordinationsmetode

6.5.1 I indvandringspolitikken bør der som foreslået af Kommissionen og EØSU iværksættes en åben koordinationsmetode vedrørende integration.

6.5.2 Rådet har besluttet at forbedre den aktuelle koordination og tildele Kommissionen en større rolle. EØSU støtter denne beslutning, men mener, at den kunne være mere ambitiøs.

6.5.3 Den åbne koordinationsmetode bør omfatte specifikke kvalitative og kvantitative indikatorer, som EØSU og Det Europæiske Integrationsforum kan bidrage til at udarbejde.

6.5.4 De forskellige **åbne koordinationsmetoder**, der findes på det socialpolitiske område, bør forbedre målsætningerne og indikatorerne for integration i forbindelse med beskæftigelsespolitikken, social beskyttelse, sundhedspleje og bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse.

6.6 Finansiering

6.6.1 EØSU mener, at man bør søge at forbedre synergieffektiviteterne og samspillet mellem Den Europæiske Socialfond og Den Europæiske Integrationsfond.

6.6.2 *Den Europæiske Socialfond* tager sigte på personer, der har særlige vanskeligheder med at finde arbejde, som f.eks. kvinder, unge og ældre arbejdstagere. Den hjælper ligeledes virksomheder og arbejdstagere med at tilpasse sig de ændringer, der nødvendigvis gøres af den nye teknologi og samfundets aldring. Den Europæiske Socialfond bør i højere grad under hensyntagen til indvandringen indarbejde mangfoldighedsperspektivet i sine målsætninger og programmer i såvel den igangværende programperiode (2007-2013) som i fremtiden.

6.6.3 Efter 2013 vil det være nødvendigt at øge *Den Europæiske Integrationsfonds* finansielle midler og give Kommissionen større forvaltningsbeføjelser.

6.6.4 *Progress-programmet*, som har til formål at yde finansiel bistand til gennemførelse af EU's målsætninger for beskæftigelse og sociale anliggender, skal ligeledes øge integrationen og mangfoldigheden på de fem vigtigste indsatsområder: beskæftigelse, social beskyttelse og integration, arbejdsvilkår, ikke-forskelsbehandling og mangfoldighed og ligestilling mellem kønnene.

7. Et mere rummeligt unionsborgerskab

7.1 De europæiske demokratier er frie og åbne samfund og bør baseres på integration af alle. Integrationspolitikken og indvandringslovgivningen må aldrig bruges som politiske påskud for at afskære indvandrere og mindretallene fra de borgerlige rettigheder.

7.2 EØSU mener, at grundlaget for vore demokratier bør gøres bredere ved at åbne op for nye borgere med samme rettigheder og forpligtelser. Statsborgerskabets og unionsborgerskabets rettigheder bør omfatte hele mangfoldigheden af forskellige identiteter uden forskelsbehandling.

7.3 EØSU henviser til en anden udtalelse ⁽²⁹⁾, hvori udvalget stillede forslag om at tildele unionsborgerskab til tredjelandstatsborgere med status som fastboende. EØSU foreslår Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet, at de medtager dette forslag blandt målene for den nye valgperiode.

7.4 Kommissionen skal vedtage et nyt initiativ til fremme af tredjelandstatsborgeres medborgerskab og fremme deres deltagelse i det sociale og politiske liv.

8. Den nye Kommission

8.1 I betragtning af målsætningen om integration finder EØSU det ikke hensigtsmæssigt, at indvandringsspørgsmål i den nye

Kommission er placeret i samme afdeling som sikkerhedsspørgsmål, og at der samtidig skabes et nyt område for Retfærdighed og Grundlæggende Rettigheder.

8.2 Ved at knytte indvandring sammen med sikkerhed sender man et negativt signal til det europæiske samfund og indvandrerne, som ikke stemmer overens med det fælles grundlæggende princip for integration, nemlig at det er en tovejsproces. Der er i Europa for mange signaler, der kriminaliserer indvandring!

8.3 Som foreslået af EØSU ville man sende et positivt signal, hvis man placerede indvandring og asyl på området for Retfærdighed og Grundlæggende Rettigheder.

8.4 I den sammenhæng er det særligt nødvendigt at styrke *mainstreamingen* af integration i den sociale dagsorden og i de øvrige EU-politikker, navnlig når det gælder sikring og beskyttelse af indvandrernes grundlæggende rettigheder.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁹⁾ EØSU's initiativudtalelse, EUT C 208 af 3.9.2003.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om konsekvenserne af de økonomiske partnerskabsaftaler for regionerne i den yderste periferi (Caribien)

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/04)

Ordfører: **Daniel COUPEAU**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

Konsekvenserne af de økonomiske partnerskabsaftaler for regionerne i den yderste periferi (Caribien).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 2. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog enstemmigt følgende udtalelse på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010 (mødet den 17. februar).

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Den økonomiske partnerskabsaftale (ØPA), der blev undertegnet den 15. oktober 2008 af EU og de 15 lande, som er medlem af det vestindiske forum af AVS-lande ⁽¹⁾ (Cariforum) ⁽²⁾, har et meget bredt anvendelsesområde. Ikke desto mindre hindrer en række faktorer, selv om de er medtaget i ØPA'en, opnåelsen af målet om regional integration, bæredygtig udvikling og samarbejde mellem Cariforumlandene og regionerne i den yderste periferi (herefter kaldet RYP). På trods af at RYP'erne har en lang europæisk tradition, er de geografisk, historisk, kulturelt og økonomisk forbundet med Cariforumlandene. Takket være deres strategiske position kan de etablere bæredygtige handelsforbindelser med naboerne, og de er således de første europæiske regioner, der berøres af ØPA'en.

1.2 EØSU er bevidst om forhandlingernes kompleksitet, de potentielle risici og de muligheder, som ØPA'en indebærer for såvel Cariforumlandene som RYP'erne og mere generelt EU.

1.3 EØSU anbefaler på det kraftigste, at de lokale myndigheder i RYP'erne inddrages i forhandlingerne vedrørende EU/Cariforum-ØPA'en. Selv om disse RYP'er til forskel for Cariforumlandene også er franske departementer i Amerika, kan de bidrage til at skabe en reel regional integration.

1.4 Endvidere finder EØSU det vigtigt, at civilsamfundet og de lokale myndigheder i disse regioner i højere grad inddrages i debatterne og de forskellige opfølgingsudvalg for gennemførelse af aftalen for herigennem at skabe regional integration, der netop er formålet med ØPA'en.

1.5 Det vil ikke være muligt gradvis at integrere Cariforumlandene i verdensøkonomien, medmindre man finder en løsning på de transportrelaterede problemer (infrastruktur og transportmidler). EØSU opfordrer Kommissionen til at sætte transportspørgsmålet i et bredere perspektiv og se nærmere på de konkrete løsninger, som Cariforumlandene og RYP'erne i fællesskab foreslår.

1.6 Med henblik på at fremme handelsforbindelserne i Vestindien anbefaler EØSU de berørte parter at overveje foregribende toldnedsættelser mellem RYP'erne og Cariforumlandene.

1.7 EØSU er tilfreds med, at ØPA'en tager højde for vigtigheden af en klar procedure for sundheds- og plantesundhedsforanstaltninger (SPS). Udvalget anbefaler ikke desto mindre at medtage RYP'erne i den myndighed, der er ansvarlig for iværksættelsen af SPS-foranstaltningerne, for derved at fremme den tværregionale samhandel og forhandlingerne om bilaterale aftaler. EØSU slår desuden til lyd for, at disse RYP'er gives oprindelsesbetegnelsen »RYP«, således at det kommer til at stå klart, at deres produkter har en særlig kvalitet og opfylder EU's standarder.

1.8 EØSU anbefaler udtrykkeligt, at RYP'ernes fiskerizoner og akvakultur forvaltes i forståelse med Cariforumlandene.

1.9 Endelig går udvalget ind for en bedre strukturering af tjenesteydelserne med henblik på at skabe en reel turistindustri i Vestindien.

1.10 EØSU er opmærksom på indarbejdelsen af principperne om miljøbæredygtighed og social sikring i aftalen og burde kunne give et bud på fremtiden for hele dette område.

(1) AVS-landene er de 79 lande fra Afrika, Vestindien og Stillehavet, som undertegnede Lomé-aftalen i 1975 og Cotonou-aftalen i 2000.

(2) Den 11. december 2009 tilsluttede Haiti sig denne aftale.

2. Indledning og generelle bemærkninger

2.1 Artikel 349 og 355 i traktaten om Unionens funktionsmåde anerkender de særlige forhold, som gør sig gældende for RYP'erne. I 1986 oprettede Kommissionen en tværtjenstlig gruppe for RYP'erne, der skal koordinere fællesskabsforanstaltningerne for disse regioner og fungere som mellemlid mellem de pågældende regionale og nationale forvaltninger. Siden 1989 har disse regioner nydt godt af et særprogram, der har til formål at støtte de socioøkonomiske foranstaltninger, som sigter mod at skabe større konvergens med resten af EU.

2.2 Artikel 239 i EU/Cariforum-ØPA'en tager hensyn til, at de vestindiske RYP'er (Martinique og Guadeloupe) og Cariforumlandene ligger geografisk tæt på hinanden, og »med henblik på at styrke de økonomiske og sociale forbindelser mellem disse regioner og Cariforumlandene bestræber parterne sig på specifikt at fremme samarbejdet inden for alle områder, der er omfattet af denne aftale, samt at lette handelen med varer og tjenesteydelser, fremme investeringer og tilskynde til transport- og kommunikationsforbindelser mellem regionerne i den yderste periferi og Cariforumlandene«. Cariforumlandenes og RYP'ernes fælles deltagelse i rammeprogrammer og specifikke aktioner inden for områder, som er omfattet af ØPA'en, bekræftes ligeledes i denne artikel.

2.2.1 EØSU gør opmærksom på betydningen af de »nederlandske oversøiske departementer« (Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustacius, Sint Maarten og Aruba), der er beliggende i det vestindiske område. Disse øer er set ud fra et europæisk synspunkt »oversøiske lande og territorier«, hvilket adskiller dem juridisk fra RYP'erne i Vestindien. Udvalget understreger imidlertid, at den regionale integration, der søges oprettet i ØPA'en, kun er mulig, såfremt man i højere grad tager hensyn til de territorier, der hører under EU-medlemsstaterne (Det Forenede Kongerige, Frankrig og Nederlandene).

2.3 EØSU har undersøgt aftalens økonomiske og sociale virkning i Vestindien og mere specifikt i RYP'erne med det formål at bedømme den kort- og langsigtede effektivitet af bestræbelserne på at fremme den regionale integration med hensyn til varer, tjenesteydelser, samarbejde og god økonomisk forvaltning gennem handelsrelaterede aspekter (konkurrence, investering, intellektuel ejendom osv.).

2.4 **Regional integration i »bred forstand« (EU-strategi for RYP'erne)** er ikke alene et af ØPA'ens vigtigste mål, men også et mål for RYP'ernes integration i regionen. En række faktorer i aftalen har imidlertid en skadende virkning på såvel den regionale integration som ØPA'ens effektivitet.

2.4.1 Den manglende høring af RYP'ernes regionale råd og almindelige råd i forbindelse med forhandlingerne om ØPA'en indskrænker disse regioners rolle i Vestindien. Rådene har en vis

ekspertise inden for RYP'ernes offensive og defensive sektorer ⁽³⁾, og takket være regionale styringsudvalg vil de til enhver tid kunne gøre status over deres undersøgelser. De oversøiske generalforsamlinger (»états généraux de l'Outre-mer«), der blev oprettet på den franske regerings initiativ, giver også mange svar på hindringerne for ØPA'en. Ydermere har disse institutioner takket være deres geografiske og kulturelle beliggenhed allerede en række forbindelser med Cariforumlandene.

2.4.2 RYP'ernes manglende repræsentation i EU/Cariforum-udvalget for handel og udvikling, det parlamentariske EU/Cariforum-udvalg og især det rådgivende EU/Cariforum-udvalg indskrænker deres indflydelse i EU. EØSU anbefaler derfor, at RYP'ernes parlamentsmedlemmer, civilsamfundsaktører eller repræsentanter for de lokale myndigheder deltager i disse opfølgingsudvalg.

2.4.3 Den manglende høring af RYP'ernes civilsamfund, som daglig konfronteres med de problemer, der opstår som følge af vanskelighederne med at handle med de vestindiske lande (infrastrukturer, kvoter, »negative lister«), skader de direkte udvekslinger med Cariforumlandenes civilsamfund.

2.4.4 EØSU opfordrer de berørte parter til at tildele RYP'erne observatørstatus i de vestindiske regionale institutioner som f.eks. Cariforum og OECS ⁽⁴⁾. Faktisk træffes der inden for disse institutioner en række beslutninger, som er bindende for den vestindiske region. Men så længe RYP'erne ikke inddrages – det være som observatører – vil det ikke være muligt at skabe en reel regional integration.

2.5 Transport

2.5.1 EØSU understreger, at en liberalisering af varer og tjenesteydelser forudsætter tilpassede transportmidler og infrastrukturer. Det vestindiske område råder ikke over tilstrækkelige transportmidler. Der findes ganske vist to flyselskaber og to rederier, der tager sig af persontransporten mellem øerne, men der er ikke tale om en regelmæssig trafikbetjening, og godstransporten er ikke sikret. På trods af at RYP'erne (Guadeloupe, Martinique og fransk Guyana) specifikt har fået tildelt 275,6 mio. EUR til at kompensere for de ekstra omkostninger, der er forbundet med deres geografiske forhold, lider de vestindiske RYP'er under meget høje fragtomkostninger og EU's kystfartslovgivning, der ikke er tilpasset ø-områderne.

⁽³⁾ RYP'ernes rådgivende udvalg har defineret en række sektorer, hvor de har store markedsandele, og som er af central betydning for deres økonomier (følsomme sektorer), og andre sektorer, der i højere grad er i farezonen, og som uden støtte fra EU risikerer at forsvinde hurtigt (defensive sektorer).

⁽⁴⁾ Organisation of the Eastern Caribbean States (»Organisationen af østlige vestindiske stater«): en regional organisation omfattende ni vestindiske lande.

2.5.2 For at afhjælpe disse problemer har RYP'erne og Cariforumlandene overvejet at indføre en fragt- eller færgoordning, men som følge af manglende midler er disse projekter blevet lagt på hylden.

2.5.3 I ØPA'ens artikel 37 henvises der til transport i et særskilt kapitel om landbrug og fiskeri, uden at der dog gives nogen klare løsningsforslag, mens RYP'erne og Cariforumlandene allerede har overvejet fælles løsninger.

2.5.4 Det ville være hensigtsmæssigt inden for rammerne af det kommende EUF-program at iværksætte en ambitiøs strukturpolitik, der sigter mod at indføre en transportordning, som er tilpasset ø-områder, for hele Vestindien.

2.6 **Bilæggelsen af civile og handelsrelaterede tvister** omtales overhovedet ikke i ØPA'en. I tilfælde af tvister mellem to virksomheder fra henholdsvis et Cariforumland og en RYP findes der således ikke nogen bestemmelser til løsning af konflikter om jurisdiktion, lovvalg eller eksekvaturprocedure. Aftalen indeholder kun løsninger for bilæggelse af tvister, der er opstået som følge af fortolkningen og anvendelsen af ØPA'en. Det ville dog være formålstjenligt at medtage retlige aspekter i en aftale som ØPA'en.

3. Særlige bemærkninger – Analyse af det caribiske område

3.1 Landbrug

3.1.1 Der produceres **bananer** i store mængder i den vestindiske region, og de udgør en af RYP'ernes vigtigste indtægtskilder. Med over 10 000 ansatte tegner bananeksporten sig for henholdsvis 14 % og 24 % af Guadeloupes og Martiniques eksport til EU. Bananerne har en vigtig økonomisk og social vægt i RYP'erne. EU har altid været bevidst om de strategiske udfordringer ved bananproduktionen: gennem POSEI-støtteprogrammet, der blev godkendt af Kommissionen den 22. august 2007, modtager RYP'erne årligt 129,1 mio. EUR. Denne støtte synes dog langt fra at række, for ud over de klimarelaterede problemer trues RYP'ernes bananproduktion af producenterne af dollarbananer, hvis markedsandel inden for EU er nået op på 73,4 % efter liberaliseringen af markedet (kilde: ODEADOM⁽⁵⁾). Derudover paraferede EU den 15. december 2009 en aftale med de latinamerikanske bananproducerende lande, der sigter mod at nedsætte tolden for bananer fra 176 EUR pr. ton til 114 EUR pr. ton inden 2017, hvilket gør RYP'ernes og visse Cariforumlandes situation endnu mere usikker.

3.1.1.1 Bananer er ligeledes af særlig interesse for de øvrige Cariforumlande. F.eks. tegner bananproduktionen sig alene for 18 % af Den Dominikanske Republiks BNP, og bananindustrien

beskæftiger her 28 % af arbejdsstyrken. Banansektorens krise rammer ikke kun RYP'erne. I Saint Lucia er der i dag kun 2 000 bananproducenter tilbage sammenlignet med 10 000 i 1990.

3.1.1.2 EØSU finder det hensigtsmæssigt at oprette en tværvestindisk erhvervssammenslutning, der skal have til opgave at give EU en større andel i distributionen af vestindiske bananer, så meget desto mere som en række Cariforumlande (Saint Lucia, Barbados osv.) leverer bananer til andre lande (herunder Canada), hvis sundheds- og sporbarhedsnormer ligger tæt op ad EU's normer.

3.1.2 **Rørsukker – rom:** rørsukkersektoren spiller ligeledes en meget vigtig rolle i RYP'erne. Den dækker henholdsvis 32 % og 13 % af de anvendte landbrugsarealer på Guadeloupe og Martinique og beskæftiger mere end 6 500 mennesker på fuld tid. Sukkerproduktionen var på henholdsvis 5 849 ton på Martinique og 80 210 ton på Guadeloupe i produktionsåret 2006-2007. Romproduktionen var på 79 352⁽⁶⁾ HRA på Martinique og på 74 524 HRA på Guadeloupe og har således en væsentlig strategisk markedsbetydning uden for RYP'erne.

3.1.3 **Frugt og grøntsager** dyrkes i utilstrækkelig grad RYP'ernes frugtbare jord taget i betragtning. Disse regioner har imidlertid valgt at diversificere deres landbrugsproduktion. I 2006 producerede Guadeloupe 17 218 ton frugt, mens Martinique producerede 8 666 ton. Samme år producerede Guadeloupe 43 950 ton friske grøntsager, mens Martinique producerede 37 892 ton. Desuden producerer Guadeloupe krydderurter, parfumeplanter (vanilje), kaffe, kakao, krydderier og lægeurter (havebrug udgør 179 ha), og Martinique producerer hovedsagelig ananas og bestemte krydderier (havebrug udgør 105 ha). Der er således tale om en fremtidsorienteret landbrugssektor, så meget desto mere som disse RYP'er ønsker at udvide deres udvekslinger med de øvrige vestindiske lande, såvel hvad angår regional og international varehandel som forskning og udvikling.

3.1.3.1 Formålet med denne diversificering er at imødekomme den interne efterspørgsel efter fødevarer (selvforsyning) fuldt ud, da RYP'erne landbrug er kendetegnet ved en overvejende produktion af bananer og sukkerrør til eksportformål. F.eks. var der i 2008 en stigning i importen af svinekød på 10 % på Martinique og 68,2 % på Guadeloupe. Desuden udgør grøntsager 67 % af Guadeloupes samlede import af friske produkter. For at opnå selvforsyning besluttede landmændene i RYP'erne for nylig at oprette erhvervssammenslutninger, der gør det muligt at samle aktørerne inden for produktions- og forarbejdningssektoren samt leverandørerne og distributørerne. Således vil hele kæden være repræsenteret, og alle medlemmer vil komme til at spille en vigtig rolle i den tværfaglige beslutningsproces.⁽⁷⁾ Der findes imidlertid ikke noget lignende retligt system på nabøerne, der lider under en manglende organisation, hvilket hindrer dem i at handle landbrugsvarer med RYP'erne.

⁽⁵⁾ Office de Développement de l'économie agricole des Départements d'Outre-Mer (Fransk kontor for udvikling af den oversøiske landbrugsøkonomi).

⁽⁶⁾ Hektoliter ren alkohol.

⁽⁷⁾ IGUAFLHOR er en tværfaglig erhvervsorganisation for frugt, grøntsager og havebrug på Guadeloupe.

3.1.4 Hindringer for handelen med landbrugsvarer mellem RYP'erne og Cariforumlandene

3.1.4.1 Landbruget er af afgørende betydning for områdets overlevelse og udvikling og er således en defensiv sektor for RYP'erne. Områdets største udfordringer er bl.a. fødevarer sikkerheden, den manglende infrastruktur, toldsatserne, der hæmmer den regionale samhandel, og den sociale sikring.

3.1.4.2 Ser man på fødevarer sikkerheden, lever Cariforumlandenes produktion af frugt og grøntsager ikke op til samtlige krav i EU-lovgivningen. Selv om landene anvender HACCP-metoder⁽⁸⁾, opfylder deres produktion ikke EU-lovgivningens standarder. Dette besværliggøres yderligere af, at RYP'erne ikke råder over visse produkter, som findes i store mængder i Cariforumlandene.

3.1.4.3 ØPA's artikel 40 lægger op til, at parterne – for så vidt angår fødevarer sikkerhed – kan anvende en beskyttelses klausul i situationer, der enten giver eller kan give anledning til »alvorlige vanskeligheder«. Det kan imidlertid blive svært for RYP'erne at gøre brug af denne mulighed på kort sigt. Derudover er det meningen, at ØPA's SPS-foranstaltninger⁽⁹⁾ skal føre til tværregionale SPS-standarder i tråd med WTO-standarderne for til slut at munde ud i foranstaltninger, der er tilpasset EU's foranstaltninger gennem bilaterale aftaler om anerkendelse af SPS-foranstaltninger som ækvivalente. Samtidig kan de RYP'er, der retter sig efter EU-lovgivningen, stadig ikke anvende oprindelsesbetegnelsen »RYP« for deres landbrugs- samt fiske- og skaldyrproduktter, hvilket EØSU⁽¹⁰⁾, de lokale myndigheder⁽¹¹⁾ samt medlemmerne af Europa-Parlamentet⁽¹²⁾ gentagne gange har anmodet om. Endelig er RYP'erne ikke en del af den ansvarlige myndighed for gennemførelsen af de SPS-foranstaltninger, der skal fremme den tværregionale samhandel, og deltager ej heller i forhandlinger om bilaterale aftaler.

3.1.4.4 EØSU bakker op om ØPA's ambition om at udvikle markedsføringskapaciteterne for »samhandel Cariforumlandene imellem og mellem parterne, samt kortlægning af muligheder for forbedring af markedsføringsinfrastruktur og transport« (artikel 43, stk. 2, litra b)). I aftalen slås det ligeledes fast, at afdækningen af finansierings- og samarbejds mulighederne for producenterne og de handelsdrivende er en af de vigtigste mål-sætninger på landbrugs- og fiskeriområdet.

3.1.4.5 En række forarbejdede produkter (syltetøj, kaffe osv.) fra RYP'erne straffes af visse andre vestindiske landes »negative told-lister« (toldsatser), hvilket vanskeliggør salget af disse produkter.

⁽⁸⁾ Hazard Analysis and Critical Control Points er et egenkontrollsystem af amerikansk oprindelse, der anvendes inden for fødevarerområdet, og som bygger på syv grundlæggende principper. Der er således tale om et system, som identificerer, vurderer og håndterer betydelige farer for fødevarer sikkerheden. Systemet er medtaget i visse europæiske retsakter (direktiv 93/43 om fødevarerhygiejne), men udeladt i andre (forordning 178/2002).

⁽⁹⁾ Se ØPA's artikel 52 ff.

⁽¹⁰⁾ EUT C 211 af 19.8.2008, s. 72.

⁽¹¹⁾ De oversøiske forsamlinger (états généraux de l'outre-mer).

⁽¹²⁾ F.eks. Madeleine Degrandmaison, medlem af Europa-Parlamentet.

Til trods for ØPA's artikel 9 ff. vedrørende toldsatser anbefaler EØSU – i lyset af RYP'ernes særlige situation og status i Vestindien som anerkendt af artikel 349 og 355 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde – de berørte parter at overveje en fremskyndelse af nedsættelsen af toldsatserne mellem RYP'erne og Cariforumlandene med henblik på at fremme deres handelsforbindelser i det vestindiske område.

3.2 Fiskeri

3.2.1 Der skal gøres store fremskridt på fiskeriområdet, efter at der til at begynde med har været uenighed om, hvorvidt fiskeri skal behandles i en særskilt aftale eller medtages i ØPA'en. EU har afvist at behandle regionale fiskerispørgsmål i en særskilt aftale og foretrækker at indgå bilaterale aftaler om adgangen til fiskeri.

3.2.2 I ØPA's artikel 43, stk. 2, litra e), lægges der op til at hjælpe de erhvervsdrivende i Cariforumlandene med at opfylde de regionale, nationale og internationale tekniske, sundhedsmæssige og kvalitetsrelaterede standarder for fisk og fiskevarer.

3.2.3 EU ønsker gennem den fælles fiskeripolitik at bane vej for en langsigtet vision for forvaltningen af fiskeriet. Den fælles fiskeripolitik er underlagt forsigtighedsprincippet, hvorved fiskebestandene beskyttes og bevares og risiciene for, at fiskeriaktiviteterne kommer til at skade de marine økosystemer, mindskes mest muligt. Forskellige forhold gør sig dog gældende i det vestindiske område, idet RYP'erne fortsat er underlagt en meget streng lovgivning (områder med totalt fiskeriforbud, regler for fiskeri af languster, strombus gigas og pindsvinerokker samt indretninger, der tiltrækker fisk⁽¹³⁾ osv.), hvilket ikke er tilfældet med de øvre Cariforumlande. Forvaltningen af fiskeriet er overladt til de enkelte medlemsstater, hvorved der ikke er taget hensyn til det vestindiske områdes særtræk, hvilket straffer fjernfiskeriet i dette område.

3.2.4 EØSU anbefaler derfor, at fiskeriet i det vestindiske område forvaltes i forståelse med Cariforumlandene.

3.3 Akvakultur

3.3.1 I det vestindiske område fiskes der især kystnære arter, herunder konkylier (store vandsnegle, hvis kød anvendes i flere forskellige lokale retter), aborrer, languster, snappere og flere andre arter fra koralområderne. Man er først nu begyndt at fiske pelagiske arter som følge af manglen på fjernfiskerifartøjer og problemerne forbundet med tropiske farvande.

⁽¹³⁾ Notat fra GD for Indre Anliggender om fiskeriet på Martinique, »Fisheries in Martinique«, januar 2007.

3.3.2 I de seneste år er efterspørgslen på de lokale markeder vokset takket være turismen. Dertil kommer fordelene ved at eksportere til det amerikanske og europæiske marked, hvilket er resulteret i en overudnyttelse, der på sigt vil føre til en betydelig reduktion af fiskeressourcerne i hele regionen.

3.3.3 I dag importerer næsten samtlige vestindiske lande fisk og skaldyr. De rige fiskeforekomster har hidtil betydet, at der ikke har været nogen interesse i akvakultur, og de fleste lande i regionen har kun en begrænset tradition for opdræt. På trods af akvakulturens udbredelse på verdensplan har det vestindiske område derfor kun i ringe grad udviklet sin akvakulturproduktion.

3.3.4 Først fra 2000 har man kunnet se en betydelig fremgang inden for akvakulturen. I 2004 nåede akvakulturproduktionen på Martinique således op på 97 ton (10 ton ferskvandshummer, 12 ton sanktpetersfisk og 75 ton havaborrer).

3.3.5 Den støtte, som RYP'erne har fået tildelt til akvakulturproduktionen, stammer hovedsagelig fra de regionale råd og FIUF⁽¹⁴⁾. Denne støtte synes imidlertid at være utilstrækkelig i lyset af visse vestindiske landes store forspring (ifølge FAO's vurdering havde Jamaica en produktion på 6 000 ton i 2002), men også fordi den ikke fjerner RYP'ernes behov for at importere fisk og skaldyr fra Venezuela, EU og visse asiatiske lande.

3.3.6 EØSU anbefaler på det kraftigste, at man overvejer at udvikle en fælles akvakultur i det vestindiske område gennem fonde som f.eks. EUF og EFRU.

3.4 Turisme

3.4.1 Turismen er en vigtig indtægtskilde for RYP'erne. Det vestindiske område har allerede den fordel, at dets naturforhold for turister ikke kan sammenlignes med nogen anden region i verden. Dets geografiske forhold er unikke og gør det til et af de vigtigste turistmarkeder i verden. Endvidere fører de turistrelaterede produkter på begge sider af Atlanterhavet, i lyset af turistmarkedets globalisering, til nye, mere krævende standarder, der skal leve op til forventningerne hos de turister, der besøger det vestindiske område.

3.4.2 EØSU gør dog opmærksom på forskellene i den eksisterende turismerelaterede infrastruktur mellem RYP'erne og de øvrige vestindiske lande, der satser på en mere diversificeret maseturisme (krydstogtturisme, maritim turisme og i mindre grad økoturisme), mens RYP'erne er tvunget til at begrænse sig til en nicheturisme, der er mere sæsonbaseret og overvejende frankofon. Disse forskelle er opstået som følge af den sociale usikkerhed, som arbejdstagerne i Cariforumlandene lider under.

3.4.3 EØSU vil ligeledes gerne understrege, at turismen øerne imellem er ret begrænset. Faktisk sikres trafikbetjeningen mellem

de vestindiske øer af bare to luftfartsselskaber og rederier, hvis man ser bort fra krydstogtturismen. Derudover skal indbyggerne i Cariforumlandene for at komme til en nabo-RYP ansøge om visum, hvilket kan tage op til flere måneder. Kombinationen af disse to faktorer begrænser ikke alene turismen, men hæmmer også de regionale handelsforbindelser.

3.4.4 EØSU er tilfreds med, at der i ØPA'en tages hensyn til turisttjenesterne, idet der opstilles en række regler for forebyggelsen af konkurrenceforvridende praksis, SMV'er samt standarder for kvalitet, miljø, samarbejde og teknisk bistand. Ingen steder i ØPA'en omtales imidlertid turismen i Vestindien. Navnlig for så vidt angår RYP'erne tales der udelukkende om fysiske personers midlertidige tilstedeværelse i arbejdsøjemed.

3.4.5 Det vestindiske område, sådan som det defineres af FN's sekretariat⁽¹⁵⁾, tæller 250 mio. indbyggere, og de vestindiske øer alene tæller 41 mio. indbyggere. Området er imidlertid også kendetegnet ved vanskelige trafikforbindelser øerne imellem, hvilket hæmmer den regionale turisme. Hvis man ikke udnytter muligheden for at skabe et vestindisk turistmarked i ordets brede forstand, vil det ikke alene få negative følger for RYP'erne, men også for Cariforumlandene.

3.4.6 EØSU finder det fordelagtigt at skabe et vestindisk turistområde ved hjælp af en bedre strukturering af tjenesteydelsessektoren.

3.5 Tjenesteydelser

3.5.1 Handelen med tjenesteydelser er i rivende udvikling. Sektoren nyder en reel succes og er således blevet en offensiv sektor for RYP'erne. Mens vareeksportens andel i den vestindiske økonomi er faldet, er tjenesteydelseseksportens andel vokset, primært takket være turismen. Befolkningen i området er fuldt bevidst om tjenesteydelseseksportens potentiale. Turisme, forsikring, byggeri, miljøtjenester, vedvarende energikilder, consulting (kvalitet og marketing), professionel vedligeholdelse, kommunikation og transport er nogle af de mange sektorer, som fremmer samhandelen og den økonomiske vækst i området.

3.5.2 EØSU mener, at RYP'erne spiller en vigtig rolle i forbindelse med det vestindiske områdes tjenesteydelseseksport, idet lande som Haiti og Den Dominikanske Republik med knap 20 mio. indbyggere efterspørger sundhedstjenester og virksomhedstjenester efter den model, der anvendes i RYP'erne. Derudover opererer en række mobiltelefonselskaber allerede i visse vestindiske lande (Den Dominikanske Republik), men de kunne godt og vil gerne indtage en mere fremtrædende plads.

⁽¹⁴⁾ Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet, som Kommissionen råder over, og som sigter mod at modernisere sektorens udstyr og faciliteter.

⁽¹⁵⁾ Det vestindiske område omfatter Antillerne (De Store Antiller og De Små Antiller), Yucatan-halvøen, Mellemamerikas østkyst samt kystområderne i Columbia, Venezuela og Guyana-plateaue.

3.5.3 På trods af artikel 75 ff. i ØPA'en, der kun vedrører samhandelen mellem Cariforumlandene og EU's fastland, ville begge parter – ved at fremskynde liberaliseringen i Vestindien (Den Dominikanske Republik) og under inddragelse af RYP'erne – kunne få det bedste ud aftalen og således skabe en win-win-situation.

3.6 *Små og mellemstore virksomheder og industrivirksomheder*

3.6.1 De små og mellemstore virksomheder og industrivirksomheder har brug for stabile rammer med gennemsigtige regler og adgang til de mest avancerede processer. Siden 2000 har tre fjerdedele af de virksomheder, som udgør RYP'ernes erhvervsstruktur, været små enheder uden ansatte (INSEE ⁽¹⁶⁾). I 2007 skete der en ikke uvæsentlig stigning i virksomhedsetableringer. Industrien (18 %), detail- og engroshandelen (12,8 %) og især servicesektoren (godt 50 % af nyetablerede virksomheder) har oplevet en høj vækst.

3.6.2 De små og mellemstore virksomheder og industrivirksomheder i de oversøiske departementer har uundgåeligt flere

udgifter og højere priser end i nabolandene, men kan til gengæld garantere kvalitet, der opfylder EU's standarder. Disse garantier, der pålægges RYP'erne, og som Cariforumlandene ser gennem fingrene med, bør belønnes med oprindelsesbetegnelsen »RYP« (se også punkt 3.1.4.3).

3.6.3 Overordnet set finder EØSU det hensigtsmæssigt at forbedre adgangen til denne type strukturer med henblik på at skabe et velfungerende vestindisk marked. Man bør derfor på grundlag af det arbejde, som Kommissionen ⁽¹⁷⁾ og EØSU ⁽¹⁸⁾ i fællesskab har iværksat, finde konkrete løsninger, som fremmer etableringen af små og mellemstore produktionsenheder. Således vil fastsættelsen af betalingsfrister, en mindskelse af de administrative byrder, netværksdannelse, investeringer eller livslang læring i de små og mellemstore virksomheder sammen kunne skabe en varig konkurrencedygtighed i det vestindiske område.

3.6.4 Det ville således være hensigtsmæssigt inden for rammerne af regionaludviklingsprogrammet og/eller det næste EUF-program at indføre en ambitiøs politik, der sigter mod at fremme etableringen af små og mellemstore virksomheder og industrivirksomheder med forbindelse til hele det vestindiske område.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁶⁾ Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques (Nationalt fransk institut for statistiske undersøgelser).

⁽¹⁷⁾ KOM(2007) 724 endelig og KOM(2008) 394 endelig.

⁽¹⁸⁾ Udtalelse om »De forskellige politikforanstaltninger, bortset fra en egnet finansiering, som ville støtte små og mellemstore virksomheders vækst og udvikling« (EUT C 27 af 3.2.2009, s. 7), udtalelse om »Internationale offentlige indkøb« (EUT C 224 af 30.8.2008, s. 32), og udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Tænk småt først« En »Small Business Act« for Europa« (EUT C 182 af 4.8.2009, s. 30).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om den fremtidige strategi for EU's mejerisektor for perioden 2010-2015 og derefter

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/05)

Ordfører: **Frank ALLEN**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at afgive udtalelse om:

Den fremtidige strategi for EU's mejerisektor for perioden 2010-2015 og derefter.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 28. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 152 stemmer for, 6 imod og 6 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Med sin rolle som leverandør af sunde mælkeprodukter af høj kvalitet til EU's borgere har EU's mejerisektor langsigtet strategisk betydning. EU bør aldrig gøre sig afhængig af mælkeforsyningskilder i tredjelande. EU skal fortsat opretholde de højeste normer for dyrevelfærd, hygiejne, sporbarhed, dyremedicin, miljøbeskyttelse og bæredygtig produktion.

1.2 Landmændene vil blive ved med at producere mælk af god kvalitet, hvis det er rentabelt for dem. Mælkeproduktionen i EU vil gå tilbage og blive indstillet helt i visse områder, medmindre priserne bliver stabiliseret på et niveau, der er rentabelt. Der skal rettes speciel opmærksomhed mod de ugunstigt stillede områder. Mælkeproducenter skal også have finansiel kompensation for de samfundsmæssige opgaver, de løser som led i det multifunktionelle landbrug som f.eks. pleje og udvikling af landskabet, biodiversiteten, det naturlige habitat samt kunst og kultur i landdistrikterne. I de nye medlemsstater bør man overveje muligheden for en ordning med koblede direkte betalinger til mælkeproducenterne.

1.3 Der skal investeres betydelige ressourcer i innovation, forskning og udvikling samt kvægavl for at sikre, at mejerisektoren bliver mere effektiv på såvel produktions- som forarbejdningsniveau. Her drejer det sig også om bedre brug af græs og foder i de producerende landbrug og af nye produkter i forarbejdningsvirksomhederne. Tillige er der i produktionen og forarbejdningen brug for ny og bedre teknologi. Betydelige investeringer for at udvikle sektoren er en nødvendighed. Vi skal blive førende i verden på dette område.

1.4 Det er afgørende, at man forhindrer, at prisudsvingene som i årene 2007/2008 gentager sig. Dette skal nås ved hjælp af egnede støtteforanstaltninger samt nøje overvågning af markedet, således at man sikrer en god balance mellem udbud og efterspørgsel.

1.5 EU har mulighed for (i det mindste indtil 2015) at reagere på markedssituationen ved at bruge kvotasyttemet og andre markedsordningsmekanismer.

1.6 I overensstemmelse med Kommissionens meddelelse fra juli 2009 skal der udarbejdes og gennemføres en køreplan for at gøre noget ved det forhold, at forbrugerpriserne fortsat ligger 14 % højere end før den kraftige stigning i priserne på mejeriprodukter. Det er nødvendigt med åbenhed i hele fødevarerækeden.

1.7 For at sikre mejerisektorens levedygtighed efter 2015 vil det fortsat være nødvendigt med forskellige landbrugspolitiske foranstaltninger i kombination med et sikkerhedsnet for at støtte og stabilisere priserne og forhindre, at de falder under et vist niveau, begrænse drastiske prissvingninger og samtidig sikre tilstrækkelige lagre i tilfælde af uforudsete flaskehalse eller naturkatastrofer. Et system med markedsforanstaltninger, som bygger på udbud og efterspørgsel, er nødvendig, for at man kan garantere en bæredygtig og miljøvenlig mejerisektor efter 2015. Fødevarer i almindelighed og mælk i særdeleshed er for vigtig for borgernes velbefindende til at blive overladt til udsvingene på et frit, ureguleret marked.

2. Indledning

2.1 Malkekvæghold er en af de vigtigste landbrugsaktiviteter i EU. I 2008 producerede en million landmænd 150 millioner tons mælk til en samlet værdi af over 40 milliarder euro svarende til 14 % af EU-landbrugsproduktionens værdi. Mere end 60 % af kødproduktionen i EU stammer fra malkekvægbestande. Ifølge tal fra Den Internationale Mejerisammenslutning (IDF) er EU med 27 % af verdensproduktionen den største mælkeproducent i verden, efterfulgt af Indien med 20 % og USA med 6 %.

2.2 Mejerisektoren, fra indsamling til forarbejdning, beskæftiger omkring 400 000 mennesker i EU.

2.3 Malkekvæghold spiller en meget væsentlig rolle i opretholdelsen af den økonomiske og sociale struktur i de ugunstigt stillede områder. Hele 60 % af mælkebedrifterne i EU-25 befinder sig i disse områder. Malkekvæghold er bedst egnet til at fastholde landbrugsfamilier i de ugunstigt stillede områder og spiller sammen med kvæg- og fåreavl en stor rolle i bevarelsen og udviklingen af landskabet og miljøet.

3. Baggrund

3.1 Det globale mælke marked har været præget af omfattende prisudsving i de forgangne to år. I 2007 og begyndelsen af 2008 steg verdensmarkedspriserne på mejeriprodukter til et rekordhøjt niveau og affødte betydelige prisstigninger på mælk og mælkeprodukter. Dette blev efterfulgt af et endnu mere dramatisk prisfald i anden halvdel af 2008.

3.2 Størstedelen af mælkeprodukterne forbruges, der hvor de produceres. Omkring 8 % af den globale mælkeproduktion handles på verdensmarkedet, hvorfor en mindre ændring i den globale produktion kan have betydelige konsekvenser på verdensmarkedet. En forskel på 2 % mellem produktionen og forbruget globalt svarer f.eks. til ca. 25 % af verdenshandelen med mejeriprodukter.

3.3 Selv om EU er den største eksportør af ost, er det dog produkter som mælkepulver og smør, der udgør hovedparten af EU's eksport af mejeriprodukter. Det internationale mejerimarked kan således betegnes som et marked hovedsagelig for mejeriråvarer.

3.4 Eftersom EU's selvforsyningsgrad med mælkeprodukter ligger på 109 %, står de overskydende 9 % til rådighed for eksport til verdensmarkedet. EU's hovedeksportvarer er smør/smørolie, skummetmælkspulver, ost, sødmælkspulver og kondenseret mælk.

3.5 Siden 2000 er det internationale forbrug af mejeriprodukter steget gennemsnitlig med 2,5 % om året. Denne stigningstakt er nu faldet til 1 % om året.

3.6 I perioden 2004 til 2006 oversteg efterspørgslen efter mejeriprodukter udbuddet, og følgelig blev alle reserver opbrugt. Dette var hovedårsagen til den pludselige stigning i verdensmarkedsprisen på mejeriprodukter. Siden 2008 er forholdet omvendt: produktionen er nu større end efterspørgslen.

3.7 Den pludselige stigning i mælkepriserne resulterede i sidste ende i et fald i markedsandelen, fordi forbrugerne skiftede til billigere erstatningsprodukter, og især fordi fødevaringredienserne blev erstattet med billigere alternativer. Den verdensomspændende recession og faldet i oliepriserne førte til en yderligere tilbagegang i salget af mejeriprodukter. De olieproducerende lande er vigtige importører af mejeriprodukter, og et fald i oliepriserne betyder, at de reducerer deres import af disse produkter, hvilket kan føre til et fald i verdensmarkedspriserne på mejeriprodukter.

3.8 Selv om prisudsvingene for mejeriprodukter af højere værdi er sværere at følge end for råvarer, står det klart, at salget af forarbejdede mejeriprodukter er faldet, da forbrugerne er gået over til billigere produkter.

3.9 Kommissionen påpegede i sin meddelelse til Rådet i juli 2009, at den pludselige prisstigning i anden halvdel af 2007 førte til en hurtig stigning i mælkepriserne og en kraftig stigning i forbrugerpriserne. De faldende priser i anden halvdel af 2008/2009 (prisen på smør faldt med 39 %, prisen på skummetmælkspulver med 49 %, ost med 18 % og mælk med 31 %) førte derimod kun til et gennemsnitligt fald i forbrugerpriserne i EU på omkring 2 %. Forbrugerpriserne er i gennemsnit fortsat 14 % højere end før den kraftige prisstigning. De lande, der har et stort salg af mejeriprodukter via lavprisbutikker, oplevede dog en »priskrig« i 2009, da mejeriprodukter bruges til at underbyde andre detailhandlere (¹).

3.10 Gennem rationaliseringsforanstaltninger og voksende koncentration inden for EU's detailhandel har denne opnået en stærkere forhandlingsposition end alle andre i fødevarerforsyningskæden. Landbrugere kan ikke længere forlange priser, men må acceptere priser, især når udbuddet af mælk overstiger efterspørgslen. Generelt synes det som om, at konkurrencemyndighederne og konkurrencereglerne har været til større fordel for de store detailhandelskæder end for en million malkekvægbrugere. Landmændene har behov for en stærkere forhandlingsposition med hensyn til stalddørsprisen på mælk, således at der kan skabes balance og ligevægt i fødevarerækeden.

3.11 Som led i Agenda 2000 og den efterfølgende midtvejsrevision samt det sundhedstjek af den fælles landbrugspolitik, der skal forberede europæisk landbrug på en eventuel fremtidig WTO-aftale, blev interventionsprisen nedsat. Sammen med de kvantitative interventionsbegrænsninger førte denne politik til en svækkelse af prisunderstøttelsesmekanismen, hvorved stalddørsprisen på mælk faldt mere end, det var tilfældet, før støttemekanismer som f.eks. interventionsbestemmelser blev indført.

4. Markedsudsigter

4.1 Den Europæiske Union

4.1.1 I EU overstiger produktionen af mælk forbruget med 9 %.

4.1.2 Mejeriprodukter importeres også fra tredjelande til reducerede toldsatser. Importen er lille i forhold til det samlede forbrug i EU. Således importerede EU i 2007 og 2008 henholdsvis omkring 330 000 og 300 000 tons mejeriprodukter. EU importerer ost (1,1 % af EU-produktionen), smør (4,3 % af EU-produktionen) og skummetmælkspulver (2,4 % af EU-produktionen). Importen af mejeriprodukter svarer til omkring 2-3 % mælkeækvivalenter af EU's mælkeproduktion.

(¹) EUT C 128 af 18.5.2010, s. 111 og EUT C 255 af 14.10.2005, s. 44.

4.1.3 Op til 40 % af den EU-producerede mælk forarbejdes til ost, og ca. 30 % anvendes som friske mejeriprodukter. Det øgede forbrug i EU i de sidste ti år kan hovedsagelig henføres til disse to produktkategorier. De resterende 30 % forarbejdes til smør, mælkepulver og casein.

4.1.4 Interventionslagrene af smør og skummetmælkepulver steg som følge af det ringere forbrug i EU, faldet i verdensmarkedspriserne og den globale recession. EU-kvoterne blev hævet med 2 % i 2008 og 1 % i 2009, hvilket med de allerede vedtagne fremtidige kvotaforhøjelser i sidste ende vil føre til øget mælkeproduktion i EU.

4.1.5 Ved hjælp af eksportrestitutioner har man i interventionsperioderne forhindret en yderligere forøgelse af interventionslagrene.

4.1.6 Kommissionens foranstaltninger har forhindret, at EU-mælkepriserne er faldet til niveauet på verdensmarkedet på 14-15 eurocent pr. liter. EU-priserne er således blevet holdt højere end verdensmarkedspriserne. Mælkepriserne i medlemsstaterne svinger fra 16 eurocent i Letland til 25-27 eurocent i mange andre medlemsstater, men selv sidstnævnte dækker ikke produktionsomkostningerne. Inden for hvilken anden sektor arbejder man for ingenting eller selv den lovpligtige minimumsløn.

4.1.7 Mælkeproduktionen ligger for tiden 4,2 % under kvoten, og det forventes, at produktionen også i 2009/2010 vil ligge under kvoten.

4.1.8 Genopsvinget i EU-priserne (som allerede er startet) vil sandsynligvis foregå meget gradvist. De eksisterende store interventionslagre, der belaster markedet, kunne forhale genopsvinget afhængigt af, hvornår Kommissionen beslutter at bringe interventionslagrene på markedet igen.

4.1.9 Slagtningen af køer er steget ifølge EU-data. Det er sandsynligt, at et voksende antal malkekøer vil blive slagtet, hvilket vil trykke mælkeproduktionen i den nærmeste fremtid. Den gradvise stigning i mælkepriserne vil dog på kort sigt føre til en øget produktion i nogle få lande.

4.1.10 Når mælkepriserne stiger på mellemlang sigt, vil mælkeproduktionen igen stige indtil 2015 og sandsynligvis holde trit med den forhøjelse af mælkekvoterne, der blev vedtaget i forbindelse med sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik.

4.1.11 Tendensen til en faldende mælkeproduktion i Sydeuropa og visse nordlige medlemsstater vil sandsynligvis fortsætte.

4.1.12 Forbruget af ost og friske mejeriprodukter i EU forventes at forblive lavt på grund af de ringere indkomststigninger.

4.1.13 Kommissionen forudsiger i perioden 2015 et fald i smøroverskuddet på grund af en mindre smørproduktion og en voksende osteproduktion. Dette kunne gøre det lettere at mindske eksportrestitutionerne, som er genstand for de løbende WTO-forhandlinger.

4.1.14 Visse markedseksperter mener, at der fortsat vil være et smøroverskud som følge af den højere produktion af mejeriprodukter med lavt fedtindhold og det stagnerende osteforbrug.

4.1.15 Markedsprognoserne for EU indtil 2015 forbliver usikre, men vil formodentlig ikke udvise den samme vækst, man har set de sidste ti år.

4.1.16 Et særligt problem for EU's mælkemarked har i de seneste år været de store prissvingninger. Dette fører til store problemer for landbrugsvirksomhederne og til usikkerhed hos forbrugerne som følge af de vedvarende prisændringer. Man bør derfor stræbe efter at mindske prisudsvingene på markederne gennem egnede foranstaltninger.

4.2 USA

4.2.1 I USA er produktionen af mejeriprodukter over fem år indtil 2008 vokset med 2,5 % pr. år og forbruget med ca. 1 % pr. år. USA har haft et årligt eksporterbart overskud på op til 5 millioner tons. Den svage US-dollar har begunstiget eksporten.

4.2.2 Udsigterne på kort sigt for den amerikanske mejerisektor er ikke gode. Produktionen faldt med 1 % i 2009, og der forventes et yderligere fald på 1 % i 2010. På grund af en fornyet stigning i mælkepriserne og gunstige foderpriser er det sandsynligt, at produktionen vil stige på mellemlang sigt. En sådan produktionsstigning vil formodentlig blive anvendt til ostefremstilling og gå til indenlandsk forbrug.

4.2.3 Det amerikanske landbrugsministeriums kontor for økonomisk research forventer højere mælkepriser i 2010 som følge af slagtningen af flere malkekøer og øget eksport af mejeriprodukter.

4.3 New Zealand

4.3.1 New Zealand er verdens største eksportør af mejeriprodukter. Produktionen faldt med omkring 3 % i 2007/2008, hvilket begrænsede eksporten, men produktionen steg med 8 % i 2008/2009. Iagttagere forventer en gennemsnitlig stigning på 3 % pr. år, som dog igen skulle falde inden 2015. Da New Zealands produktion er baseret på græsningsmuligheder, kan vejret have afgørende indflydelse på produktionsniveauet.

4.3.2 De lave priser har endnu ikke ført til en produktionstilbagegang i New Zealand. I fremtiden vil et fornyet prisfald på grund af den øgede anvendelse af koncentratfoder og gødning sandsynligvis føre til en ringere vækst i mælkeproduktionen.

4.3.3 Den langsigtede vækst kan også blive påvirket af, at miljømessige aspekter tillægges stadig større betydning i New Zealand.

4.3.4 Det forventes, at den newzealandske mejeriekseport fortsat vil vokse.

4.4 Sydamerika

4.4.1 Sydamerikas betydning som mælkeeksportør er voksende og vil sandsynligvis snarere konkurrere med EU på de afrikanske markeder end med New Zealand om de asiatiske markeder. Især vil Brasilien nok opretholde sit eksporterbare overskud indtil 2015.

4.5 Kina

4.5.1 Mælkeproduktionen i Kina er vokset ekstremt hurtigt i de sidste ti år, men vækstraten vil sandsynligvis igen blive afsvækket i de kommende ti år. Produktionen i Kina ligger under efterspørgslen, men importen af mejeriprodukter i Kina er dog mindre end oprindelig forventet.

4.5.2 På mellemlang sigt forventes det, at importen af ost og skummetmælkspulver vil stige, idet Kinas eksport af sødmælkspulver imidlertid også vil stige.

4.5.3 I december 2009 konstateredes to nye tilfælde af melaminificeret mælk, og dette kunne skade Kinas eksport af mejeriprodukter alvorligt.

4.6 Rusland

4.6.1 Den russiske mælkeproduktion vil sandsynligvis stige de næste fem år, da køer med lav mælkeproduktion efterhånden erstattes af mere ydedygtige importerede køer. Af hensyn til fødevarerikkerheden vil Rusland gerne øge sin selvforsyningsgrad med mejeriprodukter fra 70 % til 95 %. For 2012 er der blevet sat mål for produktionen af mælk på 37 millioner tons. Følgelig er det muligt, at Ruslands smørimport vil falde på lang sigt, mens ostimporten sandsynligvis vil stige.

4.7 De generelle udsigter for verdensmarkedet tyder på langsom vækst og dette vil, afhængigt af det internationale økonomiske opsving, bestemme efterspørgselsstigningen i landene i den tredje verden.

4.8 Befolkningstilvæksten de næste 30 år vil især foregå i den tredje verden, hvilket skulle føre til en øget efterspørgsel efter mejeriprodukter. Uden en rimelig økonomisk vækst vil disse lande imidlertid ikke være i stand til at købe større mængder af mejeriprodukter. Mejeriprodukter hører ikke til de traditionelle basisfødevarer i Asien og visse lande i den tredje verden.

4.9 Spørgsmål som mejeriprodukters næringsindhold og sundhedsfremmende virkning vil være vigtige faktorer, hvis mejeriprodukternes markedsandel skal opretholdes eller øges. Forskning og innovation er afgørende her.

4.10 Det er væsentligt, at det af etiketten fremgår, at produktet er et ægte mejeriprodukt, og at der nøje redegøres for produktets næringsværdi og sundhedskvaliteter. For mælkeproduktionen bliver overholdelsen af miljønormer af større betydning i fremtiden.

5. Ekspertgruppe på højt plan

5.1 Medlem af Kommissionen Mariann Fischer Boel har nedsat en ekspertgruppe på højt plan om mælk, der vil aflægge sin endelige beretning i slutningen af juni 2010.

5.2 Ekspertgruppen vil drøfte følgende emner:

- de kontraktlige forpligtelser mellem mælkeproducenter og mejerier for mere effektivt at skabe balance mellem udbuddet og efterspørgslen på mælkemarkedet
- hvad kan der gøres for at styrke mælkeproducenternes forhandlingsposition?
- transparens og forbrugerinformation, kvalitet, sundhedsspørgsmål og mærkning
- innovation og forskning for at gøre sektoren mere konkurrencedygtig
- muligheden for et terminsmarked for mejeriprodukter.

6. Fransk-tysk initiativ

6.1 Den franske landbrugsminister, Le Maire, har skitseret tre centrale målsætninger for europæisk landbrug:

- sikre landmændene stabile og rimelige indtægter med stærke reguleringsinstrumenter,
- gøre priserne i fødevarerforsyningskæden mere transparente eventuelt med oprettelsen af et europæisk overvågningsorgan og
- gøre innovation og investeringer i landbrugsfødevarer til et af de centrale punkter i Lissabondagsordenen.

6.2 Det fransk-tyske initiativ kræver flere EU-foranstaltninger for at beskytte mælkeproducenterne. Det foreslås, at den minimumsinterventionspris, hvortil EU er forpligtet til at købe overskud fra landmændene, midlertidigt hæves.

7. Politikken indtil 2015

7.1 Kommissionen er kraftig modstander af enhver ændring i den forhøjelse af kvoterne, der blev besluttet i forbindelse med sundhedstjekket. På nuværende tidspunkt har disse forhøjelser ringe virkning, da EU ligger 4,5 % under kvoten og sandsynligvis heller ikke vil opfylde sin kvote næste år. Da priserne imidlertid stiger på mellemlang sigt, vil produktionen stige og øge kløften mellem mælkeproduktionen og forbruget, hvilket vil have tendens til at sænke stalddørsprisen afhængigt af situationen på verdensmarkedet.

7.2 Verdensmarkedsprisen på råvarer af mælk ligger i reglen under EU-prisen. Dette er en følge af forskellige normer (og dermed forskellige produktionsomkostninger) inden for såvel som uden for EU. EU-modellen for mælkeproduktion vil aldrig kunne konkurrere med New Zealand og visse andre lande på grund af en helt anden omkostningsstruktur og helt andre bedriftsstørrelser.

7.3 EU's osteeksport er generelt konkurrencedygtig, men en stigning i forbruget uden for EU er dog betinget af en varig global økonomisk vækst over en længere periode.

7.4 Forestillingen om en kvotaforhøjelse uafhængigt af efterspørgslen for at opnå en såkaldt »blød landing« er uden komplementære foranstaltninger ikke i overensstemmelse med ønsket om at udvikle den europæiske landbrugsmodel og sikre opretholdelsen af mælkeproduktionen i ugunstigt stillede områder. Vi har brug for et dynamisk landligt miljø, og i visse områder er mælkeproduktionen den vigtigste drivkraft bag disse områders sociale, økonomiske og kulturelle fremtid. Alternativet er braklægning med alle dens skadelige sociale og miljømæssige konsekvenser.

7.5 En forhøjelse af mælkekvoterne uanset markedsvilkårene og i sidste ende en fuld deregulering af mælkesektoren ville være logisk, hvis EU ønskede at indføre den newzealandske og amerikanske landbrugsmodel. Etableringen af meget store feedlot-bedrifter med over 2 000 køer anses her for at være vejen frem i USA. Med den nuværende udviklingshastighed vil snart en tredjedel af mælken i USA blive produceret af kun 500 landbrugsbedrifter. En sådan politik ville udgøre en alvorlig trussel mod den kulturelle arv, landskabet, udviklingen af EU's landområder, skade miljøet og biodiversiteten og føre til afvandring fra bjerg- og vådområder. Dette ville resultere i en forkastelse af EU's multifunktionelle landbrugsmodel.

7.6 Begrebet multifunktionelt landbrug betyder, at sektoren ud over fødevarerproduktion også varetager andre opgaver som udvikling af landskabet, af den naturlige og kulturelle arv, støtte til økonomien i landområderne og styrkelse af fødevarerikkerheden. Ifølge EOCED producerer et multifunktionelt landbrug såvel en række råvarer (føde og fibre) som en række andre produkter, herunder sociale og miljømæssige produkter og tjenesteydelser.

7.7 Store mælkeproducerende feedlot-bedrifter, som ikke overholder visse lovbestemmelser f.eks. om kvælstofindholdet i jorden, har betydelige konsekvenser for miljøet.

7.8 For tiden er 50 % af EU's mælkeproduktion koncentreret i 11 % af EU's område. Uanset de politiske beslutninger, der træffes, vil den gennemsnitlige besætningsstørrelse i EU fortsat stige i fremtiden. Det kan næppe være ønskeligt at træffe politiske afgørelser, der vil tilskynde til meget store bedrifter og intensiv mælkeproduktion i områder med særlige omkostningsfordele. En sådan politik kunne indebære betydelige miljømæssige risici.

7.9 Malkekæmperne er medaktører i EU's multifunktionelle landbrugsmodel. Selv om et multifunktionelt landbrug kan klare midlertidige vanskeligheder, er en sådan model ikke holdbar, når udsvingene i staldpriserne bliver en hyppigt tilbagevendende begivenhed for malkekæmperne. Stabilitet i staldpriserne, som sikrer malkekæmperne en fornuftig indtægt, kommer såvel landmændene som forbrugerne til gode.

8. Efter 2015

8.1 Hvis mælkeproduktion skal fastholdes og udvikles som en levedygtig industri i hele EU, skal malkekæmperne have en rimelig indtægt, der sætter dem i stand til at opretholde en normal livsstil samt investere i deres fremtid som malkekæmper. En rimelig indkomst betyder en indkomst, der er sammenlignelig med gennemsnitsindkomsten uden for landbruget.

8.2 Artikel 33 i EF-traktaten fastsætter målsætningerne for den fælles landbrugspolitik, nemlig (a) at sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard, (b) stabilisere markederne, (c) sikre forsyningerne og (d) sikre forbrugerne landbrugsvarer til rimelige priser.

8.3 Der skal anvendes flere midler på kvægavl, forebyggelse af kvægsygdomme samt innovation i landbruget, for at sektoren kan blive mere effektiv. Med en bedre brug af græs og andet foder kan mejerisektoren opnå en stærkere konkurrenceposition. Også inden for forarbejdningsprocessen er der behov for mere forskning og innovation for at udvikle nye produkter og øge markedets andelen. Uddannelses- og sundhedsinstitutioner samt civilsamfundets organisationer burde gøre reklame for forbruget af mælkeprodukter. Mælk er nemlig både et nærings- og lægemiddel samt en opfriskende drik. En radikal ændring er nødvendig på disse områder. EU skal selv sørge for sikkerheden og selvforsyningen med mælk. Vi må for enhver pris undgå, at vi på grund af lave staldpriser gør os afhængige af import af mejeriprodukter, sådan som det skete inden for oksekødsektoren.

8.4 I Revisionsrettens særberetning 14/2009 hedder det i anbefaling 1, at »Kommissionen fortsat skal kontrollere markedet for mælk og mælkeprodukter ved at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige for at forhindre, at deregulering af sektoren fører til en fornyet overproduktion. Uden sådanne foranstaltninger kan det hurtigt vise sig umuligt at gennemføre Kommissionens målsætning om at holde reguleringens niveau i form af et sikkerhedsnet så lavt som muligt«. EØSU er overbevist om, at sikkerhedsnetinterventioner og lagring også kræver forskellige foranstaltninger på udbuds- og efterspørgselsiden med henblik på stabilisering af markedet.

8.5 EØSU finder det afgørende at sikre forudsætningerne for en levedygtig EU-mælkesektor i fremtiden.

8.6 Et system med foranstaltninger på udbuds- og efterspørgselsiden samt rimelige direkte støtteforanstaltninger, er af central betydning for at sikre en EU-mejerisektor, som opfylder samfundets sociale, økonomiske og miljømæssige behov og kan udvikle sig til en ægte multifunktionel form for landbrug, som kunne give EU's landområder nyt liv. En sådan udvikling ville give hele EU såvel sociale, kulturelle som økonomiske fordele.

9. Særlige bemærkninger

9.1 Brugen af et »terminsmarked« inden for mælkesektoren kræver indgående overvejelse. Vi må ikke glemme, at det var den fejlagtige anvendelse af finansielle produkter, der førte til den globale finanskrisen. Udvalget har tidligere påpeget, at fødevarer skal ses i et helt andet lys end f.eks. industriprodukter, hvis produktionssted i stor udstrækning bestemmes af omkostningsfaktorer.

9.2 Hovedparten af malkekvægbrugere har organiseret sig i andelsforeninger. Dermed har mælkebønderne i en vis udstrækning indflydelse på afsætningen af deres produkter. Malkekvægbrugere, der er medlemmer af en andelsforening og sælger deres mælk hertil, er bedre beskyttede end malkekvægbrugere, der sælger til private mejerier. Selv om der allerede eksisterer frivillige aftaler mellem individuelle mælkeproducenter og aftagerne, når det drejer sig om et privat mejeri, er mælkeproducentens forhandlingsposition svag. Gennem disse aftaler klarlægges leveringsvilkårene, men de kan ikke påvirke den generelle markedsudvikling i EU. Erfaringen viser, at situationen på markedet for landmændene og de andelsforeninger, som repræsenterer dem i fødevarerækken, skal forbedres, og derfor bør de konkurrenceretlige muligheder for samarbejde også tages op til overvejelse.

9.3 I de nye medlemsstater sælger mange landmænd dog deres produkter direkte til private mejerier. Eftersom mejerisektoren er stadig mere koncentreret, er der få eller ingen alternativer, og stalddørpriserne er faldende. For at opretholde konkurrencen skal landmændene have mulighed for at organisere sig i andelsforeninger, som derefter kan videresælge mælken til industrien.

9.4 I de nyeste medlemsstater (Bulgarien og Rumænien) modtager de fleste mælkeproducenter kun meget lidt støtte i form af direkte betalinger, som er helt afkoblet på en pr. hektar basis. På grund af denne ringe støtte kombineret med lav produktivitet, svigtende indkomst fra markedet og de dårlige kreditmuligheder, kan landmændene ikke foretage de nødvendige investeringer for at overholde EU's hygiejnenormer.

9.5 Alle importerede mejeriprodukter skal overholde EU-normerne især med hensyn til sporbarhed, dyrevelfærd, hygiejne, dyremedicin, miljøbeskyttelse, fødevarerikkerhed og bæredygtige produktionsmetoder. Kulstofindholdet vil blive tillagt stadig større betydning.

9.6 De eksisterende rådgivnings- og forvaltningskomiteer skal have tilstrækkelige ressourcer til at kunne analysere udbuddet og efterspørgslen på mælke markedet. De nødvendige instrumenter skal være til rådighed for at sikre, at landmænd får en rimelig pris for deres mælk, der dækker deres omkostninger og giver et overskud. EU skal fastholde sin evne til at producere passende mælke mængder. Vi kan ikke gøre os afhængige af mælkeforsyninger fra tredjelande. Med den forkerte politik kunne vi risikere, at dette blev tilfældet i en fjern fremtid.

9.7 Opretholdelsen og videreudviklingen af fuldtids- og deltidsbeskæftigelse i mejerisektoren, især i landdistrikterne, skal være en prioritet.

9.8 Vi kan ikke tilsidesætte spørgsmål som sult og mangel på tilstrækkelige fødevarerressourcer i den tredje verden. Spørgsmål som den globale klimaforandring, de globale fødevarerpriser og den globale fødevarerforsyning hænger nøje sammen. Det er vores pligt at hjælpe udviklingslandene.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Følgende ændringsforslag, som fik over en fjerdedel af de afgivne stemmer, blev forkastet under forhandlingerne:

Punkt 7.7

Tekst slettes:

»Store mælkeproducerende feedlot-bedrifter, som ikke overholder visse lovbestemmelser f.eks. om kvælstofindholdet i jorden, har betydelige konsekvenser for miljøet«

Afstemningsresultat

Stemmer for: 56

Stemmer imod: 76

Stemmer hverken for eller
imod: 25

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Landbrug i Euromed-landene (herunder betydningen af kvinders arbejde i landbrugssektoren og kooperativets rolle)«

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/06)

Ordfører: **Pedro NARRO**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 26. februar 2009 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om

»Landbrug i Euromed-landene (herunder betydningen af kvinders arbejde i landbrugssektoren og kooperativets rolle)«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 18. februar 2010, følgende udtalelse med 156 stemmer for og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Landbruget i Middelhavsområdet er meget uensartet. Ud over de forskellige produktionssystemer er der også forskelle i udviklingsniveau, offentlig støtte til landbruget og de økonomiske strukturer. Men i alle landene omkring Middelhavet er landbruget ryggraden i landdistrikterne og lokomotivet i deres økonomi.

1.2 Den igangværende uafvendelige liberalisering af handelen med landbrugsvarer vil påvirke landbrugets bæredygtighed omkring Middelhavet. Liberalisering bør ikke være et mål i sig selv for Euromed, men derimod et middel til at nå det prioriterede mål om økonomisk, social og regional udvikling på begge sider af Middelhavet.

1.3 EØSU går ind for en overgangsfase, som kan gøre det muligt at gennemføre de nødvendige ændringer i landbruget i de berørte lande og under sikre forhold tage de udfordringer op, som globaliseringen af økonomi, handel og viden stiller landbruget over for.

1.4 De konsekvensanalyser, som Kommissionen har udarbejdet vedrørende følgerne for landbruget af et frihandelsområde omkring Middelhavet, viser klart, hvem der bliver de »store tabere« i denne proces. I Europa vil de sydlige regioner, som er specialiseret i produktion af frugt og grøntsager, ikke kunne stå sig i konkurrencen fra nabolandene i Middelhavsområdet, og landene syd for Middelhavet vil på deres side komme til at lide under en gradvis opgivelse af deres kontinentale produktion (korn, mælk, kød osv.). Følsomme produkter bør beskyttes under den igangværende liberaliseringsproces.

1.5 Denne etape i omstillingen af landbruget omkring Middelhavet, som kendetegnes af fødevarekrise og liberalisering, kræver, at de offentlige myndigheder anlægger en solid og langsigtet strategi, som gør det muligt at opretholde et rentabelt landbrug. En

sådan strategi bør baseres på 3 faktorer; uddannelse, teknologi og forskning for at fremme overgangen til et landbrug, som prioriterer kvalitet, værditilvækst og forbedring af markedsføringsleddet.

1.6 Foranstaltningerne i Middelhavsområdet bør sigte mod en effektiv forvaltning af konsekvenserne af liberaliseringen. Efter EØSU's mening er der på kort og mellemlang sigt behov for politikker, der yder reel kompensation i form af supplerende støtteforanstaltninger til EU's producenter i de sektorer, der er hårdest ramt af handelsliberaliseringen. Derudover bør der indføres en politik for diversificering af erhvervsaktiviteterne i landdistrikterne og støtte til landmændene og deres bedrifter for at lette tilpasningen til de nye produktionsforhold.

1.7 Middelhavslandene bør gennemføre uddannelsesinitiativ for landbrugssektoren for at fremme kvalitetspræget beskæftigelse, tilpasse arbejdsstyrken til den nye produktionsmodels behov og begrænse de negative følger, som afvandringen fra landet har for beskæftigelsen og migrationsstrømmene.

1.8 For at støtte udviklingen af landbruget i Middelhavsområdet må man efter EØSU's mening først og fremmest styrke de lokale landbrugsorganisationers rolle via udviklingsprojekter med henblik på at gøre dem bedre i stand til at repræsentere landmændene og inddrage dem mere i beslutningsprocessen.

1.9 En forbedring af landbrugets konkurrenceevne i Middelhavslandene kræver en mere dynamisk markedsføringsstrategi. Et vigtigt element i den nye strategi vil være andelselskaber og andre former for producentorganisationer, som med tiden kan give landmændene mulighed for at koncentrere udbuddet og forbedre deres markedsposition. EØSU er tilhænger af initiativer, som kan få fødevarekæden til at fungere bedre og skabe en bedre fordeling af udbyttet mellem alle leddene i kæden.

1.10 EØSU anser det for afgørende, at kvindernes og de unges rolle i landbrugsbedrifterne og i landdistrikterne bliver mere værdsat. I landene syd for Middelhavet yder kvinderne en meget betydelig indsats i landbruget, skønt der i de fleste tilfælde er tale om et arbejde, som ikke er anerkendt, ulønnet og underlagt snærende sociale bånd. Der kræves nye strukturforanstaltninger og incitamenter, som kan øge anerkendelsen af kvindernes arbejde, give dem mulighed for at slippe ud af den uformelle økonomi og tilskynde til dannelse af sammenslutninger for at udvikle iværksætterånd, som der også er behov for i landbruget.

1.11 En afgørende faktor i udviklingen af landbruget langs Middelhavet er vandforvaltningen. En af de mest negative følger af klimaændringen i Middelhavsregionen vil være nedgangen i de vandressourcer, som vil være til rådighed for landbruget. EØSU erkender, at det haster med at indføre nye kontrol- og moderniseringsforanstaltninger, som gør det muligt ikke kun at spare på vandforbruget, men også at udnytte disse værdifulde ressourcer bedst muligt. Alle sådanne foranstaltninger bør baseres på anvendelsen af nye teknologier, som gør kunstvanding socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtig.

1.12 Samarbejdet på det institutionelle plan bør ledsages af et tættere samarbejde mellem civilsamfundets parter. Det er vigtigt, at EU fremmer det regionale samarbejde og større inddragelse af civilsamfundet med det mål at udveksle erfaringer og udforme konkrete projekter, som kan hjælpe landbrugsorganisationerne i Middelhavsområdet til at udvikle en multifunktionel landbrugsmodel. Under alle omstændigheder bør man styrke landbrugsafsnittet i Middelhavsunionen og gøre fremskridt hen imod oprettelsen af Middelhavsbanken.

2. Indledning

2.1 Lanceringen af Barcelona-processen i 1995 satte nyt skub i Den Europæiske Unions forbindelser med sine naboer syd for Middelhavet ⁽¹⁾ og lagde kursen mod etableringen af et område med fred og økonomisk fremgang i regionen. Nu 15 år efter Barcelona-erklæringen må det dog siges, at fremskridtene har været moderate, og at der hersker en vis skuffelse blandt vore partnere syd for Middelhavet.

2.2 EU's nylige politiske Middelhavsinitiativ (2008), der har Frankrig og Tyskland som protektor, er beviset på, at Middelhavets problematik efter at have stået i stampe i nogle år atter er rykket højt op på EU's dagsorden, hvilket har genoplivet debatten om en så vigtig sektor i det 21. århundrede som landbruget.

⁽¹⁾ I dag omfatter Middelhavsunionen de 27 EU-medlemsstater plus følgende Middelhavsstater: Algeriet, Marokko, Tunesien, Tyrkiet, Ægypten, Israel, Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan, Kroatien, Albanien, Montenegro, Bosnien-Herzegovina, Monaco, Mauretanien og (som observatør) Libyen.

2.3 EU har besluttet at udarbejde denne initiativudtalelse for at bidrage til den nødvendige debat om den rolle, som landbrugssektoren bør spille i Middelhavsområdet. Vi befinder os i en afgørende fase af sektorens udvikling, som vil være præget af store fælles udfordringer på verdensplan.

2.4 På grund af landbrugskapitlets enorme kompleksitet er det umuligt at gå i dybden med sektorens daglige problemer. EØSU vil dog gerne indlede nogle strategiske overvejelser over middelhavslandbrugets fremtid med udgangspunkt i de konsekvenser, som en frihandelszone for landbrugsprodukter kan få nord og syd for Middelhavet. Liberaliseringen har ikke kun konsekvenser for handelen, men i høj grad også for de berørte landes økonomiske, sociale og miljømæssige udvikling.

2.5 Landene syd for Middelhavet har i mange år rettet en hård kritik mod EU for dets overdrevent protektionistiske landbrugs politik. EU har på sin side advaret mod de negative følger for mange europæiske regioner af importen af visse produkter, især frugt og grøntsager fra Marokko, som i kraft af sit landbrugspotentiale, nære beliggenhed og kulturelle tilknytning til Europa er en af de førende eksponenter for middelhavslandbruget. Den anden vigtige repræsentant for middelhavslandbruget er Tyrkiet, et EU-kandidatland. Landbruget er Tyrkiets vigtigste økonomiske sektor og har et enormt potentiale som Europas grønne oase. I de seneste år har Ægypten også udviklet sig til at være blandt de lande i Middelhavsområdet, som har det største landbrugspotentiale.

2.6 For ikke at begrænse perspektivet til denne traditionelle fremstilling af forbindelserne på landbrugsområdet er det vigtigt at udvikle en langsigtet strategisk vision over middelhavslandbruget, som kan gøre det muligt at opbygge synergi og udvikle landbrugssektorens økonomiske og sociale bæredygtighed på begge sider af Middelhavet.

2.7 Den Europæiske Unions erfaringer med at satse på kvalitetsproduktion, fokusering på oprindelsessted, modernisering af infrastruktur samt uddannelse bør kunne tjene som eksempel og være retningsgivende for, hvorledes de forestående forandringer i landene syd for Middelhavet kan tackles. Det er dog ikke kun de positive erfaringer, som man kan drage nyttig lære af. Desværre har de usammenhængende støtteforanstaltningerne til landbruget i Europa, manglen på langsigtet planlægning og ubalancen i en fødevarerforsyningskæde præget af et opsplittet udbud, som detailhandelskæderne har forstået at udnytte, vist, at der er nogle risikomomenter, som der skal tages højde for under de store forandringer, som middelhavslandbruget skal igennem.

2.8 I landene syd for Middelhavet oplever vi en tvedeling af landbruget: på den ene side har vi en dynamisk eksportorienteret sektor, som store handelselskaber har investeret i, og på den anden side et landbrug, der forsyner de lokale markeder, og som drives af små landbrugere med en skrøbelig økonomisk organisation.

3. Liberaliseringen af handelen

3.1 Ifølge køreplanen for lanceringen af Barcelona-processen (1995) vil landbrugsprodukter blive indrømmet præferencebehandling. Den gradvise liberalisering af handelen med landbrugsprodukter via en ordning med gensidig præferenceadgang mellem parterne tager hensyn til de traditionelle handelsstrømme og de respektive landbrugspolitikker⁽²⁾. Det prioriterede mål har lige siden 1995 været etableringen af en frihandelszone i 2010. Denne tidsplan bør betragtes som vejledende og under ingen omstændigheder som en bindende frist; faktisk bevæger landene sig i forskelligt tempo hen imod denne frihandelszone.

3.2 Den Europæiske Union har i de seneste år indgået nye og ambitiøse landbrugsaftaler med Israel, Jordan og Ægypten. De komplicerede og langvarige forhandlinger med Marokko fortsætter, og trods den sparsomme information fra de europæiske forhandlere tyder alt på, at aftalen efter den nylige afslutning af forhandlingerne vil blive underskrevet i løbet af 2010. Af de øvrige middelhavslande har kun Tunesien, og for nyligt Algeriet, indledt nye forhandlingsrunder.

Landbrugsforhandlingerne mellem EU og middelhavslandene

3.3 Beskyttelsen i Den Europæiske Union består i en lang række instrumenter, som normalt kombineres: kontingenter, toldafgifter, tidsplaner, importlicenser, indgangspriser osv. Heraf kan man slutte, at EU traditionelt har støttet sine landbrugere gennem toldmæssige foranstaltninger, eftersom den traditionelle støtte under den fælles landbrugspolitik spiller en meget lille rolle for middelhavsafgrødernes vedkommende⁽³⁾. Ud over denne toldbeskyttelse, som får stadig mindre betydning, er faktorer såsom geografisk afstand, produktionsomkostninger og infrastruktur af afgørende betydning i handelen med landbrugsfødevarer.

3.4 Den europæiske organisation COPA-COGECA, som er en sammenslutning af de vigtigste landbrugs- og andelsorganisationer i EU, har i sin stillingtagen til Euro-Middelhavsaftalerne peget på nødvendigheden af, at EU respekterer en række grundlæggende principper i forhandlingerne. Blandt disse grundprincipper skal fremhæves opretholdelse af begrebet følsom vare og indgangspris for frugt og grøntsager, stramning af toldkontrollen for at undgå svig, indførelse af et effektivt system for plantesundhedskontrol og hensyntagen til de sæsonmæssige udsving i produktionen, idet sigtet bør være en fælles forvaltning af tidsplanerne for produktion og markedsføring⁽⁴⁾.

(2) De regelmæssige møder mellem Euromed-handelsministrene har til formål at give de handelsmæssige aspekter af liberaliseringsprocessen et politisk skub fremad. Det sidste ministermøde blev holdt i november 2009 i EØSU's lokaler i Bruxelles.

(3) Frugt- og grøntsagssektoren tegner sig for 16 % af den samlede landbrugsproduktion i EU, men støttebeløbet udgør ikke mere end 4,5 % af EUGFL-udgifterne.

(4) EUT C 100 af 30.4.2009, s. 20.

3.5 Anvendelsen af de europæiske sundhedsnormer skaber vanskeligheder for producenterne syd for Middelhavet. Faktisk er normerne for landbrugsprodukter importeret fra Middelhavsområdet lempeligere end de krav, som EU-produkter skal opfylde med hensyn til dyrevelfærd, sporbarhed og miljønormer. EØSU opfordrer EU til at yde vore partnerlande syd for Middelhavet den nødvendige tekniske handelsbistand, teknologioverførsel samt støtte til etablering af systemer for sporbarhed og hurtig varsling.

3.6 EØSU har ved utallige lejligheder påpeget vigtigheden af sporbarhed og kvalitetscertificering som fundament for EU's landbrugsmodel. Dette system, som er konsolideret i EU, giver adgang til information om en fødevarer »fra jord til bord« og mulighed for at spore produktet gennem alle faser af en fødevarers produktion, forarbejdning og distribution. Sporbarhed bør være et højt prioriteret emne i landbrugsforhandlingerne med middelhavslandene.

3.7 I dag omfatter liberaliseringen af handelen med landbrugsvarer, som endnu ikke er afsluttet, allerede 90 % af samhandelen. EU er verdens største importør af fødevarer og står midt i en åbning af handelen, som er uden fortilfælde. Trods denne betragtelige åbning er der en række følsomme produkter, for hvilke der er fastsat specifikke regler for ikke at skade visse producenter, som kunne blive meget hårdt ramt, hvis importen af landbrugsprodukter, især frugt og grøntsager, øges betydeligt.

3.8 Frugt og grøntsagssektoren spiller en vigtig rolle i denne liberaliseringsproces; næsten halvdelen af middelhavstredjelandenes eksport af landbrugsfødevarer til EU hører til denne kategori. Mange regioner i Sydeuropa har specialiseret sig i produktion af frugt og grøntsager, og deres regionale økonomi afhænger for en stor del af denne produktion. I 20 af EU's regioner tegner produktionen af frugt og grøntsager sig for over halvdelen af den samlede landbrugsproduktion. EU bør ved indgåelsen af landbrugsaftaler med landene syd for Middelhavet sørge for, at de produkter, der betragtes som »følsomme«, og som vil lide mest under de nævnte aftaler, nyder beskyttelse.

3.9 Konsekvensanalysen af handelsliberaliseringen i Middelhavsområdet, som Kommissionen⁽⁵⁾ har bestilt, viser klart, at EU i et scenarie med delvis eller total liberalisering ville mangedoble sin eksport af de såkaldte kontinentale produkter: korn, mælkeprodukter og kød. Til gengæld ville denne produktion lide et hårdt tilbageslag i lande som Marokko, hvor mælkeproduktionen inden for 14 år ville falde med 55 %, kødproduktionen med 22 % og hvedeproduktionen med 20 %⁽⁶⁾. Monokultur kan risikere at skabe mangel på forsyninger og afhængighed af import.

(5) Sustainability impact assessment, Eu-Med Ag Pol.

(6) Disse data er at finde i undersøgelsen »Defining a trade strategy for Southern Mediterranean Countries«. Antoine Bouet, International food policy research institute. 2006.

3.10 EØSU mener, at der bør indføres kriterier og klausuler i de pågældende associeringsaftaler, så det bliver muligt at verificere konsekvenserne af handelsåbningen for begge parter. Især skal det sikres, at endemålet for EU's udenrigspolitik nås: fremskridt med hensyn til respekten for miljøet, arbejdsrettighederne og især økonomisk og social udvikling af lokalbefolkningen og ikke kun af de store lokale eller udenlandske virksomheder. Det er absolut nødvendigt at gøre åbningen af de europæiske markeder betinget af opfyldelsen af mindstestandarder for sociale og arbejdsmæssige vilkår, miljø og sundhed – til gavn for fødevarerikigheden og for de europæiske forbrugere, men også med henblik på at forbedre leve- og arbejdsvilkårene i de sydlige Middelhavslande.

3.11 EØSU mener, at man bør iværksætte nogle hensigtsmæssige mekanismer og forbedre de eksisterende for at sikre overholdelse af de regler, som begge parter har accepteret vedrørende liberaliseringen af handlen i forbindelse med associeringsaftalerne, og med henblik på overholdelse af de fastsatte todsatser og opfyldelse af kvoterne.

Myndighedernes rolle i forbindelse med liberaliseringen

3.12 Det Sydlige Middelhavsområde står i dag over for en række afgørende dilemmaer, som EU også har oplevet. Hvilken rolle skal det offentlige spille i en liberalisering og deregulering af markerne? På dette område kan EU og nærmere bestemt udviklingen i den fælles landbrugs politik opvise eksempler på overraskende kursændringer, og de sydlige middelhavslande bør tage ved lære af deres europæiske naboer fejltagelser og succeshistorier, så de kan føre en effektiv og sammenhængende politik på mellemlangt og langt sigt, som sætter dem i stand til at gå globaliseringen sikkert i møde. Man må ikke glemme, at globaliseringen i nogle tilfælde skaber negative forvridninger i en landbrugssektor, som under ingen omstændigheder i de internationale forhandlinger kan behandles som enhver anden økonomisk sektor i kraft af dens bidrag til landenes bruttonationalprodukt.

3.13 Indtil for nylig var landbruget ikke en prioritet i middelhavstredjelandenes politik, og udviklingsstøtten fra EU og internationale organisationer blev kanaliseret til andre sektorer (7) ud fra en kortsigtet vision, som har undergravet landbrugets udvikling i disse lande. I de seneste år er politikerne begyndt at ændre holdning.

3.14 Fødevarerikrisen i 2008 med de stigende priser på basale råvarer og frygten for liberaliseringsprocessen har fået nogle nationale og regionale myndigheder til at vågne op, og de begynder nu at omlægge kursen i deres traditionelle landbrugs politik, som var baseret på øget produktion med fokus på landbrugseksporten.

3.15 Regeringerne i middelhavslandene bør følge en strategi til fremme af et landbrug, som prioriterer kvalitet, forædling og forbedring af markedsføringen. Filosofien er klar, og alle aktører i Middelhavsområdet er oven i købet enige herom, men den barske virkelighed viser, at mangelen på økonomiske ressourcer er en hæmsko, som det er meget vanskeligt at slippe fri af.

3.16 Uddannelse, teknologisk støtte og forskning er de grundlæggende bestanddele, som bør indgå i de fremtidige landbrugs politikker i middelhavslandene. Alle disse faktorer tilsammen bør kunne medvirke til at forbedre middelhavslandbrugets position og levedygtighed for at opnå fødevarerikring, fattigdomsbekæmpelse og affolkning af landområderne.

3.17 Trods de store ord til fordel for landbrugsforskning har mange lande i Middelhavsområdet ikke vist den nødvendige politiske vilje til at indføre gunstige lovrammer. Forskningsindsatsen bør fordobles for at forbedre dyrkningsmetoderne og vinde nye markedsnicher ved hjælp af et kvalitetsløft. På grund af befolkningstilvæksten skal 1 hektar i dag kunne brødføde tre gange så mange mennesker som for 40 år siden. De teknologiske fremskridt skal tjene til at øge udbyttet, og bioteknologien kan bidrage afgørende til et mere produktivt og miljøvenligt landbrug (8). For fremtiden bør forskningen styrke samvirket mellem det offentlige og det private initiativ og forbedre koordinationen mellem de forskellige organer, således at den kan tjene landbrugets og landmændenes grundlæggende og reelle behov.

Et svar på udfordringen på landbrugsområdet, Marokkos grønne plan

3.18 Et eksempel på denne mentalitetsændring ses tydeligt i den grønne plan, som Marokko fremlagde i april 2008 og som viser en interessant ny landbrugsstrategi i Maghreb. Denne plan sigter mod inden for 10-15 år at gøre landbruget til lokomotivet i landets økonomi gennem store offentlige investeringer (9) for at få opfyldt to store mål: Et moderne landbrug med en høj værditilvækst og forøgelse af de mindre landbrugeres indkomst.

3.19 For at nå disse to ambitiøse mål har den marokkanske regering bebudet udarbejdelse af regionale planer, som skal omfatte tre typer projekter. Den første type skal lette overgangen fra et korndyrkende landbrug til afgrøder med større værditilvækst og mindre afhængighed af vand. Den anden type projekter skal sigte på at forbedre de intensive produktionsmetoder for at give landmændene nye produktionsmetoder i hænde. Endelig skal de regionale planer bidrage til at diversificere produktionen og satse på regionale og lokale produkter.

(8) EUT C 100 af 30.4.2009, s. 44

(9) I de kommende ti år vil Marokko via Agenturet for Landbrugsudvikling afsætte omkring 150 mio. dirham til gennemførelse af foranstaltningerne i den grønne plan.

(7) Kun 5 % af den samlede MEDA-støtte til middelhavspartnerlandene er gået til landbruget og udvikling af landområderne.

Liberaliseringens tabere på begge sider af Middelhavet

3.20 På regionalt plan vil liberaliseringens negative effekter gå særligt hårdt ud over de europæiske regioner, som er specialiseret i produktion af frugt og grøntsager. I alle tilfælde er der tale om europæiske regioner, som er blandt de mest tilbagestående og ugunstigt stillede i EU. Heriblandt kan som eksempel nævnes: Andalusien (Spanien), Thessalien (Grækenland), Calabrien (Italien), Norte-Douro (Portugal) osv. Den konsekvensanalyse, som Kommissionen bestilte i 2007 hos CIHEAM (Det internationale center for højere mediterrane landbrugsstudier) ⁽¹⁰⁾, fastslår uden omsvøb, at de negative konsekvenser af liberaliseringsprocessen ikke vil fordele sig over hele Europa, men koncentrerer sig i klart afgrænsede regioner, som vil blive de egentlige tabere i liberaliseringen.

3.21 De små producenter i landene syd for Middelhavet vil blive ramt direkte af åbningen af grænserne, idet de vil blive tvunget til at opgive produktionen, fordi de ikke er konkurrencedygtige over for de kontinentale produkter fra deres naboer nord for Middelhavet. På denne baggrund bør liberalisering ledsages af de nødvendige instrumenter, for at de små producenter, som er de mest sårbare, kan nyde godt af de nye aftaler. Indkomststøttepolitikken, organiseringen og moderniseringen af landbruget bør prioriteres højest.

3.22 Myndighederne må sørge for at få vendt den nuværende farlige tendens til, at det i første række er de store bedrifter, multinationale koncerner og udenlandske investorer, som drager nytte af denne proces. De gavnlige virkninger af åbningen af markederne bør fordeles jævnt og retfærdigt ud over hele produktionskæden.

Organiseringen af produktionssektoren i lyset af de nye handelsstrukturer

3.23 I EU er uligevægten mellem de forskellige operatører i fødevarerekæden ved at skabe alvorlige problemer for produktionssektoren, som er helt underkastet den dominerende position, som de store detailhandelskæder har opnået i EU. Denne risiko for koncentration af de store operatører er også til stede i forbindelse med udviklingen af landbruget på den anden side af Middelhavet. Landmændene kan miste deres tilknytning til det nationale marked og blive underlagt de store detailhandelskæders krav.

3.24 Landbrugssektorens konkurrenceevne afhænger ikke kun af en bedre produktion i henseende til pris og kvalitet. Begrebet »konkurrenceevne« giver først rigtig mening, når det relateres til salgs- og markedsføringsstrategien. I lyset af produktionssektorens meget opsplittede karakter vil styrkelsen og udviklingen af

forskellige former for koncentration af udbuddet såsom producentsammenslutninger, andelsselskaber og andre sammenslutninger utvivlsomt være afgørende elementer i den nye strategi.

3.25 Organiseringen af producenterne i andelsbevægelser er ikke så enkel. I det sydlige Middelhavsområde er der mange hindringer for udviklingen af andelsbevægelsen i landbruget, skønt man så småt er begyndt at indføre en lovgivning for at hjælpe den frem. Nogle af de største problemer, som andelsselskaberne i Middelhavsområdet står over for, er mangel på det nødvendige personale til at lede selskabet som en virksomhed, få økonomiske midler, for stor afhængighed af statsstøtte, en usmidig lovgivning og vanskelig adgang til markederne. Hvis andelsbevægelsen skal slå rod, må de nævnte problemer overvindes, og der må skabes en ny kollektiv tankegang. I hele Middelhavsområdet er den første betingelse dog, at landmændene kan fortsætte landbrugsdriften og ikke tvinges ud af erhvervet.

3.26 Gennem samarbejde og organisering kan landmændene forbedre deres position og overvinde det store handicap, som opsplitningen mellem dem udgør. Succesen med det marokkanske andelsmejeriselskab, COPAG, som årligt producerer 170 mio. mælk og tegner sig for 11 % af landets mælkeproduktion, er blevet et forbillede for andre sektorer. Dette andelsselskab skaber værditilvækst, kanaliserer støtten og garanterer sine medlemmer en mindstepris. Imidlertid bliver der i lande som Libanon oprettet talrige andelsselskaber, alene fordi de er en uomgængelig forudsætning for at få adgang til udviklingsprogrammer igangsat af NGO'er; desværre bliver andelsselskaberne opløst og forsvinder, når støtten ophører.

3.27 Syd for Middelhavet er der brug for en resolut offentlig støtte til udviklingen af organisationsstrukturer og erhvervs-sammenslutninger. Deltagelse i andelsselskaber bør tilskyndes, for at de kan blive et nyttigt og rentabelt instrument for landmanden. Oprettelse af andelsselskaber i sig selv er ikke ensbetydende med succes; de skal være dynamiske og udvise iværksætterånd for at kunne konkurrere på et globaliseret marked, så de kan konsolidere medlemmernes indtægter og give dem bedre adgang til råvarer, tjenesteydelser og markeder.

4. Sociale forandringer i landbruget i Middelhavet

4.1 Fri handel med landbrugsvarer bør være til gavn for og fuldt forenelig med den sociale udvikling og de særlige regionale forhold. EØSU mener, at de sociale omkostninger ved integrationen i de globale handelsstrømme bør analyseres nøje for at få overblik over indvirkningen af denne uafvendelige proces og forbedre de mest sårbare samfunds tilpasning hertil. Skønt landbruget ikke synes at have stor vægt i Middelhavslandenes handel, hvis man ser på de tørre makroøkonomiske tal (7 % af deres eksport og 9 % af deres samlede import), har disse produkter i virkeligheden en politisk og social betydning, som er langt større.

⁽¹⁰⁾ Undersøgelse af indvirkningen af handelsliberaliseringen mellem EU og Middelhavslandene, EU-MED AGPOL, udarbejdet af CIHEAM-IAM Montpellier.

4.2 Den sociale usikkerhed i landdistrikterne i Middelhavsområdet giver sig udslag i fattigdom, arbejdsløshed, mangel på infrastruktur, nedslidning af landskabet og en stadig afvandring fra landet. Ligesom i EU-landene vil tilpasningen til globaliseringen for landene i Middelhavslandene betyde tab af landbrugsaktiver, affolkning af de dårligst stillede landdistrikter og større migrationspres.

4.3 For at afbøde liberaliseringens negative følger i landdistrikterne må de nationale og regionale myndigheder føre en gedigen politik for landdistriktudvikling, som kan forbedre de små brugs konkurrenceevne, skabe reelle beskæftigelsesalternativer for landmænd, som tvinges til at forlade erhvervet, og sætte landdistrikterne i stand til at gå omstillingen af en sektor af grundlæggende betydning for den samfundsøkonomiske struktur sikkert i møde. Denne farlige tendens kan kun vendes, hvis det lykkes for kvinderne og de unge at vinde fodfæste i landbruget.

Kvinderne og de unge, igangsættere af forandringer

4.4 Kvinderne og de unge vil om få år være de egentlige igangsættere af forandringerne i landbruget i det sydlige Middelhavsområde. I middelhavsstrategien for bæredygtig udvikling sættes der på udvikling af programmer, som kan medvirke til at styrke kvindernes rolle i beslutningsprocesserne og i uddannelsen af nye ledere inden for landbruget og i landdistrikterne, som med deres evne til fornyelse og forarbejde, kan blive igangsættere af forandringerne.

4.5 Kvinderne bliver stadig mere aktive i landbrugssektoren i Middelhavsområdet. Den rolle, de spiller i landbruget, vokser støt, og der ligger et enormt potentiale i denne udvikling i kraft af den store befolkningstilvækst, miljøændringerne og mændenes afvandring til byerne eller andre mere velstående egne⁽¹¹⁾. Desværre foreligger der kun få officielle statistikker, og de afspejler ikke fuldt ud kvindernes virkelige indsats i landbruget.

4.6 I Middelhavsområdet er der udviklet interessante initiativer for at forbedre kvindernes vilkår i landdistrikterne. MEDA-programmet har ydet finansiel støtte til arganolie-kooperativer drevet udelukkende af kvinder i Marokko; denne model har bredt sig til andre områder ved Middelhavet. I Libanon har oprettelsen i 2008 af et nationalt observatorium for kvinder i landdistrikterne, NOWARA⁽¹²⁾, bidraget til udviklingen af en lang række initiativer til fremme af ligestilling mellem kønnene i landbrugssektoren gennem fastlæggelse af programmer og aktiviteter for at give kvinder bedre adgang til produktionsmidlerne.

⁽¹¹⁾ Kvindernes bidrag til landbrugsproduktionen har særlig stor betydning i områder med en kraftig afvandring til byområderne.

⁽¹²⁾ National Observatory for Women in Agriculture and Rural Areas. Se også www.nowaralebanon.org.

4.7 Der er store forskelle på, hvorledes de kvinder, der arbejder i landbruget, bliver behandlet i de forskellige lande. I Libanon er kun 3,4 % af kvinderne aktive inden for landbruget, og i Algeriet er situationen noget nær den samme, idet kvindernes deltagelse i økonomiske aktiviteter er meget begrænset. Derimod udgør kvinderne i Ægypten 50 % af arbejdskraften i landbruget, selvom de ikke har lov til at drive de landbrugsbedrifter, de arver. I Syrien er de endnu ringere stillet, idet de sociale konventioner tvinger dem til at give afkald på deres rettigheder til jorden. Marokko udmærker sig ved kvindernes store deltagelse i landbrugsarbejdet: næsten 60 %. I Tyrkiet er denne andel helt oppe på 70 %. I disse lande udfører kvinderne først og fremmest intensivt manuelt arbejde. Kvinderne er ansvarlige for høst og oplagring af fødevarer, og de deltager i betydeligt omfang i såning, vanding, sygdomskontrol og gødsning.

4.8 De kvinder, som driver landbrug i de sydlige middelhavslande, må slås med en række store handicaps, som hæmmer deres varetagelse af driften: udbredt analfabetisme og mangel på uddannelse, ulønnet arbejde, begrænset adgang til ejerskab, udelukkelse fra beslutningsprocessen, dårligere arbejdsvilkår end mændene, vanskelig adgang til lån og selvfølgelig religiøse og sociale begrænsninger, som fratager kvinderne retten til at disponere. Desværre er der endnu lang vej igen, før der er opnået ligestilling mellem mænd og kvinder i landbruget og i landdistrikterne. Det er derfor nødvendigt, at regeringerne i Middelhavsområdet prioriterer denne opgave højt⁽¹³⁾.

5. Middelhavslandbruget over for klimaændringen

5.1 Alle videnskabelige studier, der er udarbejdet indtil dato, udpeger Middelhavsområdet som det område, der vil blive værst ramt af klimaændringen. De geografiske og klimatiske vilkår for den type landbrug, der drives i disse egne, betyder, at landbruget i Middelhavsområdet er særligt sårbart over for klimaændringens negative følger, især i betragtning af den demografiske vækst i Middelhavet og behovet for at flerdoble produktionen af fødevarer, således som FAO har påpeget. Nogle af disse følger kan være:

- Ophør med dyrkning af visse afgrøder og tab af biodiversitet
- Fremadskridende ørkendannelse og udbredelse af tørre områder
- Fremkomsten af nye skadedyrs- og sygdomsangreb
- Lavere udbytte og store udsving i produktionen
- Nedgang i vandressourcerne.

⁽¹³⁾ Se EØSU's udtalelse »Støtte til kvindelige iværksættere i Euro-Middelhavsregionen«, CESE 1004/2007. Emnerne blev også diskuteret på den anden ministerkonference om styrkelse af kvinders rolle i samfundet, som blev afholdt i Marrakesh den 11.-12. november 2009.

5.2 Arbejdet med at tilpasse sig til klimaændringen kræver hasteforanstaltninger og brugbare instrumenter, som giver mulighed for bedre risikostyring i landbruget, udvikling af nye mere resistente arter, teknisk rådgivning i det daglige arbejde på bedriften og – ikke mindst – må det sikres, at landbruget kan nyde godt af forskningen og de nye teknologier.

Forholdet vand og landbrug

5.3 Men det element, som påvirkes mest af klimaændringen, og som er mest afgørende for landbruget i Middelhavsområdet, er vand. EØSU har ved andre lejligheder reflekteret over de faldende vandressourcers indvirkning på landbruget ⁽¹⁴⁾ og fortsætter med at pege på nødvendigheden af at træffe foranstaltninger til fremme af en mere bæredygtig udnyttelse af vandressourcerne. Udfordringen består i at fortsætte med at skabe velstand i form af landbrugsproduktion, værditilvækst, beskæftigelse osv. – alt sammen med mindre vand til rådighed.

5.4 »Plan Bleu« ⁽¹⁵⁾ har allerede bebudet en stigning i efterspørgslen efter vand i det sydlige og østlige Middelhavsområde på 25 % indtil 2025. Denne stigning i efterspørgslen skal forvaltes i en situation præget af vandknaphed og nedgang i de disponible reserver af denne dyrebare ressource. EØSU mener, at bæredygtig forvaltning af vand ikke kun kan bestå i begrænsning af kunstvanding, men også i bedre kontrol- og moderniseringsforanstaltninger.

5.5 Kunstvanding spiller en strategisk rolle i landbruget i Middelhavsområdet. Hele landbrugsarealet i Ægypten er kunstvandet, Marokko sigter mod at øge de kunstvandede arealer med 450 000 hektar i perioden indtil 2025, Israel er det land i verden, som har størst teknologisk kapacitet til forvaltning af vandressourcerne til landbruget, og Tunesien har været i stand til med gode resultater at gennemføre et vandforvaltningsprogram for kunstvanding, som er blevet rost af FAO og Verdensbanken.

5.6 Den tunesiske regering har satset på et offentligt-privat partnerskab til gennemførelse af sin strategiske plan. Som led i denne strategi er der indgået kontrakter om landbrugsdrift med incitamenter til landmændene, programmer for forbedring af de kunstvandede arealer for at lette overgangen til mere tørkebestandige afgrøder med en høj forædlingsværdi, fordeling af kvoterne i det enkelte afvandsingsområde og et afgiftssystem, som har gjort det muligt at dække omkostningerne. Et eksempel på modernisering af kunstvandingen er Andalusien, hvor det på kun 30 år er lykkedes at reducere vandbehovet pr. hektar med 50 %.

5.7 EØSU erkender, at det haster med at anvende nye teknologier, som gør det muligt ikke kun at spare på vandforbruget, men også at udnytte denne ressource bedst muligt. Der bør afprøves forskellige instrumenter til vandforvaltning i landbruget, såsom systemer til punkt vandning, rensning og afsaltning af vand, nye infrastrukturer, sorter, som genetisk er bedre tilpasset vandmangel, udnyttelse af ikke-konventionelle vandressourcer osv.

Bruxelles, den 18. februar 2010.

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ Se EØSU's udtalelser: »Sammenhængen mellem klimaændringerne og landbruget i EU«, EUT C 27 af 3.2.2009, s. 59; »Indsatsen mod vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union«, EUT C 224 af 30.8.2008, s. 67

⁽¹⁵⁾ »Plan Bleu« er et center for samarbejde på miljøområdet og for udvikling af Middelhavsområdet under De Forenede Nationers Program for Middelhavet (UNEP/PAM).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om fremme af de socioøkonomiske aspekter i forbindelserne mellem EU og Latinamerika

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/07)

Ordfører: **José María ZUFIAUR NARVAIZA**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede på sit plenarmøde den 26. februar 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Fremme af de socioøkonomiske aspekter i forbindelserne mellem EU og Latinamerika.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 110 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod:

1. Henstillinger

1.1 Et kvalitativt spring fremad i det biregionale strategiske partnerskab. I det nye globale klima er det efter EØSU's mening afgørende, at den politiske dialog styrkes, og at der udarbejdes en ny dagsorden, som i lige så høj grad fokuserer på den gensidige afhængighed som på spørgsmål, der kræver bedre international lovgivning, f.eks. miljø, mindskelse af uligheder, migration, fred og sikkerhed. På det biregionale område bør konklusionerne fra topmøderne gennemføres på en mere effektiv måde.

1.2 Nyt liv til de traditionelle politikker. Dette indebærer, at migrationsproblematikken gøres til et af de centrale punkter på den biregionale dagsorden. Desuden bør der anlægges en global synsvinkel på den sociale samhørighed, som indebærer et større samarbejde om dette mål. Endvidere bør der oprettes mekanismer til strukturel konvergens og tilskyndes til udarbejdelse af sektorpolitikker og fastlæggelse af betingelser, som lægger grunden til anstændige arbejdsvilkår. I associeringsaftalerne bør der tages behørigt hensyn til de eksisterende skævheder gennem anvendelse af instrumenter såsom evaluering af bæredygtigheden, faktisk anerkendelse af princippet om særlig og differentieret behandling for de mindre udviklede lande, indførelse af undtagelser og overgangsperioder i de sektorer, hvor det måtte være nødvendigt, og et differentieret fokus på udviklingssamarbejdet. Samarbejdet med de latinamerikanske mellemlandslande bør rette sig mod makroøkonomisk stabilitet, styrkelse af institutionerne, forbedret konkurrenceevne og bedre handelskapacitet, skattereformer, innovation og samarbejde i forbindelse med uddannelse, viden- skab og teknologi.

1.3 Opstilling af en dagsorden for innovation som faktor for udvikling og tilpasning af produktionsprocesserne, som berører de sociale aspekter af innovationen. EØSU opfordrer til, at der tages hensyn til innovationens sociale dimension i dens forskellige aspekter. Det gælder således betydningen af de sociale

og kulturelle sammenhænge i de teknologiske innovationsprocesser, de sociale barrierer som f.eks. fattigdom, der lægger hindringer i vejen for innovationen, de sociale følger af innovationspolitikkerne, og innovationens evne til at skabe social sammenhængskraft. Desuden er det nødvendigt, at den sociale innovation, som skabes af samfundet, og som stammer fra ned- arvet, fælles eller praktisk viden, og som bl.a. kommer til udtryk på det sociale og miljømæssige område, inddrages i overvejelserne og omdannes til offentlige politikker. Endelig har inddragelse af civilsamfundet stor betydning for accepten og integrationen af innovationsaktiviteter og -politikker.

1.4 Inddragelsen af det organiserede civilsamfund sættes i centrum for det strategiske partnerskab mellem EU og Latinamerika. EØSU opfordrer til, at EU's samarbejdspolitik og den nye udgave af EurosociAL-programmet blandt sine prioriteter medtager en styrkelse af det organiserede civilsamfunds organisationer og af de instanser og organismer, som repræsenterer disse i de latinamerikanske regionalområder. EØSU mener desuden, at der bør skabes grobund for en biregional koordinationsmekanisme for civilsamfundets repræsentative organisationer i begge regioner, og at EØSU bør være en del af bestyrelsen for den kommende EU-LA-fond. Endvidere opfordrer EØSU til, at det organiserede civilsamfund inddrages i associeringsaftalerne mellem EU og Latinamerika gennem oprettelse af blandede rådgivende udvalg, og at der i disse aftaler indsættes særlige kapitler med et socialt, arbejdsmarkedsmæssigt og miljømæssigt indhold. Samtidig bør civilsamfundets deltagelse i det strategiske partnerskab mellem EU og Mexico institutionaliseres, og det organiserede civilsamfunds organisationer bør deltage i definitionen og udviklingen af EurosociAL-programmet og af EU's og Latinamerikas sociale samhørighedsfora.

1.5 Med hensyn til de associeringsaftaler og frihandelsaftaler, som EU i øjeblikket forhandler med regionerne og landene i Latinamerika, understreger EØSU, at overholdelsen af de grundlæggende menneskerettigheder og de sociale og arbejdsmæssige rettigheder skal ses som en nødvendig forudsætning for de europæiske institutioners underskrivelse af sådanne aftaler. Udvalget finder det nødvendigt, at der med det organiserede civilsamfunds

deltagelse oprettes mekanismer til opfølgning på, evaluering af og høring om disse aftaler. EØSU opfordrer navnlig Kommissionen til at sikre, at disse principper inddrages i de igangværende forhandlinger om frihandelsaftaler med Colombia og Peru. Udvalget insisterer på, at der, således som lovet af den ansvarlige kommissær Karel de Gucht, gennemføres tilbunds gående politiske debatter i institutionerne, inden man påbegynder endelige ratificeringer nogen som helst aftale. Desuden kræver EØSU at blive inddraget i disse debatter sammen med civilsamfundets repræsentative organisationer.

2. En positiv status over forbindelserne mellem EU og Latinamerika

2.1 Det sjette topmøde mellem stats- og regeringscheferne fra EU, Latinamerika og Caribien finder sted i et globalt, europæisk og latinamerikansk klima, der er meget forskelligt fra situationen for ti år siden, da man ved topmødet i Rio i 1999 lagde grunden til det strategiske partnerskab mellem EU og Latinamerika ⁽¹⁾.

2.2 Forbindelserne mellem EU og Latinamerika går mere end 30 år tilbage til lanceringen af den parlamentariske dialog mellem Europa-Parlamentet og Det Latinamerikanske Parlament (Parlatino) i 70'erne, San José-processen i 1984 og dialogen mellem EU og Rio-gruppen. Selv om civilsamfundets organisationer godt kunne have ønsket, at disse forbindelser i højere grad var blevet udbygget, at en række associeringsaftaler var blevet underskrevet allerede for flere år tilbage, og at konklusionerne fra topmøderne i langt højere grad var blevet ført ud i livet, har samarbejdet dog ikke desto mindre bragt en lang række positive resultater med sig. I firserne var forbindelserne præget af behovet for fred og demokrati og kom til udtryk i Det Europæiske Fællesskabs store bidrag til fredsprocesserne i Mellemamerika. Senere satte EU skub i regionaliseringen og det biregionale strategiske partnerskab med et differentieret perspektiv for hver delregion samt forvaltning af de fælles udfordringer som følge af globaliseringen, f.eks. miljørisici, energispørgsmål, fødevarerikkerhed, migration og foranstaltninger til imødegåelse af den økonomiske og finansielle krise. På den biregionale dagsorden finder man nu også målsætningen om social samhørighed og om formidling af globale og regionale offentlige goder. Ligeledes har forbindelsen mellem de to regioner bidraget til at fremhæve den globale forvaltning gennem et forsvar for en effektiv multilateralisme. Som det fremgår af Kommissionens seneste meddelelse ⁽²⁾, er der blevet iværksat konkrete instrumenter, først og fremmest topmøderne. Desuden er der taget skridt til at oprette et net af associeringsaftaler, og der er allerede blevet underskrevet sådanne aftaler med Chile og Mexico. Desuden er der blevet indgået strategiske partnerskaber med Brasilien og Mexico. Til støtte for sektorpolitikkerne er der blevet oprettet instrumenter som EurosociAL-programmet, EuroLima

og forskellige uddannelsesprogrammer. Desuden har man oprettet Den euro-latinamerikanske parlamentariske forsamling (EuroLat). EU er fortsat den største investor i regionen, den næststørste handelspartner og den vigtigste donor af udviklingsbistand.

2.3 Hvad civilsamfundet angår, er der blevet vævet et net af forbindelser med det organiserede civilsamfunds repræsentative organisationer i Latinamerikas delregioner. Der er blevet ydet et effektivt bidrag til en bedre koordination mellem de forskellige sektorer – virksomheder, fagforeninger og den tredje sektor – på begge kontinenter, og samarbejdet med de regionale parlamenter er blevet forbedret. EØSU har status som observatør i EuroLat, med hvem udvalget har underskrevet en samarbejdsprotokol, som også vores søsterinstitutioner i Latinamerika kan tiltræde. Inden for rammerne af det strategiske partnerskab mellem EU og Brasilien er der mellem EØSU og det brasilianske økonomiske og sociale udviklingsråd (CDES) blevet oprettet en rundbordsdialog. EØSU har på sin side bidraget til at styrke de organer, hvorigennem civilsamfundet deltager i de subregionale integrationsprocesser i Latinamerika. Desuden er der taget (endnu ikke tilfredsstillende) skridt til, at det organiserede civilsamfund kan deltage i forhandlingsprocesserne, i anerkendelsen af princippet om, at opfølgings- og høringsmekanismer skal være en institutionel del af associeringsaftalerne, og af behovet for, at sådanne aftaler indeholder en social, beskæftigelsesmæssig og miljømæssig dimension.

3. Mod et kvalitativt spring fremad i det biregionale strategiske partnerskab

3.1 Det nye politiske klima karakteriseres i dag af den globale økonomiske krise, udfordringerne i forbindelse med miljøet, Asiens økonomiske fremgang, lammelsen af WTO-forhandlingerne, de stadig større migrationsstrømme, intensiveringen af alle aspekter af udviklingslandenes indbyrdes relationer og fremkomsten af nye internationale fora – G20, BRIC osv. I denne sammenhæng spiller udviklingslandene en stadig større rolle, som bør udvides til andre instanser såsom de internationale finansielle institutioner ⁽³⁾ og organisationerne i FN-systemet. Alt dette kræver, at der sker en opdatering af dagsordenen for forholdet mellem EU og Latinamerika, og at der etableres mere målrettede og funktionelle mekanismer til gennemførelse af konklusionerne fra topmøderne og alle områder af de bilaterale forbindelser.

3.2 Samtidig ser nye integrationsprojekter som f.eks. Unionen af Sydamerikanske Nationer (UNASUR) dagens lys i Latinamerika, og disse lægger større vægt på den politiske dimension, sikkerhed og forsvar, infrastrukturer og koordination af energi- og finanspolitikker. Desuden understreger det stigende behov for en international samarbejdspolitik relevansen af ikke-kommercielle spørgsmål – miljørisici, energi, fødevarerikkerhed og ernæringsikkerhed, migration, fattigdom og ulighed, international finansiel stabilitet – på den biregionale dagsorden. Dette har navnlig krisen sat fokus på.

⁽¹⁾ De topmøder, der indtil nu er blevet afholdt, har fundet sted i Rio de Janeiro i 1999, Madrid i 2002, Mexico i 2004, Wien i 2006 og Lima i 2008.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet: »Den Europæiske Union og Latinamerika: et partnerskab mellem globale aktører«, KOM(2009) 495, s. 3.

⁽³⁾ Jf. i denne sammenhæng EØSU's henstillinger i udvalgets »Program for Europa«: »EU skal arbejde for, at udviklingslandene får øget indflydelse i internationale institutioner især inden for IMF og Verdensbanken« (18.3).

3.3 EØSU mener, at den nye etape kræver en styrkelse af den politiske dialog og en fornyet dagsorden, som i lige så høj grad fokuserer på den gensidige afhængighed som på spørgsmål, der kræver mere og bedre international lovgivning, f.eks. miljø, migration, stigende ulighed, fred og sikkerhed. Dette bør omfatte udarbejdelse af fælles planer for at takle de sociale følger af den økonomiske og finansielle krise. Ligeledes er det nødvendigt at intensivere samarbejdet om klimaforandringerne og de negative følger heraf, ændringen af vores energimodel, forskning og udvikling samt global forvaltning. Samtidig er det fortsat nødvendigt at holde fast i det biregionale partnerskabs traditionelle mål, dvs. fremme af social samhørighed, regional integration, intensivering og tilpasning af samarbejdsprogrammerne og fornyet skub i indgåelsen af de associeringsaftaler, som er under udarbejdelse, og i forbindelse hermed indarbejdelse af fremgangsmåder, som i højere grad tager højde for skævhederne, og som bedre sikrer den sociale samhørighed. Selv om der er plads til forbedringer, er EØSU positivt stemt over for Kommissionens erklæring om, at den vil oprette en latinamerikansk investeringsfacilitet, som skal fremme den regionale integration og forbindelserne regionerne imellem samt udviklingen af sektorpolitikkerne, som endvidere skal styrke den sociale samhørighed i aftalerne – tillige med andre foranstaltninger af økonomisk og social karakter – og sætte fornyet skub i initiativer til at oprette samhørighedsfonde som den nugældende strukturelle konvergensfond FOCEM under Mercosur og den bebudede »Fondo de Cohesión dentro del Convenio de Unión Aduanera« (Samhørighedsfond under aftalen om en toldunion), som blev vedtaget af Centralamerika i 2007.

4. Større inddragelse af det organiserede civilsamfund i det strategiske partnerskabs mål og programmer

4.1 I overensstemmelse med erfaringerne fra den europæiske integration mener EØSU, at styrkelsen af det strategiske biregionale partnerskab og dets politiske, økonomiske og sociale målsætninger kræver, at det organiserede civilsamfunds inddrages på en langt mere målrettet, struktureret og effektiv måde i alle processens faser. Borgerdeltagelse er afgørende for at gøre forbindelserne mere åbne, alment kendte og gennemsigtige, således at de forskellige samfund får en større oplevelse af at blive inddraget i disse forbindelser, og sådan at man sikrer, at de foranstaltninger, man har vedtaget i fællesskab, bliver effektive. Forbindelserne mellem EU og Latinamerika opstod for mere end tre årtier siden ud af de bånd, der var blevet knyttet af politiske grupperinger og samfundsorganisationer. Det er derfor, at genoplivningen af den biregionale dialog ikke kun skal ske ved, at der sættes ny emner på dagsordenen, eller at denne gøres mere smidig og effektiv, men også ved at forskellige aktører og sektorer får mulighed for at deltage i dialogen.

4.2 For at sætte skub i og legitimere de regionale integrationsprocesser er det afgørende, at der gennem det organiserede civilsamfunds organisationer sker en bottom-up påvirkning. Ligeledes gør gennemførelsen af offentlige politikker for social samhørighed det nødvendigt at oprette og styrke deltagende samfundsinstitutioner. EØSU opfordrer Kommissionen til i forbindelse med ændringen af EurosociAL-programmet at overveje et program, som skal styrke det organiserede civilsamfunds organisationer og de instanser og organismer, som repræsenterer disse i regionalområderne.

4.3 EØSU er fuldt ud enig i kravet om, at det biregionale strategiske partnerskab skal have et mere præcist og operationelt handlingsprogram, som kan overvåges og evalueres. For at være så effektiv som muligt skal bl.a. deltagelsen af de forskellige organer, som repræsenterer det organiserede civilsamfund i Latinamerika og EU, være så struktureret som muligt. Det gælder Mercosurs rådgivende økonomiske og sociale forum, SICA's rådgivende udvalg, de andinske rådgivende arbejdstager- og arbejdsgiverråd, den andinske rådgivende forsamling for oprindelige folk og det andinske forbrugerråd, andre organer, som måtte blive oprettet i Chile og Mexico, samt EØSU. Alle disse instanser kunne yde et positivt bidrag til udviklingen af politikker for f.eks. social samhørighed, klimaforandringerne, innovation, migration og anstændige arbejdsvilkår, som vedtages på topmødet og er en del af den biregionale dagsorden. Med dette for øje tilbyder EØSU sin hjælp til at skabe grobund for en biregional koordinationsmekanisme for civilsamfundets repræsentative organisationer i begge regioner, som kan videreformidle sådanne bidrag i perioderne mellem topmøderne.

4.4 EØSU glæder sig over den bebudede oprettelse af en EU-LAC-fond som forum for forberedelse, overvågning og i givet fald gennemførelse af topmødernes mandater. Efter EØSU's mening kan den rolle, som denne fond kan spille med hensyn til organisering og inddragelse af forskellige aktører, i denne sammenhæng være meget positiv. I sin egenskab af det mest repræsentative organ for det organiserede civilsamfund i Europa ønsker EØSU at være en del af bestyrelsen for den kommende EU-LAC-fond.

4.5 Således som det også er blevet krævet i forbindelse med alle tidligere topmøder bør civilsamfundets deltagelse imidlertid afspejle sig i associeringsaftalerne gennem oprettelse af blandede rådgivende udvalg inden for rammerne af disse, indlemmelse i disse aftaler af en social, beskæftigelsesmæssig og miljømæssig dimension samt inddragelse og høring af civilsamfundet i forbindelse med konsekvensanalyserne af aftalerne.

4.6 Ligeledes kræver EØSU, at der skabes mulighed for, at civilsamfundet kan deltage i det strategiske partnerskab mellem EU og Mexico, hvilket ville være i tråd med anerkendelsen af civilsamfundets deltagelse på begge sider i det strategiske partnerskab mellem EU og Brasilien, hvor der er etableret en rundbordsdialog mellem de organisationer, der repræsenterer civilsamfundet.

4.7 EØSU mener, at en effektiv inddragelse af det organiserede civilsamfund i det biregionale samarbejde kræver et uddybet samarbejde med Den euro-latinamerikanske parlamentariske forsamling. Med dette formål for øje vil EØSU udforme et effektivt system til kommunikation med denne parlamentariske forsamling, og i sin egenskab af observatør i EuroLat vil udvalget formidle civilsamfundsorganisationernes bidrag til de emner, som drøftes og aftales i denne institution. Oprettelsen af en biregional koordinationsmekanisme som nævnt i punkt 4.3 ville i høj grad bidrage hertil.

4.8 EØSU efterlyser i øvrigt, at erhvervs- og interesseorganisationer i højere grad deltager i udformningen og udviklingen af EuroSociAL-programmets anden fase. Samtidig mener EØSU, at udvalget kunne bidrage mere effektivt til det sociale samhørighedsforum, hvis det var mere involveret i dets forberedelse og afvikling.

5. Socioøkonomiske aspekter af forbindelserne mellem EU og Latinamerika

5.1 Indvandringspolitikken i EU og Latinamerika

5.1.1 De stadig større strømme af indvandrere fra Latinamerika til Europa kræver, at den europæisk-latinamerikanske dialog om migration placeres blandt de centrale temaer på den biregionale dagsorden. På samme måde er det nødvendigt at indgå aftaler, som prioriterer udvikling af forebyggende migrationspolitikker, der indfører lovlige muligheder for indvandring, samt fremme af egnede integrationspolitikker. Indvandrernes grundlæggende rettigheder, navnlig deres arbejdsmæssige og sociale rettigheder, bør derfor sikres. Samtidig bør der fastlægges ordninger om anerkendelse af indvandrernes erhvervs kvalifikationer. Det bør være lettere for vandrende arbejdstagere i Unionen at tage midlertidigt ophold og opnå familiesammenføring, og desuden bør der indgås aftaler til fremme af indvandrernes ret til politisk deltagelse. Der bør endvidere sikres gensidighed ved behandlingen af personer, der er indvandret fra EU til Latinamerika.

5.1.2 Hvad indvandrerstrømmene angår bør der, hvad enten der er tale om midlertidige indvandrere (udstationerede arbejdstagere) eller permanente indvandrere (traditionel emigration), udformes løsninger med henblik på at undgå, at arbejdstagere fra EU eller Latinamerika, som i forbindelse med tjenesteydelser eller virksomhedsinvestering er midlertidigt udstationeret i henholdsvis Latinamerika og EU, er nødt til at betale dobbelt for social sikring, dvs. både i oprindelseslandet og i det land, hvor de er beskæftiget. Dette dobbelte bidrag til social sikring kan undgås ved hjælp af bilaterale instrumenter, som kan sikre, at der er overensstemmelse mellem de anvendte lovgivninger.

5.1.3 Med hensyn til den mere traditionelle emigration er det absolut nødvendigt, at der lovgives om overførsel til udlandet af forskellige ydelser, herunder navnlig pensioner. Hvis både EU og Latinamerika anerkendte eller iværksatte sådanne mekanismer, der svarer til dem, der allerede findes på andre områder, ville det betyde en forbedring af de interinstitutionelle forbindelser, og det ville forbedre situationen for de vandrende arbejdstagere, som, når de havde tilendebragt deres arbejdskarriere, kunne vende tilbage til deres lande med den opsparede pension, frugten af deres arbejde og pensionsindbetalinger.

5.1.4 For at de vandrende arbejdstagere ikke skal se sig tvunget til kortvarige familiesammenføringer – med deraf følgende rykken op med rode fra oprindelseslandet – kan man påtænke anerkendelse af familiedydelser i tilfælde, hvor en arbejdstager udfører sine arbejdsmæssige aktiviteter i ét land, og hans familie bor i et andet land. Dette ville gøre det muligt at flytte rettigheder i stedet for familier med deraf følgende fordele for alle parter. Som første

skridt kunne vi således sørge for, at de samarbejdsaftaler mellem EU og Latinamerika, som allerede eksisterer, eller som er ved at blive forhandlet på plads, indeholder bestemmelser om social sikring, der ligner dem, der findes i Euro-Middelhavsaftalerne ⁽⁴⁾. Endelig og under hensyntagen til eksistensen af en latinamerikansk multilateral aftale om sociale sikringsordninger ⁽⁵⁾ og EU's forordning 883/2004 kan man undersøge muligheden for at koordinere disse to instrumenter, hvilket ville være til fordel for både ansatte og virksomheder. Dette ville være med til at forbedre de økonomiske og sociale forbindelser mellem EU og Latinamerika.

5.1.5 Efter EØSU's opfattelse er det særdeles vigtigt, at det kommende EuroSociAL II-program har migrationsspørgsmålet mellem EU og Latinamerika som et af sine prioriterede indsatsområder. Ligeledes går udvalget ind for at følge Europa-Parlamentets forslag om at oprette et biregionalt observatorium for migration.

5.2 Social samhørighed

5.2.1 Det er EU's erfaring, at samhørighedspolitik ud over strukturfonde kræver et globalt og sammenhængende fokus, som integrerer en gruppe af politikker, lige fra makroøkonomisk stabilitet til bekæmpelse af forskelsbehandling. Samhørigheden afhænger hovedsageligt af de nationale politikker og ressourcer, hvorfor Latinamerika bør lægge større vægt på indenrigspolitikkerne, herunder skattepolitik, social sikring og aktive politikker til fremme af konkurrenceevne og anstændige arbejdsvilkår.

5.2.2 Fremme af den sociale samhørighed i de regionale integrationsprocesser medfører, at der bør træffes en række foranstaltninger. Disse spænder fra erkendelse af, at der findes skævheder mellem lande og regioner, til andre tiltag, herunder infrastruktur, samhørighedsfonde, harmonisering af lovgivningen, reguleringspolitikker, effektive ordninger til bilæggelse af tvister, politikker for harmonisering af arbejdsmarkedslovgivningen, fælles migrationsforvaltning, industripolitikker og støttepolitikker for produktionssektorerne. Ud over et udelukkende institutionelt fokus bør det biregionale partnerskab efter EØSU's mening fremskynde sektordialogerne og udarbejde en biregional handlingsplan, som fremmer integrationen og bidrager til en økonomisk og social konvergens i regionen takket være behandling af de interne skævheder mellem lande og regioner.

5.2.3 EØSU mener, at den kraftige tilskyndelse til demokratiske rammer for arbejdsmarkedsrelationerne, den øgede udbredelse af anstændige arbejdsvilkår, blotlæggelsen af undergrundsøkonomien, social beskyttelse, kollektive forhandlinger og den sociale dialog er afgørende betingelser for social samhørighed. EØSU opfordrer derfor til, at EuroSociAL II inddrager arbejdsmarkedets parter i evalueringen af de første erfaringer fra EuroSociAL-programmet og i udformningen og forvaltningen af dets efterfølger.

⁽⁴⁾ Rådets og Kommissionens afgørelse af 24. januar 2000 om indgåelse af Euro-Middelhavsaf-talen om oprettelse af en associering mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Kongeriget Marokko på den anden side (2000/204/EF, EKSF) – EFT L 70 af 18.3.2000, s. 1 – jf. mere konkret artikel 64 til 68.

⁽⁵⁾ http://www.oiss.org/IMG/pdf/Convenio_2007_esp.pdf.

5.2.4 EØSU anser det for vigtigt for den sociale samhørighed, at de oprindelige folks rettigheder anerkendes som foreskrevet i ILO's konvention nr. 169 af 1989 om oprindelige folk og stammefolk i selvstændige lande.

5.3 Associeringsaftaler

5.3.1 For både at få mest muligt ud af de igangværende forhandlinger om associeringsaftaler og bidrage til de biregionale målsætninger om social samhørighed, er det efter EØSU's opfattelse nødvendigt, at man i forbindelse med disse aftaler – som omfatter dybtgående økonomiske liberaliseringsprocesser – tager behørigt hensyn til de eksisterende skævheder mellem de berørte latinamerikanske delregioner og EU. Der bør i den forbindelse anvendes instrumenter såsom evaluering af bæredygtigheden (herunder det organiserede civilsamfunds stadige deltagelse i konsekvensanalyser), anerkendelse af princippet om særlig og differentieret behandling for de mindre udviklede lande, indførelse af undtagelser og overgangsperioder i de sektorer, hvor det måtte være nødvendigt, et differentieret fokus på udviklingssamarbejdet og en økonomisk indsprøjtning i form af konvergensmidlerne.

5.3.2 På den anden side anser EØSU det for vigtigt, at EU fortsat fastholder sin støtte til de regionale integrationsprocesser i Latinamerika. Udvalget mener, at både de flersidede forhandlinger, der er indledt med nogle lande, og de strategiske partnerskaber, der er oprettet med andre, bør kunne bidrage til at sikre regionale aftaler og styrke integrationsprocesserne. Hertil ville det være hensigtsmæssigt at anvende en strategi og nogle foranstaltninger som dem, der nævnes under punkt 5.2.2. Set med EØSU's øjne er dette et grundlæggende element i det biregionale strategiske partnerskab og en væsentlig betingelse for at gøre EU og Latinamerika til globale partnere i den multilaterale forvaltning.

5.3.3 EØSU opfordrer til, at bestemmelserne i associeringsaftalen mellem EU og Chile om civilsamfundets deltagelse udbygges og føres ud i livet. Der tilskyndes i den forbindelse til, at man hører EØSU og det chilenske civilsamfunds repræsentative organisationer. På samme måde anmoder EØSU Associeringsrådet EU-Mexico om, at der oprettes et blandet rådgivende udvalg, som kan følge og rådgive det organiserede civilsamfund inden for rammerne af aftalen.

5.4 Samarbejde

5.4.1 I de senere år er der i forbindelse med EU's udviklingssamarbejde blevet gjort en stor indsats for at tilpasse sig de ændringer, der er sket på udviklingsdagsordenen, herunder aspekter, der berører mellemindkomstlandene. Uden at det skal betyde, at EU skal holde op med primært at afsætte ressourcer til de lande i regionen, der har de laveste indkomster, mener EØSU alligevel, at samarbejdet med mellemindkomstlandene bør fortsætte, og at det bør orienteres mod strategiske mål som makroøkonomisk stabilitet og et stabilt finansielt system, styrkelse af den institutionelle

kapacitet, effektivitet af de offentlige politikker, skattereformer, forbedret produktionskapacitet og investeringer i menneskelig kapital, innovation og støtte til de sociale aktører i deres egenskab af initiativtagere til institutionelle ændringer og lovændringer.

5.4.2 Hvis der skal indgås associeringsaftaler, kræver det en bedre tilpasning af samarbejdsprogrammerne, således at de støtter politikker for tilpasning af produktionsprocesserne og forbedring af konkurrenceevnen med særlig vægt på SMV'ernes kapacitet, fremme af samhandlen og den fysiske forbindelse til markederne.

5.4.3 Samtidig bør handelskapaciteten styrkes, og der skal i højere grad vedtages fælles politikker inden for rammerne af de regionale integrationsprocesser for at fremme den sociale og territoriale samhørighed og mindske de interne skævheder. Det uddannelsesmæssige, videnskabelige og teknologiske samarbejde kan på sin side støtte tilpasningen af produktionsprocesserne og de nationale politikker for F+U+I, både gennem offentlige institutioner og gennem præmieordninger for den private sektor.

6. Innovation, tilpasning af produktionsprocesserne og udvikling

6.1 Med henblik på det sjette topmøde mellem EU, Latinamerika og Caribien besluttede regeringerne at koncentrere deres drøftelser om innovation. Innovation er en af de væsentligste, hvis ikke den væsentligste, drivkraft for udvikling. Den er afgørende, når der skal skabes grobund for langsigtede og vedvarende perioder med vækst og velfærd. Selv om industrien fortsat er central, når det gælder tekniske fremskridt, ser man nu innovation få større betydning i andre produktionssektorer såsom serviceydelse, landbrug, energi, og innovationen er derfor afgørende for en stigende produktivitet på mange andre felter.

6.2 Innovationen er også en afgørende faktor for to vigtige tendenser, som karakteriserer globaliseringen af økonomien, nemlig udvikling af en vidensøkonomi og overgangen til en bæredygtig økonomi. På disse områder er det en nødvendig betingelse, at der er en forbindelse mellem innovationens globale og lokale dimension.

6.3 EØSU vil foreslå sine søsterorganisationer i Latinamerika, at der på det sjette møde mellem de organiserede civilsamfund i EU og Latinamerika, fremsættes en erklæring om, hvor vigtig innovationen er for tilpasningen af produktionsprocesserne, udviklingen og den sociale samhørighed, samt om de forskellige aspekter af den sociale dimension, som innovationen bringer med sig. Dette er særlig relevant for de biregionale forbindelser i en tid, hvor målet med disse forbindelser er at skabe et »net« af associeringsaftaler, inklusive frihandelsområder. De ambitiøse mål for den økonomiske liberalisering, som findes i disse aftaler, der betragtes som værende af typen »WTO plus«, fordi de går længere end forhandlingerne i WTO-regi, kan medføre store udgifter til justeringer, som bør håndteres gennem aktive politikker til tilpasning og modernisering af produktionen og forbedring af konkurrenceevnen, hvor etableringen af nationale systemer til forskning, innovation og udvikling bør spille en fremtrædende rolle.

6.4 Et særligt relevant aspekt er overførsel af teknologi på grund af den nøglerolle, teknologien spiller i innovationsprocesserne. Associeringsaftalernes høje krav for så vidt angår beskyttelse af intellektuel ejendomsret kan være et incitament til eller være med til at sikre teknologioverførsel fra de europæiske investorer, men med tiden vil de, som anført af nogle af regeringerne i regionen, komme til at udgøre en væsentlig barriere for udvikling eller overførsel af teknologi og innovation. På den baggrund er det særligt vigtigt, at disse aftaler er mere fleksible og indeholder bestemmelser, som anerkender, at der på dette område findes store skævheder mellem de to regioner. Derfor bør de som nævnt omfatte EU's udviklings samarbejde.

6.5 EU råder allerede over en lang række instrumenter til samarbejde om F+U+I med Latinamerika. Særligt skal nævnes dem, der er indeholdt i det 7. rammeprogram, og de teknologiske samarbejdsaftaler, der er indgået med de relativt mest udviklede lande i regionen, i form af f.eks. stipendieordninger og biregionalt akademisk samarbejde (Alban, ALFA), samt de programmer, som forvaltes af Kommissionens generaldirektorat for uddannelse. Imidlertid findes der indtil videre ikke nogen integreret strategi, som samler alle disse instrumenter og knytter forbindelse til det biregionale partnerskabs målsætninger. Det er i høj grad nødvendigt at overvinde den nuværende spredning af instrumenterne, især inden for Kommissionen, og sikre, at disse bidrager til styrkelsen af landenes F+U+I-kapacitet. I den forbindelse er det på sin plads at minde om, hvor vigtigt det er at skabe et fælles område for højere uddannelse og forskning EU-LAC som en del af det biregionale »strategiske partnerskab«, og at opstille en dagsorden for innovation og udvikling i begge regioner. Det uddannelsesmæssige, videnskabelige og teknologiske samarbejde kan støtte tilpasningen af produktionsprocesserne og de nationale politikker for F+U+I.

6.6 Innovation berører også mange andre områder, der har stor betydning for det biregionale partnerskab. Det gælder eksempelvis forbedringen af befolkningens levestandard og -kvalitet på grund af innovationens konsekvenser i form af f.eks. produktivitetstigninger i fødevarerproduktionen, og den bidrager på den måde til, at der er tilstrækkelige mængder af fødevarer. Det gælder også anvendelsen af innovative metoder, teknikker, produkter og tjenesteydelser på f.eks. sundhedsområdet og uddannelsesområdet og inden for den sociale sikring. Således lettes adgangen for visse dele af befolkningen til sådanne ydelser, og man undgår forskelsbehandling som den, der sker ved anvendelsen af informations- og kommunikationsteknologier. Omvendt er nye teknologier til fremstilling af vedvarende energi, forbedring af energieffektiviteten og nedbringelse af forureningen fra fossile brændstoffer samt teknologier, der er med til at løse problemerne med adgang til drikkevand og ørkendannelse, andre eksempler på, hvor vigtig innovationen er for borgernes livskvalitet.

6.7 Der er enighed om, at de tre søjler, som innovation bygger på, er viden, institutioner og virksomheder. Følgelig er hovedrolleindehaverne i innovationsprocessen i store træk universiteterne, de offentlige institutioner og produktionscentre. Innovation kan imidlertid komme fra forskellige typer af viden: videnskabelig, teknologisk, nedarvet eller akkumuleret viden (f.eks. lokale

virksomheder). På samme måde henviser man, når man taler om institutioner (forskellige fra dem, der er på markedet), til agenturer og andre offentlige institutioner, men også andre former for institutioner er vigtige for fremme af innovationen. Det gælder f.eks. de institutioner, som fastlægger vilkårene på arbejdsmarkedet. Endelig har innovation ikke kun noget med produktionssektoren og virksomhederne at gøre, men også med den sociale sektor (sundhed, uddannelse, boliger, forsvar, retsvæsen, sikkerhed) og miljøområdet (vand, jord, biodiversitet, skovrydning osv.).

6.8 Inden for teoretisk analyse anerkendes behovet for at planlægge innovation ud fra et socialt helhedssyn, idet den ses som en systemisk helhed, der berører samfundet som helhed på tværs af alle sektorer, og som derfor går på tværs og involverer en hel række aspekter, fra rent videnskabelige og teknologiske forhold til samfundsmæssige og institutionelle forhold. Fra 1990'erne begyndte man således at inddrage de socio-kulturelle og organisatoriske aspekter af innovationsfænomenet, som der indtil da ikke var blevet taget særlig hensyn til. I et historisk perspektiv går teknologisk innovation hånd i hånd med social innovation eller den sociale dimension af innovationen og omvendt. Forbindelsen mellem social innovation og økonomisk udvikling synes åbenbar, hvorfor den sociale dimension af innovationen kan ses som afgørende, navnlig i sammenhænge med spirende strukturel udvikling.

6.9 Et andet væsentligt karaktertræk ved innovationen er dens evne til at skabe social sammenhængskraft gennem opbygning af sociale forbindelser mellem personer, grupper, fællesskaber og institutioner på grundlag af en grundlæggende konsensus (det fælles bedste, fælles interesser, fælles skæbne osv.). Dette er alle sammen forbindelser, der kan skabe sociale forhold, som er gunstige for indførelse, integration og spredning af innovation.

6.10 Man bør på den anden side ikke glemme, at eksistensen af sociale barrierer, såsom fattigdom, udgør en objektiv bremse for innovationsprocessen. For det første fordi de skaber begrænsninger for produktivitetstigninger som følge af innovation, på grund af manglen på betalingsdygtig efterspørgsel. For det andet fordi der mangler menneskelig kapital, som kan fremme og udbygge innovationsprocesserne.

6.11 I tillæg til ovenstående er innovation resultatet af en kompleks række af forbindelser mellem aktører, som producerer, distribuerer og anvender forskellige former for viden. Innovation kræver ofte – for eksempel i industri- og udviklingsklynger – en stærk regional og lokal dynamik, som er umulig at opnå uden deltagelse fra civilsamfundets organisationer. Innovationen indebærer en gennemgribende kulturel ændring, hvor den sættes i centrum for de økonomiske og sociale strategier. For så vidt angår virksomhederne kræver innovation dyre, langsigtede investeringer. Dette forudsætter social accept af ændringerne og arbejdsmarkedsrelationer baseret på forhandling og konsensus. Derudover er der behov for en politik for uddannelse af menneskelig kapital til alle tider og på alle niveauer, bl.a. ved hjælp af erhvervsuddannelse og livslang læring.

6.12 På baggrund af ovenstående kan man drage følgende konklusion: innovationens sociale dimension har stor betydning. For at undgå den risiko, som følger af et teknokratisk fokus på innovationen, er det vigtigt at fremhæve betydningen af borgerinddragelse og institutionelle rammer, som tilskynder til og muliggør innovationen. Dette er særlig relevant for EØSU, som kræver reel

deltagelse af de sociale aktører og deres repræsentative organer i de forslag, som har med menneskelig kapital at gøre, og som generelt har at gøre med indlemmelsen af det sociale område i handlingsplanen for innovation, som skal udarbejdes på topmødet.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Marokko

(initiativudtalelse)

(2010/C 347/08)

Ordfører: **Margarita LÓPEZ ALMENDÁRIZ**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 16. juli 2009 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

Forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Marokko.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 7. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar 2010, følgende udtalelse med 187 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU tillægger det meget stor betydning, at Marokko har besluttet at nedsætte et Økonomisk og Socialt Råd, og håber, at dette initiativ vil blive ført ud i livet til den fastsatte tid; man er allerede nået langt med gennemførelsen, idet den marokkanske regering i oktober 2009 vedtog et forslag til forfatningslov om denne institutions oprettelse, som vil blive forelagt det marokkanske parlament. Det er håbet, at dette økonomiske og sociale råd kan påbegynde sin virksomhed inden for de kommende måneder; det er sammensat af repræsentanter for landets bærende og produktive kræfter, først og fremmest arbejdsmarkeds- og erhvervsorganisationer og andre relevante sammenslutninger. Under alle omstændigheder stiller EØSU sin viden og rådgivning til rådighed for at fremme opnåelsen af dette mål.

1.2 EØSU anbefaler, at statscheferne i forbindelse med det første topmøde mellem EU og Marokko, som afholdes i første halvår af 2010 under spansk rådsformandskab, giver EØSU og Marokkos kommende økonomiske og sociale råd mandat til at iværksætte et struktureret samarbejde, som sikrer det organiserede civilsamfunds aktive deltagelse.

1.3 EØSU anerkender den marokkanske regerings tilsagn om at indarbejde EU's regelværk i sin lovgivning, selv om landet ikke er medlem af EU. Denne omstændighed vil gøre det lettere for Marokko fremover at øge sin deltagelse i EU's indre marked. Indarbejdelsen af dette regelværk skulle kunne effektivisere forligs- og forhandlingsinstitutionerne, som baseres på principperne om repræsentativitet og uafhængighed. De må udstyres med passende og tilstrækkelige midler til at udføre deres arbejde og de bør have

ret til at få adgang til den information og de administrative dokumenter, de har behov for.

1.4 I forbindelse med afviklingen af køreplanen for Marokkos »tættere forhold« til EU, som Associeringsrådet vedtog på sit møde i Luxembourg den 13. oktober 2008, sætter EØSU pris på de bestræbelser, som dette land udfolder for at fastholde sin position som en af EU's vigtigste partnerlande i denne region. Ligesom det allerede er tilfældet med andre lande, f.eks. medlemmerne af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, kunne det være et incitament for de marokkanske myndigheder, hvis landet gradvist opnår det »tættere forhold«, efterhånden som landet knytter tættere forbindelser til EU og overtager større dele af EU's regelværk inden for alle områder, herunder det sociale område og menneskerettigheder.

1.5 De ændringer, der er ved at ske i Marokko, er positive, men der er ingen tvivl om, at mange reformer endnu mangler at blive gennemført, før Marokko kan betragtes som et udviklet land med alle nødvendige garantier.

1.6 EØSU mener, at der er et uudnyttet potentiale i forholdet til Marokko og det gælder alle aspekter heraf. Udnyttelsen af dette potentiale skal først og fremmest komme det marokkanske samfund til gode. Der bør således tilskyndes til reformer for at åbne flere sektorer op for handel med tjenesteydelser og investeringer. Man bør fremme etableringen af virksomheder på begge parter område ved at lette de institutionelle forbindelser, skabe et gunstigt erhvervs-klima og fremme etableringen af kontaktfora. Det bilaterale samarbejde om eksterne initiativer af fælles interesse bør styrkes, især samarbejdet med resten af landene i Middelhavsområdet med henblik på en bedre regional integration på såvel det økonomiske som det sociale og miljømæssige område.

1.7 Det er også afgørende at få civilsamfundet til at medvirke i dette arbejde. Som nævnt er EØSU en stærk fortalere for oprettelsen af et økonomisk og socialt rådgivende råd i Marokko og opfordrer således de marokkanske myndigheder til at gennemføre offentlige høringer i dette øjemed. Hovedprincipperne bør være repræsentativitet, uafhængighed og legitimitet. Det er vores erfaring, at det for at få oprettet en institution af denne art er afgørende at sikre konsensus mellem civilsamfundets forskellige berørte sektorer og administrationen i Marokko, samt fair repræsentativitetskriterier for de deltagende organisationer. Disse organisationer bør frit kunne udpege deres repræsentanter. Oprettelsen af et økonomisk og socialt råd i Marokko bør ikke under nogen omstændigheder legitimere nedlæggelse af andre allerede eksisterende rådgivende institutioner, som i dag deltager i høringen af civilsamfundet og som bidrager til at modne det. Et sådant råds kompetenceområde bør principielt ikke indskrænkes på nogen måde, men omfatte alle områder, som regeringen beskæftiger sig med, herunder finansielle spørgsmål.

1.8 Det endelige mål for EU må være, at Marokko bliver et grundlæggende strategisk holdpunkt i alle nuværende og fremtidige aspekter af Europas forbindelser med Middelhavsområdet.

1.9 EØSU anbefaler oprettelse af et observatorium for arbejdsmarkedet, et erhvervsuddannelsessystem, et socialsikringsystem, som omfatter forbud mod diskrimination af kvinder og en kraftig indsats for at forhindre børnearbejde. Udvalget opfordrer ligeledes Kommissionen til at støtte aktørerne i den sociale dialog, dvs. arbejdsmarkedets parter, for at styrke og effektivisere den sociale dialog.

1.10 Udvalget beklager, at associeringsaftalen mellem EU og Marokko blev indgået uden forudgående høring af EU's og Marokkos arbejdsmarkedsparter, når det gælder samarbejdet på områderne beskæftigelse og social udvikling.

1.11 Det er på denne baggrund, at EØSU har udarbejdet nærværende udtalelse om Marokko. Vi foreslår en ny struktur for dialogen mellem de to parter civilsamfund, så det organiserede civilsamfund kan blive taget med på råd i de bilaterale forbindelser.

2. Baggrund

2.1 Marokko er en vigtig partner for Den Europæiske Union, som støtter den europæiske udenrigspolitikens mål om at fremme demokrati og økonomisk og social udvikling. For at bidrage til opfyldelsen af disse mål arbejder Marokkos regering på at udbygge demokratiseringsprocessen og konsolideringen af retsstaten, og i denne henseende er Marokko det land, som har gjort størst fremskridt i regionen.

2.2 EU's strategi i Marokko går ud på at tackle de to spørgsmål, som er vigtigst for landet og som står højest på den politiske, økonomiske og sociale agenda i Marokko. Det drejer sig først og

fremmest om at holde gang i den økonomiske vækst og bekæmpe arbejdsløshed, fattigdom og emigration. På det eksterne område er det målet at få gennemført associeringsaftalen, den europæiske naboskabspolitik og de dertil hørende handlingsplaner fuld ud.

2.3 Ad hoc-Arbejdsgruppen EU-Marokko har anbefalet at udbygge forbindelserne mellem nye hovedaktører i partnerskabet, især mellem Europa-Parlamentet og Marokkos Parlament ⁽¹⁾ og mellem Det Europæiske Økonomiske og Sociale Råd og Marokkos kommende økonomiske og sociale råd.

3. Politisk situation

3.1 Marokko er et konstitutionelt monarki, hvor kongehuset har meget store beføjelser i styringen af landet. Den nuværende forfatning fra 1970, som blev ændret i 1991 og 1996, er retsgrundlaget for et parlamentarisk tokammersystem med et udtrykkeligt forbud mod eksistensen af kun ét enhedsparti og garanti for foreningsfrihed.

3.2 I de seneste år har Marokko gennemført en moderniserings- og demokratiseringsproces af landets politiske system. Der er således indført en ny civillovgivning på det familieretlige område og en lov om politiske partier, det lokale demokrati er blevet styrket, retsvæsenet og straffesystemet er blevet reformeret og der er fremlagt et forslag til en ny valglov. Trods fremskridtene er de sociale problemer efter EØSU's opfattelse stadig enorme og kræver en kontinuerlig og sammenhængende indsats på langt sigt for social omfordeling, der kan bane vej for en justering af indikatorerne for menneskelig udvikling.

4. Økonomisk situation

4.1 Den generelle makroøkonomiske situation i Marokko har konsolideret sig i en tid med ret ugunstige vilkår. Ikke desto mindre har turismesektoren i de seneste år været i fuld ekspansion med store investeringer, især i den nordlige del af landet. Der er iværksat en omfattende landbrugsreform med det mål at forbedre landbrugets produktivitet og styrke denne sektors rolle i kampen mod fattigdommen.

4.2 Skønt konkurrenceevnen og investeringsmiljøet endnu halter meget bagefter, er de direkte udenlandske investeringer steget væsentligt indtil et niveau på 2 925 mia. US-dollars i 2006 ⁽²⁾, især takket være private investeringer. Siden 2006 har de udenlandske investeringsstrømme været mindre afhængige af privatiseringsprocessen og der foretages store investeringer i sektorer såsom turisme, ejendomsmarkedet, telekommunikation, forsikring, bankvæsen, industri og transport.

(1) Styrkelsen af det parlamentariske samarbejde vil bl.a. ske gennem nedsættelse af et blandet parlamentarisk udvalg med repræsentanter for Europa-Parlamentet og begge kamre i det marokkanske Parlament – ikke kun deputeretkammeret.

(2) Kilde: UNCTAD – FDI/INC Database.

4.3 Marokkos økonomi er ret diversificeret og tjenesteydelses-sektoren bidrager i betydeligt og stigende omfang til BNP⁽³⁾. Fremstillingssektoren tegner sig for det næststørste bidrag til BNP efterfulgt af landbruget⁽⁴⁾, hvis andel er faldende. Mine- og energisektorens andel af BNP er stadigt beskedent.

4.4 Turismen er Marokkos vigtigste valutaindtægtskilde efterfulgt af pengeoverførslerne fra marokkanere bosat i udlandet og fosfateksperten. Indtægterne fra eksport af tjenester⁽⁵⁾ udgør mere end 80 % af indtægterne fra vareeksporten. Flere og flere europæere vælger Marokko som feriemål og nogle tager endda fast ophold i landet.

4.5 De makroøkonomiske og strukturelle reformer, der er gennemført i de seneste år, har bidraget til den stigende diversificering af landets økonomi og de overordnet set gode økonomiske resultater. En konsolidering af disse reformer på mellemlangt og langt sigt kræver en bedre styring, håndhævelse af gennemsigtige konkurrenceregler og iværksættelse af en effektiv politik for beskyttelse af forbrugere og brugere. I 2002-2007 havde Marokko en gennemsnitlig årlig vækstrate for BNP i faste priser på 4,5 %⁽⁶⁾, som understøttes af en dynamisk indenlandsk efterspørgsel og en betydelig stigning i investeringskvoten. I løbet af 2008 nåede væksten i den marokkanske økonomi op på 5,8 % trods en vis opbremsning på grund af den faldende udenlandske efterspørgsel som følge af den internationale finansielle og økonomiske krise samt prisstigningerne, især på olie.

4.6 Landbrugssektoren spiller en afgørende rolle i Marokkos økonomiske og sociale udvikling, og den kan ikke alene gøres op i sektorens andel af BNP⁽⁷⁾. Sektoren beskæftiger 44 %⁽⁸⁾ af den erhvervsaktive befolkning, og andel stiger til 80 %, hvis den beregnes ud fra den erhvervsaktive landbefolkning, idet landdistrikterne ikke har ret mange andre erhvervsaktiviteter at byde på.

Landbruget er stadig en sektor, som er prisgivet vejrforholdene, fordi infrastrukturen for kunstvanding ikke er tilstrækkeligt udbygget. Der har så godt som ikke fundet nogen modernisering sted. Strukturen er gammeldags og består hovedsageligt af små brug (75 % ejes af små jordejere) med få hjælpemidler, forældede produktionsmetoder og en ringe kvalificeret arbejdskraft. Ikke desto mindre - til dels takket være regeringens indsats og udenlandske investeringer - har man i de seneste år kunnet observere en vis ændring, og i dag er de resterende 25 % af bedrifterne moderne brug med kunstvanding og en klar eksportorientering,

(3) Med omkring 2/3.

(4) Inkl. husdyrhold, skovdrift og fiskeri.

(5) De mere end fordobledes mellem 2002 og 2006.

(6) Kilde: Den Internationale Valutafond (IMF).

(7) Den tegnede sig for 13 % af BNP i 2008. Kilde: FAO.

(8) 13 734 506 (inkl. landbrug, skovbrug og fiskeri). Kilde: FAO.

som producerer 80 % af citrusfrugterne, 35 % af grøntsagerne og 15 % af kornprodukterne. I det store og hele er der 400-500 producenter af betydning: store eksportorienterede producenter, den marokkanske regering og nogle kooperativer.

Uddannelse, teknologistøtte og forskning er grundlæggende elementer, som bør være en del af Marokkos fremtidige landbrugs-politik. For at forbedre den marokkanske landbrugssektors konkurrenceevne er det nødvendigt at iværksætte en mere dynamisk markedsføringsstrategi. Der er også behov for nye strukturpolitikker og tilskyndelsesforanstaltninger, som opskriver værdien af kvinders arbejde og fremmer foreningsdannelsen som instrument til at udvikle den iværksætterånd, der også er nødvendig på landbrugsområdet.

4.7 En del af den nye strategi kan være kooperativer og andre producentorganisationer, der vil kunne fungere som instrumenter, som giver producenterne mulighed for at koncentrere udbudet og styrke deres position på markederne. Det marokkanske kooperativ for mælkeproducenter, COPAG, er et eksempel på, hvordan det, at producenterne slutter sig sammen i kooperativer, kan skabe merværdi og fremme iværksætterånden i produktions-sektoren, som er kædens svageste led.

4.8 Endvidere sigter den grønne plan, som Marokko fremlagde i april 2008, mod at udvikle landets landbrug med støtte i private udenlandske investeringer, hvilket er en interessant ny landbrugsstrategi i Maghreb og udtryk for en mentalitetsændring. Planen, som har en horisont på 10 til 15 år, sigter på at gøre landbruget til den væsentligste drivkraft for nationaløkonomien gennem store offentlige investeringer med henblik på at nå to hovedmål, nemlig et moderne landbrug med høj merværdi og højere indkomster til de små landbrug. Ifølge denne plan skal 700 000 hektar landbrugsjord, hvor der i dag dyrkes korn, privatiseres og i stedet bruges til mere intensiv produktion af frugt og grøntsager med øget anvendelse af kunstvanding. I det kommende årti vil Marokko gennem kontoret for landbrugsudvikling afsætte hen ved 150 millioner dirham til gennemførelse af foranstaltningerne i den grønne plan. I dette øjemed vil der blive foreslået 700-900 projekter, som vil koste mellem 10-15 millioner dirham årligt.

4.9 Marokko er et mellemindkomstland, hvor BNP pr. indbygger i 2008 nåede op på 2 580 US-dollars⁽⁹⁾, hvilket næsten var en fordobling i forhold til 2002.

4.10 Den marokkanske befolkning nåede i november 2009 op på over 31 650 000 indbyggere med en gennemsnitlig årlig befolkningstilvækst på 1,2 %⁽⁹⁾. Bybefolkningen er i vækst og udgør 56,4 % af den samlede befolkning. I løbet af 2008 steg den erhvervsaktive befolkning til 11,5 millioner personer⁽¹⁰⁾, dvs. 0,7 % mere end året før, hvorimod andelen af erhvervsaktive er faldet lidt og nu udgør 36,8 % mod 36,9 % i 2007.

(9) Kilde: Verdensbanken – World Development Indicators.

(10) Kilde: ILO-LABORSTA (database for arbejdsstatistik) ifølge undersøgelsen af arbejdsstyrken.

4.11 Arbejdsløsheden er fortsat et af landets største problemer. I byerne er arbejdsløsheden på 14,1 %, mens den i landdistrikterne ligger på 4,7 %. I alt var arbejdsløsheden på 9,4 % i 2008 ⁽¹¹⁾ svarende til i alt 1 077 800 arbejdstagere i aldersgruppen 15 år og opefter. Gennemsnitslønnen i Marokko er mellem 0,55-0,65 EUR i timen for en 9 timers arbejdsdag ⁽¹²⁾. Sæsonarbejderne har ingen arbejdsmæssige rettigheder overhovedet og børnearbejde er udbredt i de marokkanske drivhuse.

4.12 Indtil videre har den internationale finanskrise ikke ramt Marokkos økonomi i noget stort omfang, især fordi landets finanssektor ikke var integreret i den internationale finanssektor. Det er dog en kendsgerning, at den internationale økonomiske krise har påvirket visse økonomiske nøglesektorer i landet, såsom ejendomssektoren, turismen, tekstilindustrien, bilindustrien samt eksporten. Krisen er også gået ud over de udenlandske investeringsstrømme og pengeoverførslerne fra emigranterne, som Marokko ikke modtager i så stort omfang som tidligere, hvilket kan betyde, at Marokko vil være ramt af krisen igennem længere tid.

4.13 Marokko er blevet klassificeret som den tredjebedste destination for direkte udenlandske investeringer i 2009-2010, næstefter Sydafrika og Ægypten ⁽¹³⁾. Undersøgelsen påpeger, at Marokko har opnået gode resultater inden for flere kategorier, såsom infrastruktur, strategi for direkte udenlandske investeringer og økonomisk potentiale. Men selv om der er en positiv udviklingstendens for investeringsstrømmenes vedkommende, vurderes erhvervs klimaet kritisk. Sidste år blev der dog vedtaget en lov om god virksomhedsledelse og en specifik lov om SMV'er; desuden blev der vedtaget gennemførelsesbestemmelser for forskellige ændringer til loven om aktie- eller anpartsselskaber. I oktober 2008 vedtoges et lovforslag om oprettelse af »Moroccan Investment Development Agency« (AMDI - marokkansk agentur for udvikling af investeringsvirksomheden).

4.14 De marokkanske myndigheder har lagt sig i selen for at få realiseret Euro-Middelhavs-virksomhedschartret, som knæsetter principperne om høring, konsensus og kvalitet. Diverse institutioner fremmer private investeringer, især SMV-investeringer, og låneadgangen lettes via den centrale garantifond (CCG).

4.15 Udsigterne ⁽¹⁴⁾ for den marokkanske økonomi er trods alt stadig lovende. Marokko er i dag på sin vis beskyttet mod turbulensen på de internationale finansmarkeder takket være sin begrænsede og langfristede offentlige udenlandsgæld samt styrkelsen af landets makroøkonomiske politik. Den økonomiske vækst skulle på mellemlangt sigt fortsat være ret kraftig med et overskud på betalingsbalancen over for udlandet, skønt der på mellemlangt sigt vil kunne opstå et mindre underskud. Den

marokkanske regering ⁽¹⁵⁾ forudser en vækst i BNP i faste priser på 5,8 % for 2009 med en vækst på 15 % for landbrugssektorens ⁽¹⁶⁾ vedkommende og på 4,1 % for de øvrige sektorer. De ansvarlige for landets økonomipolitik satser på at videreføre de seneste års bestræbelser på at konsolidere budgettet og opfylde målet om at holde underskuddet på primærsaldoen nede på under 3 % af BNP på mellemlangt sigt.

5. Social situation

5.1 Arbejdsløsheden lå i 2008 ⁽¹¹⁾ på 9,4 % på trods af, at der det foregående år var skabt 310 000 nye arbejdspladser, især i bygge- og servicesektoren. I de tre første måneder af 2009 blev der skabt 40 000 nye arbejdspladser netto, idet der blev oprettet 76 000 nye arbejdspladser i byerne, mens 36 000 gik tabt i landdistrikterne. Beskæftigelsesfremgangen var begrænset til service-sektoren samt bygge- og anlægssektoren, som hver især havde en stigning på 5,9 %, mens beskæftigelsen gik tilbage i de andre sektorer med et fald på mellem 4,5 % i industrisektoren og 1,4 % i landbrugs- og fiskerisektoren.

5.2 Det største problem i denne forbindelse er ungdomsarbejds-løsheden ⁽¹⁷⁾, herunder for unge universitetsuddannede, hvilket medfører hjerneflugt. Det bemærkes endvidere, at landbrugssektoren dominerer arbejdsmarkedet og at en stor del af den uformelle beskæftigelse er koncentreret i landbruget. Der er desuden en undergrundsøkonomi baseret på sort arbejde. Derudover har Marokko et stort problem med at absorbere arbejdsstyrken på sit arbejdsmarked som følge af befolkningsekspllosion.

5.3 Disse arbejdsløshedstal indvirker direkte på husholdningernes økonomi på grund af de svagheder, der fortsat kendetegner socialsikringsystemerne (arbejdsløshedsforsikring, sygesikring, pension osv.).

5.4 Migrationsstrømmene er aftaget på grund af den økonomiske krise, idet EU er den vigtigste destination for marokkanske migrantarbejdere. Der må skelnes mellem lovlig og ulovlig migration. Ulovlige indvandrere udsættes for meget dårlige modtagelsesvilkår. Desuden foregår der en stadig større faglig udveksling mellem de to geografiske zoner.

5.5 Kvindernes erhvervsfrekvens er fortsat lav. Mens mændenes beskæftigelseskvotient er på omkring 80 %, ligger kvindernes på 21 % i byerne og på 33 % i landdistrikterne ⁽¹⁸⁾. Bortset fra den forventede levetid ligger indikatorerne for kvindernes sociale udvikling lavere end mændenes på alle andre områder såsom beskæftigelsestype, erhvervsstatus, ansvarsniveau, ansættelse i den private sektor, arbejdsløshed og social sikring.

(11) Kilde: ILO-LABORSTA (database for arbejdsstatistik).

(12) Kilder: Den marokkanske landarbejdersammenslutning »Fédération Nationale du Secteur Agricole« (UMT).

(13) Ifølge en undersøgelse offentliggjort af »FDI Intelligence«, som indgår i den britiske bladkoncern »The Financial Times«.

(14) Ifølge data fra Den Internationale Valutafond (IMF).

(15) Prognose fra Marokkos økonomi- og finansministerium.

(16) Inkl. fiskeri og skovbrug.

(17) Ifølge data fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) ligger arbejdsløsheden blandt unge syv procentpoint over gennemsnittet for den erhvervsaktive befolkning. 39 % af alle arbejdsløse er unge.

(18) Kilde: Rapport de Suivi Maroc – Dokument SEC(2009) 520/2 af 23. april 2009.

5.6 Der må gøres en større indsats på det sociale og beskæftigelsesmæssige område med henblik på at etablere nogle institutionelle rammer, som gør det muligt at gennemføre aktive, offentlige beskæftigelsesforanstaltninger, føre opsyn med arbejdsmarkedet for at bekæmpe undergrundsøkonomien og det uformelle og sorte arbejde, forbedre investeringerne i menneskelig kapital og beskæftigelsesegnethed, øge den sociale beskyttelse og sociale integration samt anvende mekanismer, som kan forhindre forskelsbehandling i forbindelse med ansættelse.

5.7 Hovedparten af de marokkanske arbejdstagere har ikke en tilstrækkelig socialsikringsdækning. Denne situation er et veritabelt drama for mange familier, hvilket Marokkos regering er bevidst om og har politisk vilje til at finde en løsning på. De marokkanske myndigheder har forpligtet sig til at stramme kontrollen med, at alle arbejdstagere, der ansættes, bliver tilmeldt den sociale sikringsordning. Arbejdstilsynet og den nationale sygekasseordning har intensiveret deres indsats for at forbedre dækningen af arbejdstagerne. Ikke desto mindre vil den marokkanske regering være nødt til at øge investeringerne i sundhed og lægehjælp for at lette de marokkanske borgeres adgang til det offentlige sundhedssystem.

5.8 Der er iværksat en trepartsplan for overholdelse af de sociale bestemmelser, som vil give et indblik i, hvorvidt de marokkanske virksomheder har tilpasset sig og overholder landets arbejdslovgivning. Endvidere er det sigtet med Marokkos nye sociallovgivning at indføre en certificering af de virksomheder, som reelt overholder arbejdsreglerne.

5.9 For noget tid siden blev de første skridt taget til oprettelse af et centraliseret civilsamfundsforum, skønt det ikke havde nogen egentlig repræsentativitet. Nu har Marokkos regering lovet, at den vil oprette et økonomisk og socialt råd inden udgangen af 2009, men endnu er det ikke blevet officielt konstitueret, skønt det har været indskrevet i den marokkanske forfatning siden 1997. EØSU håber, at civilsamfundets mange forskellige sammenslutninger vil blive afspejlet i sammensætningen af Marokkos økonomiske og sociale råd, da de økonomiske og sociale råds repræsentativitet – baseret på klare og fair kriterier – er en afgørende forudsætning for deres effektivitet; desuden skal de fungere uafhængigt og tildeles de nødvendige midler. Eksistensen af et økonomisk og socialt råd er ikke uforeneligt med, men derimod et supplement til de andre rådgivende råd, som i dag findes i Marokko.

5.10 På arbejdsgiversiden er CGEM, den marokkanske arbejdsgiverorganisation, den mest repræsentative. Industri- og handelskammeret spiller også en vigtig rolle, når det gælder erhvervsstøtte, uddannelse og efteruddannelse, forretningsservice og internationalisering. S sammenslutningen af marokkanske erhvervskvinder (AFEM), som har over 350 medlemmer på landsplan, søger at fremme kvindernes rolle i erhvervslivet og har også regionale organisationer. S sammenslutningen »Maroc Entrepreneurs« beskæftiger sig med uddannelse af unge iværksættere.

5.11 De vigtigste fagforeninger er UMT (Union marocaine du travail), CDT (Confédération démocratique du travail), UGTM (Union générale des travailleurs du Maroc), FDT (Fédération démocratique du travail), og UNTM (Unión Nacional de Trabajadores Marroquíes). Desuden skal nævnes landssammenslutningen af marokkanske landbrugskooperativer (UNCAM).

5.12 Skønt Marokkos regering har gennemført reformer på det arbejdsretlige område, er det nødvendigt yderligere at forbedre opfyldelsen af arbejdstagernes rettigheder og skride til undertegnelse af de respektive ILO-konventioner, især konvention nr. 87 om foreningsfrihed.

5.13 Forbedringen af uddannelsessystemet og alfabetiseringen er fortsat en af de største udfordringer i forbindelse med landets udvikling. I september 2008 fremlagde Marokkos undervisningsminister en hasteplan, som skal sikre, at piger i landdistrikterne kommer i skole, og at alle børn får lige og reel adgang til den obligatoriske skolegang. Manglen på kvalificeret arbejdskraft er et af de kritiske problemer ved etablering af virksomheder i Marokko, idet stillingerne som mellemtekniker er dem, der er sværest at besætte.

5.14 Man bestræber sig på at opnå en større tilpasning af Marokkos højere uddannelsessystem, forskning og erhvervsuddannelser til det europæiske område for videregående uddannelse, videnskabelig forskning og erhvervsuddannelse. Dette mål vil bane vej for en forbedring af de marokkanske studerendes kvalifikationer og faglige kompetencer, så de kan finde fodfæste i arbejdslivet. Der er behov for en bedre overensstemmelse mellem de faglige kvalifikationer og den arbejdskraft, som virksomhederne har behov for. Det ville være hensigtsmæssigt at give mulighed for praktikantophold i virksomhederne via aftaler mellem universiteterne og erhvervsorganisationerne, såsom CGEM og handelskammerne.

5.15 EØSU peger på nødvendigheden af at indføre ordninger for gensidig anerkendelse mellem EU og Marokko af akademiske grader i betragtning af Marokkos »tættere forhold«. Et af de største problemer, som landet står over for, er den store arbejdsløshed blandt færdiguddannede.

5.16 Som led i samarbejdet med EU vil der blive nedsat en arbejdsgruppe⁽¹⁹⁾ bestående af europæiske og marokkanske repræsentanter for erhvervsorganisationer og virksomheder, som regelmæssigt skal rapportere til Associeringsrådet om hindringer for handel og investeringer. I denne gruppe kan repræsentanter for fagforeningerne også få sæde.

(19) Jf. »Joint EU-Morocco document on strengthening bilateral relations/Advanced status« - GD E V Dok. 13653/08 side 6.

5.17 Hvad angår udbygning af demokratiet er der med de påbegyndte reformer gjort fremskridt, såsom vedtagelsen af den nye valglov, som styrker kvindernes deltagelse, foranstaltningerne til bekæmpelse af korruption og vedtagelsen af en strategisk handlingsplan for institutionaliseringen af ligestilling mellem mænd og kvinder. I denne henseende har den marokkanske regering bebudet, at den har trukket sine forbehold over for konventionen om afskaffelse af enhver form for diskrimination mod kvinder tilbage, men den har endnu ikke forelagt de respektive instrumenter for De Forenede Nationer ⁽²⁰⁾.

5.18 I november 2008 indledte ministeriet for social udvikling, familie og solidaritet sin sjette kampagne som led i bekæmpelsen af kønsbestemt vold; den har ført til indgivelse af flere anmeldelser af vold mod kvinder via en særlig telefonlinje oprettet til dette formål, men der er stadig brug for flere modtagecentre for ofre. Endvidere er forslaget til lov, som gør kønsbestemt vold strafbar ⁽²¹⁾, endnu ikke blevet vedtaget, og der er stadig problemer med håndhævelsen af familielovgivningen.

5.19 Fattigdomsprocenten er faldet til 9 % ⁽²²⁾ svarende til en befolkning af fattige på over 2 millioner, hvilket er en foruroligende social situation og gør bekæmpelsen af fattigdommen til en af de største udfordringer, som landet står over for. Den omtalte vækst i BNP pr. indbygger er stadig utilstrækkelig til at overvinde fattigdommen, da den er dårligt fordelt og ikke har skabt den forventede højere levestandard for befolkningen. Det vigtigste instrument til nedbringelse af fattigdommen må være øget økonomisk vækst og forbedring af produktiviteten parallelt med overholdelse af menneskerettighederne, som er uløseligt forbundne med de økonomiske, sociale, kulturelle og miljømæssige rettigheder, uden hvilke der ikke vil kunne sikres en bedre fordeling af rigdommen. Der er behov for en bedre samordning mellem de forskellige programmer for mindskelse af fattigdommen, som gennemføres i Marokko af internationale institutioner såsom De Forenede Nationer og Verdensbanken.

5.20 Den illegale indvandring til EU er også noget, som vækker alvorlig bekymring. Ud over de to millioner marokkanere, som bor lovligt i EU-landene, skønnes det, at over 1 million opholder sig ulovligt i EU. Ligeledes er Marokko et af transitlandene for den illegale indvandring til EU's område fra de afrikanske lande syd for Sahara. Der er forhandlinger i gang om en tilbagetagelseaftale mellem EU og Marokko.

6. Forbindelserne mellem EU og Marokko

6.1 De første aftaler mellem Den Europæiske Union og Marokko blev indgået i 1969 og 1976. Senere blev der inden for rammerne af Barcelona-processen, som blev indledt i 1995, indgået en associeringsaftale mellem EU og Marokko, som trådte i kraft i 2000. Endelig blev der inden for rammerne af den europæiske naboskabspolitik i juli 2005 vedtaget en handlingsplan

EU-Marokko, som løber over fem år ⁽²³⁾. De nuværende forbindelser med Marokko er baseret på Middelhavsunionen.

6.2 Associeringsaftalen fastlægger lovgrundlaget for forbindelserne mellem Den Europæiske Union og Marokko og sigter mod at etablere et frihandelsområde samt et privilegeret samarbejde på andre områder såsom politik, økonomi, sociale anliggender, forskning og kultur.

6.3 Landestrategipapiret fastlægger den strategiske ramme for EU's støtte til Marokko i perioden 2007-2013 og definerer de prioriterede områder for samarbejdet, som koncentrerer sig om følgende:

- udvikling af sociale foranstaltninger;
- modernisering af økonomien;
- institutionel støtte;
- god forvaltningspraksis og fremme af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder;
- miljøbeskyttelse.

6.4 Inden for rammerne af det strategiske samarbejde mellem Afrika og EU spiller Marokko en aktiv rolle i den politiske dialog mellem EU og Afrika som hovedansvarlig for iværksættelsen af samarbejdet om klimaændring.

6.5 I oktober 2008 blev der inden for rammerne af associeringsaftalen undertegnet et fælles dokument, der har til formål at styrke de bilaterale forbindelser for at opnå det »tættere forhold«, så det kan lykkes at få udbygget de politiske forbindelser, integrationen af det indre marked, det sektorielle samarbejde og den menneskelige dimension.

6.6 EU er fortsat Marokkos vigtigste handelspartner, idet over halvdelen af importen ⁽²⁴⁾ stammer fra europæiske lande og næsten tre fjerdedele af eksporten ⁽²⁵⁾ går til EU. Opdelt på lande er Frankrig den vigtigste leverandør af importvarer efterfulgt af Spanien, Storbritannien, Italien og Tyskland. Hvad angår aftagerlandene er situationen den samme.

6.7 Når det gælder fordelingen af handelsvarer mellem EU og Marokko ses en gradvis diversificering af den marokkanske import. I løbet af dette tiår er antallet af forskellige europæiske produkter, som Marokko køber, steget betydeligt. De vigtigste produkter, som Marokko importerer fra EU, er tekstilstof, naturgas og andre olieprodukter, maskiner og forskellige apparater samt kemiske produkter.

⁽²⁰⁾ Kilde: »Morocco progress report« – Dokument SEC(2009) 520/2 af 23. april 2009.

⁽²¹⁾ Den har været under forberedelse siden 2006.

⁽²²⁾ Kilde: Den Internationale Valutafond (IMF).

⁽²³⁾ Indtil videre er der udarbejdet tre statusrapporter: i december 2006, april 2008 og april 2009.

⁽²⁴⁾ 51,4 % af Marokkos import stammer fra EU.

⁽²⁵⁾ 71,9 % af Marokkos eksport går til EU.

6.8 Den marokkanske eksport til EU er koncentreret om færre produkter, idet over halvdelen er konfektionsartikler og trikotage (over en tredjedel af totalen), elektroniske komponenter, krebsdyr, bløddyr og muslinger samt elektriske ledninger og kabler.

6.9 I de igangværende forhandlinger tages der hensyn til situationen i visse følsomme sektorer, hvilket vil betyde asymmetri i forpligtelserne og gradvis gennemførelse af dem. Det drejer sig først og fremmest om liberalisering af handelen med tjenesteydelser, etableringsret og liberalisering af handelen med landbrugsprodukter, forarbejdede landbrugsprodukter og fiskerivarer.

6.10 Den aktuelle økonomiske krise har haft alvorlige konsekvenser for den europæiske landbrugssektor, og landmændenes indkomster er faldet (med 12,2 % i 2009 ifølge Eurostat). De nye handelsindrømmelser til Marokko vedrørende så følsomme produkter som frugt og grøntsager, som praktisk taget må klare sig helt uden EU-støtte, gør den økonomiske situation endnu vanskeligere for talrige europæiske landbrugsbedrifter. Det forhold, at frugt- og grøntsagsproduktionen betaler prisen for handelsliberaliseringen mellem EU og Marokko, som kommer andre økonomiske aktiviteter til gode, har katastrofale konsekvenser og truer

producenternes fremtid og udviklingen i store dele af Europa. Der bør derfor gives regulær kompensation via supplerende støtte, som gør det muligt at forbedre konkurrenceevnen i disse sektorer.

EØSU er bekymret over, at Den Europæiske Union og Marokko for nyligt har afsluttet revisionen af handelsrelationerne på landbrugsområdet inden for rammerne af associeringsaftalen, når den gældende aftale bliver overtrådt systematisk, idet de fastsatte toldafgifter ikke bliver betalt og kvoterne overskredet. Der er heller ikke fastsat nye mekanismer eller foretaget væsentlige forbedringer af de nuværende for at sikre overholdelse af de bestemmelser, som begge parter har accepteret.

6.11 Med hensyn til de direkte investeringer fra EU ⁽²⁶⁾ skal det understreges, at Frankrig ⁽²⁷⁾ er den største investor i Marokko efterfulgt af Spanien, Storbritannien og Tyskland ⁽²⁸⁾. De foretrukne sektorer for disse investeringer er turisme, ejendomsmarked, telekommunikation, forsikring, bankvæsen, industri og transport.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁶⁾ Kilde: »Office des Changes« – Finansielle strømme – Marokkos regering.

⁽²⁷⁾ Mellem 2002 og 2008 voksede de Frankrigs investeringer i Marokko til over 53 milliarder dirhams.

⁽²⁸⁾ I samme periode kom Spaniens investeringer op på over 35 milliarder dirhams og Storbritanniens og Tysklands steg hver især til over 6 milliarder dirhams.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

460. PLENARMØDE DEN 17. OG 18. FEBRUAR 2010

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og anvendelse af biocidholdige produkter —

KOM(2009) 267 endelig — 2009/0076 (COD)

(2010/C 347/09)

Ordfører: **Jean-Marie BIOT**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 17. juli 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og anvendelse af biocidholdige produkter

KOM(2009) 267 endelig – 2009/0076 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 1. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar 2010, følgende udtalelse med 180 stemmer for og 2 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU går ind for at erstatte det nuværende direktiv med en forordning, der gør det muligt at harmonisere markedsføringen af biocidholdige produkter, eftersom en forordning er umiddelbart gældende i medlemsstaternes lovgivning.

1.2 EØSU konstaterer, at Kommissionen har udfoldet bestræbelser for at tilpasse den europæiske biocidlovgivning til forordningen om kemikalier (REACH), og mener, at det i den nye forordning er vigtigt at standardisere de oplysninger, der skal indgives i overensstemmelse med direktiv (88/379/EEC) og artikel 14, stk. 2, i Reach-forordningen.

1.3 EØSU glæder sig over ændringerne vedrørende de rammeformuleringer, der skal gøre det muligt lettere at udvikle og markedsføre variationer i sammensætningen inden for en gruppe biocidholdige produkter. Det er dog nødvendigt at afklare, hvor stor fleksibilitet der må være i sammensætningen, både hvad angår biocidholdige stoffer og de inaktive stoffer, der er en del af sammensætningen.

1.4 EØSU konstaterer, at Kommissionen kun har givet Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) en koordinerende rolle. Agenturet kunne spille en mere afgørende rolle og bidrage til en effektiv procedure i forbindelse med godkendelsen af biocidholdige produkter både på EU- og medlemsstatsplan. EØSU er dog usikker på, om agenturet tidsnok vil råde over tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre opgaverne som følge af udvidelsen af dets beføjelser til også at omfatte biocidholdige produkter.

1.5 EØSU foreslår at bibeholde risikovurderingsprincippet sag for sag for så vidt angår beslutningen om at optage aktive stoffer i forslaget bilag I, der indeholder »Listen over aktivstoffer med krav for anvendelse i biocidholdige produkter«. EØSU mener dog, at der er tale om en vilkårlig sondring i relation til visse desinfektionsmidler til levnedsmidler og kvægfoder, der ikke falder ind under betingelserne formuleret i artikel 5, litra c).

1.6 EØSU glæder sig over, at forslaget indeholder bestemmelser om en obligatorisk udveksling af data, navnlig data der hidrører fra dyreforskning.

1.6.1 EØSU godkender Kommissionens forslag, hvori det hedder, at alle behandlede materialer og genstande er behandlet med godkendte biocidholdige produkter. Dette er en rimelig og obligatorisk foranstaltning i EU.

1.7 EØSU bakker ligeledes op om, at denne foranstaltning udvides til også at omfatte materialer og genstande hidrørende fra tredjelande for at sikre lige betingelser på markedet.

1.7.1 EØSU understreger behovet for at mærke behandlede materialer og produkter for at sikre passende og effektiv forbrugeroplysning. EØSU opfordrer ikke desto mindre Kommissionen til at uddybe dette emne, så brugen af udtømmende mærkning kun bruges i tilfælde, hvor det er nyttigt for forbrugerne. EØSU foreslår to informationsniveauer. På første informationsniveau skal der gives væsentlige oplysninger alt efter brugen og forbrugerbeskyttelsen. På andet niveau skal samtlige kendte oplysninger angives, og de skal være til rådighed i tilfælde af forbrugerhenvendelser til de professionelle aktører (giftcentre, læger osv.). Disse informationer kan stilles til rådighed via databaser og internethjemmesider.

1.8 EØSU støtter harmoniseringen af gebyrordningerne såvel til medlemsstaterne som til agenturet. EØSU går dog imod en årlig gebyrordning, hvis der ikke er begrundelse herfor.

1.9 I analogi med den nye forordning om markedsføring af fytosanitære produkter mener EØSU, at de parallelle handelsprocedurer inden for rammerne af den frie vareudveksling bør begrænses til identiske produkter baseret på samme kilde af aktive stoffer og andre stoffer.

1.9.1 EØSU værdsætter, at Kommissionen er klar over fænomenet »blind passager«. EØSU ønsker, at artikel 83 gøres mere detaljeret.

1.10 EØSU beder Kommissionen om at formulere, hvorledes den vil støtte medlemsstaterne i den effektive gennemførelse af kontrollen med biocidholdige produkter på markedet.

1.11 EØSU foreslår analogt med rammedirektivet om bæredygtig brug af plantebeskyttelsesmidler ⁽¹⁾ og inden for rammerne af en bæredygtig anvendelse af biocidholdige produkter, at Kommissionen i fremtiden forudsiger muligheden for en mere rationel anvendelse af disse produkter.

2. Indledning

2.1 Termen biocid dækker over aktivstoffer og blandinger, som indeholder et eller flere aktivstoffer i den form, hvori de overdrages til brugeren, og som er bestemt til at kunne ødelægge, hindre, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller på anden vis bekæmpe virkningen af skadegørere kemisk eller biologisk. Alle stoffer, blandinger og anordninger, der markedsføres med det formål at generere aktivstoffer, betragtes også som biocidholdige produkter ⁽²⁾.

2.2 Biocidholdige produkter - brugt med omtanke - er en del af dagliglivet i et civiliseret samfund. De forebygger spredningen af sygdomme og fremmer et højt hygiejneniveau i et miljø med høj befolkningstæthed. Alle områder af dagliglivet er berørt af anvendelsen af biocidholdige produkter. Visse af disse produkter kan have iboende risici, samtidig med at de beskytter menneskers og dyrs sundhed og hygiejne samt miljøet på bæredygtig vis.

2.3 Det nugældende direktiv 98/8/EF ⁽³⁾ fastsætter en lovramme for godkendelse og markedsføring af biocidholdige lavrisikoprodukter og basisprodukter.

2.4 I den forbindelse afgav EØSU en udtalelse ⁽⁴⁾, hvor det tilsluttede sig direktivforslaget, for så vidt som sigtet var at beskytte menneskers og dyrs sundhed og miljøet.

2.5 Kommissionen skal i henhold til direktiv 98/8/EF udarbejde en beretning syv år efter dets ikrafttræden og fremlægge den for Rådet. Beretningen skal omhandle direktivets gennemførelse og beskrive, hvorledes de forenklede procedurer (rammeformuleringer, biocidholdige lavrisikoprodukter og basisprodukter) har fungeret.

2.6 Ved forskellige høringer af de berørte parter er der foretaget en konsekvensanalyse samt en omfattende høring på internettet.

2.7 Flere undersøgelser har støttet forslaget, navnlig undersøgelsen, der skulle vurdere virkningerne af revisionen af direktiv 98/8/EF, hvor der var gjort forsøg på at analysere de økonomiske, sociale og miljømæssige virkninger af de forskellige politiske valgmuligheder. Konklusionerne af denne undersøgelse afspejles direkte i konsekvensanalysen.

2.8 Sigtede med den af Kommissionen foreslåede forordning er at afløse det ovenfor omtalte direktiv.

⁽¹⁾ Direktiv 2009/128/EF – EUT L 309 af 24.11.2009, s. 71.

⁽²⁾ Direktiv 98/8/EF.

⁽³⁾ EFT L 123 af 24.4.1998, s. 1.

⁽⁴⁾ EFT C 195 af 18.7.1994, s. 70.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1 Dette forslag, der skal afløse direktiv 98/8/EF, har til formål at **øge den frie bevægelighed for biocidholdige produkter i Fællesskabet**. Sigtet er at afbøde for de svagheder i lovrammen, der er blevet konstateret i løbet af de første otte års gennemførelse, forbedre og ajourføre visse af systemets elementer og foregribe eventuelle fremtidige problemer. Strukturen fra direktiv 98/8/EF er dog bibeholdt.

3.2 **Forenklingen af godkendelsesprocedurerne** for biocidholdige produkter i medlemsstaterne kan gøre det muligt at reducere omkostningerne og de administrative byrder for de økonomiske aktører.

3.3 Forslaget **hænger sammen** med de øvrige EU-politikker. Det tager højde for:

- Den seneste fællesskabslovgivning vedrørende kemiske produkter ⁽⁵⁾
- Forordning 1272/2008 ⁽⁶⁾
- Den horisontale fællesskabslovgivning på området
- Generelle regler og medlemsstaternes forpligtelser
- En overgangsperiode.

3.4 Forslaget sigter på at:

- **Forenkle** bestemmelserne vedrørende **dataskyttelse**
- Undgå **gentagelsen af forsøg med hvirveldyr** ⁽⁷⁾ ved at indføre obligatorisk **dataudveksling**
- Styrke harmoniseringen af gebyrsystemerne i medlemsstaterne og på fællesskabsniveau
- Fastsætte regler for parallel handel
- Tage højde for **genstande** eller materialer, der er behandlet med biocidholdige produkter.

3.5 I forskellige artikler ansporer forslaget til forskning og innovation.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Forslag til ny lovgivning

4.1.1 Direktivet om biocidprodukter 98/8/EF vil blive afløst af en forordning.

⁽⁵⁾ Direktiv 1907/2006/EF (REACH) – EUT L 396 af 30.12.2006, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 353 af 31.12.2008, s. 1.

⁽⁷⁾ EFT C 94 af 18.4.2002, s. 5 og EUT C 277 af 17.11.2009, s. 51.

4.1.2 Forordningsforslaget ligger i logisk forlængelse af direktivet om biocidprodukter. Forud for forordningsforslaget er der gennemført en **konsekvensanalyse**, som har fokuseret på anvendelsesområdet, godkendelse af produkter, deling af data, krav til data og gebyrer opkrævet af medlemsstaterne.

4.1.3 Kommissionen har udfoldet bestræbelser for at **tilpasse** den europæiske biocidlovgivning til **forordningen om kemikalier (REACH)**.

4.2 Godkendelsesordninger

4.2.1 Indførelsen af begrebet **EF-godkendelse** med ECHA som reguleringsinstans er et element, der principielt fremmer en harmoniseret gennemførelse i alle EU-landene. Kommissionen fremhæver, at systemet er det mest effektive og bedst egnede til at forbedre produkternes tilgængelighed og til at skabe innovationsincitament og således til at bidrage yderligere til beskyttelsen af menneskers sundhed og miljøet. Det opsplittede biocidmarked både på producentniveau (få globaliserede virksomheder, mange SMV) og på produkt- og anvendelsesniveau giver dog anledning til at modificere denne anskuelse. For i og med at mange virksomheder i sektoren kun er aktive i et begrænset antal lande, kræver de en **lokal godkendelse**. Hvis deres aktiviteter udvides til også at omfatte andre medlemsstater, beder de om **gensidig anerkendelse**.

4.2.2 Kommissionens nye tilgang vedrørende **EF-godkendelser af lavrisikobiocidprodukter og nye stoffer** risikerer kun at få ringe effekt, fordi den kun vedrører et mindretal af biocidholdige produktstoffer, og således kun vil medføre et ringe omfang af administrativ forenkling for virksomheder såvel som for myndigheder. Den vil således ikke anspore virksomhederne til at innovere mere.

4.2.3 Selve begrebet biocidholdige lavrisikoprodukter ses mange gange i forordningsforslaget. Det ville være ønskeligt med en bedre definition af biocidholdige lavrisikoprodukter.

4.3 Datakrav

4.3.1 Visse **kriterier** til definition af lavrisikoprodukter kan vise sig at være for restriktive. Inden de indsættes i den endelige forordning bør de vurderes alt efter deres virkning. Undersøgelsen bør nemlig være baseret på risiciene også under hensyntagen til eksponering og ikke kun de iboende risici. En sådan foranstaltning ville være et incitament til innovation af sikre produkter ved anvendelse af eksisterende stoffer. Derfor bør de produkter, der opfylder disse kriterier, kunne få status af »lavrisikoprodukt«. Et forbud mod fremme af disse produkter som lavrisikoprodukter ville stride mod hensigten.

4.3.2 Kommissionens forslag om ikke at optage lavrisikoprodukter i bilag I er et incitament til udvikling og markedsføring. Dog bør visse punkter afklares og analyseres, navnlig bør der være en klar vejledning vedrørende data om aktive stoffer samt det format, de skal indgives i.

4.3.3 De overordnede bestemmelser vedrørende tilpasningen af **datakravene i bilag IV** kan generelt betragtes som positive. De er en vejledning vedrørende fordelingen af de forsøg, der skal gennemføres.

4.3.4 **Datakravene for aktivstoffer** er opstillet i **bilag II** i forslaget og er struktureret på to niveauer, med klasse I defineret som standarddata. Det kan være nødvendigt at forelægge klasse II-data afhængigt af stoffets egenskaber og påtænkte anvendelse, navnlig hvis der er blevet konstateret en sundheds- eller miljøtrussel.

4.3.5 Visse toksikologiske undersøgelser er ikke længere nødvendige på første niveau, men kan være det på andet niveau. Men da det er medlemsstaterne, der fastlægger spektret af datakrav på basis af deres evaluering, er der en risiko for at kræve data, der ligger ud over det, der er videnskabeligt nødvendigt.

4.3.6 Af konkurrencemæssige årsager kan datakravene til alternative kilder til aktivstoffer ikke mindskes, så længe disse stoffer er opført i bilag I, og deres beskyttelse ikke er udløbet.

4.3.7 Det høje niveau for **datakrav for biocidholdige produkter** anført i **artikel 18 om datakrav ved ansøgning om godkendelse og i bilag III** i forslaget er uændrede i forhold til det nuværende direktiv. Der findes ikke forsøg spredt over flere niveauer, og kravene er ikke mindsket til de strengt nødvendige. Det bliver således vanskeligt for producenterne at udvikle innovative produkter til særlige formål.

4.4 Udveksling af data

4.4.1 Der er en forpligtelse til **udveksling af data** vedrørende dyreforsøg og en rimelig deling af omkostningerne knyttet til udarbejdelsen og anvendelsen af data for at påvise produktsikkerheden inden for rammerne af det nugældende direktiv.

4.4.2 Selv om dataudvekslingsbegrebet ligger på linje med REACH, gør forslaget det ikke for så vidt angår databeskyttelsen under beskyttelsesperioden.

4.5 Forenklinger

4.5.1 Der bebudes positive ændringer vedrørende de rammeformuleringer, der skal gøre det muligt lettere at udvikle og markedsføre variationer i sammensætningen inden for en gruppe biocidholdige produkter. Det er dog nødvendigt at afklare, hvor stor fleksibilitet der kan være i sammensætningen, både hvad angår biocidholdige stoffer og de inaktive stoffer, der er en del af sammensætningen.

4.6 ECHA's rolle

4.6.1 ECHA's rolle kommer kun til at bestå i koordination og validering af EF-godkendelserne for biocidholdige lavrisikoprodukter og nye stoffer.

4.6.2 EØSU mener, at ECHA kunne få rollen som »sorteringsorgan«, der grupperer ansøgninger, der ligner hinanden. Evalueringen af ansøgningerne kunne derefter foretages af en enkelt myndighed, herunder også hvis dossieret er indgivet i flere medlemsstater.

4.7 Parallelhandel - databeskyttelse

4.7.1 I analogi med den nye forordning om markedsføring af fytosanitære produkter mener EØSU, at de parallelle handelsprocedurer inden for rammerne af den frie vareudveksling bør begrænses til identiske produkter baseret på samme kilde af aktive stoffer og andre stoffer.

4.7.2 Inden for parallelhandelen bør databeskyttelsen styrkes, i det mindste for biocidholdige stoffer, der kan blive optaget i bilag I.

4.7.3 For at undgå »blind passager«-fænomenet har industrien bedt om at få indbefattet forbindelsen til den virksomhed, der producerer de aktive stoffer optaget i bilag I, som en forhåndsbetingelse for ejerskab og databeskyttelse. Biocidindustrien værdsætter, at Kommissionen er klar over dette fænomen. Artikel 83 bør være mere detaljeret for mere effektivt at imødegå dette fænomen.

4.8 Behandlede materialer og genstande

4.8.1 Det hedder i forslaget, at alle **behandlede materialer og genstande** udelukkende må behandles med biocider godkendt til dette formål i mindst en medlemsstat. Forslaget plæderer ligeledes for, at denne foranstaltning udvides til også at omfatte produkter og genstande hidrørende fra tredjelande for at sikre lige betingelser på markedet.

4.8.2 EØSU understreger behovet for at mærke behandlede materialer og genstande for at sikre passende og effektiv forbrugeroplysning. EØSU opfordrer Kommissionen til at uddybe dette emne for at begrænse brugen af en udtømmende mærkning, men kun i tilfælde, hvor det viser sig nyttigt for forbrugerne. EØSU foreslår to informationsniveauer. På første informationsniveau skal der gives væsentlige oplysninger alt efter brugen og forbrugerbeskyttelsen. På andet niveau skal samtlige kendte informationer anføres, og de skal være til rådighed i tilfælde af forbrugerhenvendelser til de professionelle aktører. Disse informationer kan stilles til rådighed via databaser og internetsider.

4.9 Frister og gennemførelse

4.9.1 Den manglende overholdelse af de i direktivet beskrevne tidsfrister for evalueringer er en kilde til stor bekymring. Fristerne er blevet forlænget ved en minirevision af direktivet, men der synes ikke at være gjort meget for at fjerne stoffer fra markedet, der ikke er blevet undersøgt og som potentielt kan være skadelige. En ensartet anvendelse af definitioner og frister bør gøre det muligt at sikre, at proceduren mellem medlemsstaterne fungerer bedre.

4.9.2 Generelt sætter en uensartet og ineffektiv gennemførelse af EU-lovgivningen i medlemsstaterne fællesskabslovgivningen i et dårligt lys.

4.10 Procedurer vedrørende gebyrer

4.10.1 Kommissionen forslår at harmonisere **gebyrstrukturen** såvel for medlemsstaterne som for ECHA. Brugere oplever store forskelle mellem de forskellige medlemsstater inden for gebyrer for evaluering. Ofte er der ingen sammenhæng mellem de nødvendige eller reelt indsatte ressourcer.

4.10.2 Gebyrerne bør afspejle større gennemsigtighed ved at anføre de forskellige etaper og procedurer, som evalueringen indebærer. De skal på fornuftig vis sættes i forhold til arbejds-mængden og kan kun opkræves, når der er behov for det.

4.10.3 Under ingen omstændigheder kan der opkræves et årligt gebyr uden begrundelse.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Udelukkelse af biocidholdige stoffer i bilag I

5.1.1 Artikel 5, stk. 2, i forslaget udelukker aktive stoffer, der er klassificeret som kræftfremkaldende, mutagene, reproduktions-toksiske samt stoffer, der har hormonforstyrrende egenskaber.

5.1.2 Tre tilfælde af undtagelser, som alligevel muliggør optagelsen af sådanne stoffer i bilag I, beskrives i artikel 2, stk. 2, i forslaget:

- Hvis brugernes eksponering er ubetydelig
- Stoffer, der er nødvendige for folkesundheden
- Stoffer med en positiv balance mellem fordele/risici.

— Sidste stk. i denne artikel udelukker dog fuldstændigt anvendelsen af denne sidste undtagelse i tilfælde af aktivstoffer til produkttype 4 og 14-19 ⁽⁸⁾.

5.1.3 Visse biocidholdige stoffer kan være farlige i kraft af selve deres beskaffenhed, hvilket er en følge af deres anvendelsesformål, der afspejler en definition af et aktivstof som værende »*stoffer eller mikroorganismer med virkning imod skadegørere*«. Fordelene ved brugen af dem samt foranstaltninger, der mindsker menneskers og miljøets eksponering for dem, gør det muligt at anvende dem som biocider.

5.1.4 Selv om en lejlighedsvis eksponering ikke giver anledning til større bekymring, maner EØSU til forsigtighed i forbindelse med længere eksponering for biocidholdige produkter uden passende beskyttelse.

5.1.5 EØSU mener dog, at der er en vilkårlig sondring vedrørende de tidligere omtalte desinfektionsmidler (4 og 14-19), der ikke falder ind under betingelserne formuleret i artikel 5, stk. 1, litra c). Dette strider imod ønsket om innovation og indskrænker viften af stoffer, der potentielt er nyttige som eventuelle biocidholdige produkter for fremtiden.

5.2 Udvidelsen af ECHA's rolle

5.2.1 EØSU går ind for en udvidelse af ECHA's kompetenceområde. Agenturet bør aktivt kunne forvalte alle procedurer vedrørende godkendelse af biocidholdige produkter, både på EU- som på nationalt plan.

5.2.2 Fordelene ved centraliseret evaluering er følgende:

- ECHA ville råde over samtlige procedurer, der kræves til validering af anvendelsen i tilfælde af en EU-godkendelse.
- Valideringen af sagerne af et enkelt organ ville give større sammenhæng og en mere harmonisk og enkel lovgivning om biocider.
- Medlemsstaterne kunne koncentrere deres ressourcer på en aktuel evaluering af anvendelsen.

⁽⁸⁾ Produkttype 4: Desinfektionsmidler til brug i forbindelse med fødevarer og fodringssteder

Produkttype 14: Rodenticider

Produkttype 15: Fuglebekæmpelsesmidler

Produkttype 16: Molluscicider

Produkttype 17: Fiskebekæmpelsesmidler

Produkttype 18: Insekticider, acaricider og produkter til bekæmpelse af andre ledtyr

Produkttype 19: Afskræknings- og tiltrækningsmidler

Produkttype 14-19 udgør gruppe 3: Skadedyrsbekæmpelsesmidler.

- Validering ved ECHA fjerner ikke muligheden for at indgive nye oplysninger, der er kommet frem i løbet af en evalueringsproces. Dette ville henhøre under medlemsstaterne.
 - Biocidholdige produkter baseret på samme aktivstof eller anvendt i de samme produkttyper ville have samme frist for indgivelse af deres anvendelser.
- 5.2.3 Fordele ved rollen som »sorteringscenter« og forvaltning af biocidprodukt-dossiererne:
- EF-registret over biocidholdige produkter forvaltet af ECHA ville vise sig at kunne udgøre et fremragende instrument til forvaltning af sådanne grupperinger af biocidholdige produkter.
 - En evaluering af hovedelementerne i dossiererne for disse produkter ved en enkelt kompetent myndighed ville øge konsekvensen og harmoniseringen af biocidlovgivningen.
 - En forvaltning af en effektiv evalueringsprocedure ville i højere grad ansøre brugerne til en proaktiv forberedelse af dossiererne og ville mindske tærsklen for industrien.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om transportabelt trykbærende udstyr —

KOM(2009) 482 endelig — 2009/0131 (COD)
(2010/C 347/10)

Ordfører: **Antonello PEZZINI**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 29. september 2009 under henvisning EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om transportabelt trykbærende udstyr

KOM(2009) 482 endelig - 2009/0131 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 1. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar 2010, følgende udtalelse med 190 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder det arbejde, som Kommissionen har udført for at tilpasse EU-lovgivningen om transportabelt trykbærende udstyr til den internationale udvikling og den seneste tids beslutninger for at styrke det indre marked og forenkle procedurerne.

1.2 Kommissionens forslag er meget vigtigt, fordi det muliggør en udstrækning af de internationale aftaler om international transport af farligt gods - ARD (den europæiske konvention om international transport af farligt gods ad vej), RID (reglement for international befordring af farligt gods med jernbane) og ADN (den europæiske konvention om international transport af farligt gods ad indre vandveje), som allerede er omsat i direktiv 2008/68/EF - til den nationale transport.

1.3 Desuden vil vedtagelsen af dette direktiv ifølge EØSU gøre det muligt at omsætte henstillingen fra Den Økonomiske Kommission for Europa (UNECE) og Den Mellemsstatslige Organisation for Internationale Jernbanebefordringer (OTIF) i en egentlig retsakt for medlemsstaterne, hvilket uden tvivl vil være en fordel for det indre marked.

1.4 EØSU anbefaler kraftigt, at de planlagte procedurer altid har operatørernes og borgernes sikkerhed som højeste mål i alle faser: produktion, transport, salg og genanvendelse af udstyret.

1.5 Udvalget understreger, at sikkerhedsfaktoren er et nøgleaspekt både for dette direktiv og for direktiv 2008/68/EF.

1.6 EØSU understreger vigtigheden af uddannelse, som er nødvendig for at kunne få kvalificeret personale, som er certificeret i risikostyring, og foreslår at formulere en klar ansvarsfordeling for de forskellige områder og at indføre sanktioner, hvis sikkerhedsforskrifterne ikke overholdes, samt mulighed for skadeserstatning eventuelt via en risikoforsikring for operatørerne.

1.7 Udvalget understreger, at Kommissionen har valgt de bedste løsninger med henblik på en sammenhængende lovgivning i forslaget, der indebærer:

— at de tekniske standarder samles i ét dokument,

— at der gennemføres lovgivningstiltag med henblik på at styrke det indre marked ved at definere de bemyndigede organers rolle bedre,

— at EU-lovgivningen udstrækkes til lande uden for EU,

— at markedsovervågningen styrkes.

1.8 Visse artikler i forslaget kan formuleres bedre, så de lettere kan gennemføres i medlemsstaterne og man undgår eventuelt forskellige fortolkninger.

1.9 Efter udvalgets mening skal relationerne med tredjelande styrkes, især med nabolande og Fællesskabets »enklaver«, via aftaler med de lande, hvis trykbærende udstyr passerer igennem EU i transit, således at direktivets bestemmelser overholdes.

1.10 EØSU er overbevist om, at vedtagelsen af præcise regler for sporbarheden af de enkelte faser i montering, vedligeholdelse og kontrol, som det er planen for transportabelt trykbærende udstyr, vil gøre det muligt at nå frem til større ansvarlighed i forbindelse med indgreb og større gennemsigtighed i forbindelse med tvistemål, som måtte opstå som følge af skader på operatører, personer eller ting. De bemyndigede organer bør også i tilfælde af ulykker være ansvarlige over for operatørerne og tredjemand for undersøgelser og analyser af det passerede.

1.11 Udvalget anbefaler, at der udarbejdes nye retningslinjer, som i lyset af de to nye direktiver kan erstatte dem, der i sin tid blev indført med direktiv 1999/36/EF, som bør afskaffes.

2. Baggrund

2.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er helt overbevist om, at det er afgørende vigtigt for fuld gennemførelse af enhedsmarkedet og beskyttelse af industrien, den internationale handel, forbrugerne, miljøet og borgerne generelt at styrke sikkerheden i forbindelse med transportabelt trykbærende udstyr og garantere dette fri bevægelighed i EU.

2.2 Udvalget er fuldkommen enig i behovet for

- at foretage en overensstemmelsesvurdering og -certificering af nyt transportabelt trykbærende udstyr,
- at foretage periodisk kontrol og revurdering af overensstemmelsen,
- at underkaste eksisterende transportabelt trykbærende udstyr periodisk inspektion,
- at lade bemyndigede organer overensstemmelsesmærke udstyret som bevis for certifikation,
- at styrke markedsovervågningsmetoderne, sådan som EØSU har understreget i sin udtalelse ⁽¹⁾ om den nye lovramme, der fastlægges af forordning (EF) nr. 765/2008 og afgørelse nr. 768/2008/EF.

2.3 FN udarbejder med regelmæssige mellemrum præcise anbefalinger om de nye ISO-normer, der dog ikke er juridisk bindende. Disse indskrives i den såkaldte orange bog, der sikrer international anerkendelse af frivillige ISO-normer i sektoren, med henblik på at tage hensyn til den tekniske udvikling, nye materialer og transportkrav og for at sikre beskyttelsen af personer, goder og miljø.

2.4 FN's ekspertpanel har for nylig besluttet i et særligt kapitel at indføre en reference til adskillige ISO-normer og således give lovkraft til FN's mærker.

2.5 FN's Økonomiske Kommission for Europa (UNECE) har udtrykt sin holdning på området i:

- den europæiske konvention om international transport af farligt gods ad vej (ADR) ⁽²⁾
- reglement for international befording af farligt gods med jernbane (RID) ⁽³⁾ - dokumentet er gengivet i direktiverne 94/55/EF og 96/49/EF,
- den europæiske konvention om international transport af farligt gods ad indre vandveje (ADN) ⁽⁴⁾.

2.6 Med afsæt i disse aftaler har UNECE den 18. august 2009 fremlagt den 16. revision af anbefalingerne vedrørende transport af farligt gods.

2.7 Revisionen omfatter:

- klassifikation og definition af de enkelte klasser,
- fortegnelsen over det vigtigste farlige gods,
- generelle krav til emballering,
- testprocedurer,
- mærkning, etikettering, kontrol og godkendelse af emballage og mobile tanke,
- speditionsprocedurer.

2.8 Formålet med revisionen er at forenkle transport-, håndterings- og kontroloperationerne, at reducere formaliteterne og på det generelle plan at fjerne barrierer, der står i vejen for international transport af gods, som er klassificeret som »farligt«. Dog altid med behørig hensyntagen til normer og systemer, der garanterer sikkerheden for operatører og borgere.

2.9 Europa-Parlamentet og Rådet vedtog den 24. september 2008 direktiv 2008/68/EF om indlandstransport af farligt gods, som EØSU har afgivet en positiv udtalelse om ⁽⁵⁾. Dette direktiv ophævede direktiverne 94/55/EF, 96/49/EF, 96/35/EF og 2000/18/EF ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Indgået den 30. september 1957 i Genève. Den 31. marts 2009 havde 45 lande ratificeret ADR: Albanien, Tyskland, Andorra, Østrig, Azerbajdjan, Hviderusland, Belgien, Bosnien-Herzegovina, Bulgarien, Cypern, Kroatien, Danmark, Spanien, Estland, Makedonien, Rusland, Finland, Frankrig, Grækenland, Ungarn, Irland, Italien, Kazakhstan, Letland, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Malta, Marokko, Moldova, Montenegro, Norge, Nederlandene, Polen, Portugal, Tjekkiet, Rumænien, Storbritannien, Serbien, Slovakiet, Slovenien, Sverige, Schweiz, Tunesien og Ukraine.

⁽³⁾ RID-reglementet findes i bilag C til konventionen om internationale jernbanebefordringer (COTIF), vedtaget den 3. juni 1999 i Vilnius.

⁽⁴⁾ Europæisk aftale indgået den 26. maj 2000 i Genève og senere ændret.

⁽⁵⁾ EUT C 256 af 27.10.2007, s. 44.

⁽⁶⁾ Direktiv 2000/18/EF (EFT L 118 af 19.5.2000, s. 41-43).

⁽¹⁾ EUT C 120 af 16.5.2008, s. 1.

2.10 I direktiv 2008/68/EF valgtes den vej, der skal føre til forenkling af lovgivningsrammen, »ved at vedtage en enkelt retsakt, der dækker tre indenlandske transportformer og forudse muligheden for, at bilagene til direktivet blot henviser til internationale konventioner og aftaler om transport af farligt gods.« (7)

2.11 På EU-niveau er dette område ud over af direktiv 2008/68/EF, der gengiver ARD, RID og ADN (8), dækket af direktiv 1999/36/EF vedrørende transportabelt trykbærende udstyr, som udvalget havde anledning til at udtale sig om (9), og en regulering, der indskriver sig i den nye tilgang, og som flere gange er blevet ændret (10) for at tilpasse bilagene til de teknologiske fremskridt.

2.12 Kravene med hensyn til standardisering er meget vigtige, når det gælder transportabelt trykbærende udstyr. Det er blevet absolut nødvendigt at gribe til standardisering, der støtter og fuldender reguleringen, for at sikre en kvalitets- og sikkerhedspolitik. Også tilbehør bør tages i betragtning ligesom i ADR/RID/ADN.

2.13 Kommissionen offentliggjorde den 9. september 2005 en rapport om medlemsstaternes anvendelse af Rådets direktiv 99/36/EF om transportabelt trykbærende udstyr (11), hvori det hedder om medlemsstaterne, at »et flertal tillader ... ikke godkendte organer at udføre overensstemmelsesvurderinger med henblik på national markedsføring af nyt transportabelt trykbærende udstyr« (manglende benyttelse af muligheden i den tidligere artikel 4). Det er værd at understrege, at det er frivilligt, om man vil gøre brug af godkendte organer, mens det er obligatorisk at gøre brug af bemyndigede organer.

2.14 På den anden side udsatte Kommissionen selv datoen for gennemførelse af direktiv 1999/36/EF til den 1. juli 2005 for fade, flaskebatterier og tanke i betragtning af, at »der ikke findes detaljerede tekniske forskrifter og der ikke er indføjet relevante europæiske standarder i bilagene til Rådets direktiv 94/55/EF af 21. november 1994 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om transport af farligt gods ad vej ... eller i Rådets direktiv 96/49/EF af 23. juli 1996 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om jernbanebefordring af farligt gods« (12) i overensstemmelse med udtalelsen fra Udvalget for Transport af Farligt Gods.

2.15 I realiteten har gennemførelsen af direktiv 1999/36/EF skabt stor forvirring i industrien, blandt de organer, der har til

opgave at kontrollere produkternes overensstemmelse, brugerne, erhvervsorganisationer og standardiseringsudvalg, som fastsætter de nødvendige krav.

2.16 Udvalget understreger som tidligere synspunktet, at »det er vanskeligt at påstå, at man vil etablere de sikrest mulige betingelser for transport af farligt gods, hvis man ikke også vedtager en fælles EU-lovgivning, der omfatter alle indlandstransportformer (vej, jernbane, indre vandveje)« (13) i overensstemmelse med de internationale reglementer.

3. Kommissionens forslag

3.1 Direktivforslaget, som skal udstrækkes til EØS-området, bør opfylde følgende fire hovedmål:

- ophævelse af direktiv 1999/36/EF samt direktiverne 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF og 84/527/EØF om gasflasker,
- størst mulig forenkling af regler ved at optimere disse og harmonisere dem med de gældende internationale normer,
- ajourføring af lovgivningen for at sikre fri bevægelighed og anvendelse af transportabelt trykbærende udstyr i forbindelse med markedsføring af produkter på det indre marked under henvisning til forordning (EF) nr. 765/2008 og beslutning nr. 768/2008/EF,
- fjernelse af uoverensstemmelser mellem reglerne for transportabelt trykbærende udstyr (direktiv 1999/36/EF) og de internationale regler, for så vidt angår transport af farligt gods, ved at forenkle de eksisterende bestemmelser, navnlig med hensyn til procedurene for overensstemmelsesvurdering.

3.2 Af hensyn til transportsikkerheden og den frie bevægelighed for transportabelt trykbærende udstyr sigter Kommissionens forslag mod at præcisere, hvilke forpligtelser der påhviler de forskellige økonomiske aktører og de ansvarlige for den daglige vedligeholdelse, herunder ejere og brugere af transportabelt trykbærende udstyr, ved at skabe klarhed omkring ansvaret.

3.3 Forslaget fastsætter krav og ansvar for de myndigheder, som står for vurdering, bemyndigelse af og tilsyn med de bemyndigede organer og inspektionsorganer, og sørger for gensidig anerkendelse mellem de bemyndigede organer.

(7) EUT C 256 af 27.10.2007, s. 44.

(8) Se fodnote 2, 3 og 4.

(9) EØSU's udtalelse af 10. juli 1997 (EFT C 296 af 29.9.1997, s. 6).

(10) Gennem Kommissionens direktiv 2001/2/EF af 4. januar 2001 (EFT L 5 af 10.1.2001, s. 4) og Kommissionens direktiv 2002/50/EF af 6. juni 2002 (EFT L 149 af 7.6.2002, s. 28).

(11) KOM(2005) 415 endelig af 9. september 2005.

(12) Kommissionens beslutning 2003/525/EF (EUT L 183 af 22.7.2003).

(13) Jf. fodnote 7.

3.4 Kommissionen forbeholder sig ret til at tilpasse bilagene til den videnskabelige og teknologiske udvikling efter komitologisystemets forskriftsprocedure med kontrol ⁽¹⁴⁾.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Udvalget er enig i forslaget's målsætninger med hensyn til sikkerhed, operatørers og offentlige myndigheders forpligtelser og ansvar, veldefinerede procedurer og kontrolforanstaltninger, markedsføringsvilkår og adgang til og anvendelse af transportabelt trykbærende udstyr inden for de fælles rammer for markedsføring af produkter, som blev fastsat i afgørelse nr. 768/2008/EF og af markedsovervågningsordningen, som blev defineret i forordning (EF) nr. 765/2008.

4.1.1 Efter udvalgets mening spiller operatørerne en vigtig rolle i alle procedurer, som vedrører transportabelt trykbærende udstyr (anmodning om fornyet overensstemmelsesvurdering, produktion, transport, teknisk vedligeholdelse og genanvendelse) og ser derfor gerne, at direktivets gennemførelsesforanstaltninger tager hensyn til alle disse vanskelige funktioner. Der bør med regelmæssige mellemrum iværksættes passende uddannelsesforløb i risikostyring for personalet. Det kunne være hensigtsmæssigt med en risikoforsikring for de berørte operatører.

4.2 EØSU har haft lejlighed til kraftigt at understrege, »at frie varebevægelser er en vigtig drivkraft for konkurrenceevnen og den økonomiske og sociale udvikling af EU's indre marked, og at styrkelsen og moderniseringen af vilkårene for markedsføring af sikre kvalitetsprodukter er af grundlæggende betydning for forbrugerne, virksomhederne og de europæiske borgere« ⁽¹⁵⁾.

4.3 Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at det nye regelsæt skal være i overensstemmelse med det internationale regelsæt ved at gøre det muligt at indsætte henvisninger til relevante internationale konventioner og aftaler bl.a. for at indfri det erklærede mål om at forenkle regler og tekniske forskrifter ⁽¹⁶⁾.

4.4 Selv om EØSU har noteret sig »de intensive høringer af medlemsstaterne og andre interesserede parter«, som Kommissionen har foretaget, ville det have foretrukket, at det nye direktivforslag var blevet genstand for en konsekvensanalyse, bl.a. i betragtning af kompleksiteten af de bestemmelser og de tekniske forskrifter, som skal overholdes.

4.5 Udsigten til, at direktivforslagets forskrifter ikke skal anvendes for udstyr, der udelukkende bruges til transport af farligt gods mellem EØS-området og tredjelande, vækker forbløffelse. Efter udvalgets mening skal relationerne med tredjelande styrkes, især med nabolande og Fællesskabets »enklaver«.

⁽¹⁴⁾ Afgørelse 1999/468/EF (EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23).

⁽¹⁵⁾ EUT C 120 af 16.5.2008, s. 1.

⁽¹⁶⁾ Det er værd at bemærke, at USA ikke tillader FN-mærkede flasker, men kun flasker, der er godkendt af den amerikanske organisation DOT.

4.6 EØSU anser det for uomgængeligt at indføre præcise bestemmelser om sporbarhed af transportabelt trykbærende udstyr med henblik på at gøre det lettere at placere ansvaret. Den nylige tragiske hændelse, hvor en tank eksploderede ved stationen i Viareggio, har tydeligt vist, hvor vanskeligt det er at placere ansvaret i dag.

4.7 EØSU undrer sig ligeledes over, at der ikke er nogen bestemmelser om sanktioner, hvis de i direktivet beskrevne forpligtelser, især med hensyn til sikkerhed, overtrædes. Dette gælder ikke mindst i forbindelse med behovet for at beskytte operatørers og borgeres sikkerhed.

4.8 I forbindelse med forslaget om at anvende komitologisystemets forskriftsprocedure med kontrol har EØSU haft lejlighed til at understrege vigtigheden af, at »udvalgsprocedurerne er så gennemsigtige som muligt og lettere at forstå for EU's borgere, navnlig dem, der er direkte berørt af de pågældende retsakter«, ligesom det har gjort opmærksom på, »at Lissabontraktatens artikel 8A, om at beslutninger skal træffes så tæt på borgerne som muligt, skal finde fuld anvendelse, således at borgerne og civilsamfundet sikres fuld adgang til informationer« ⁽¹⁷⁾.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Med hensyn til artikel 2, stk. 14, foreslår EØSU, at det præciseres bedre i forslaget, at forskellen »mod eller uden vederlag« refererer til særlige tilfælde og ikke hører under de bemyndigede organers kompetence.

5.2 I artikel 6, stk. 6, ville det efter EØSU's mening være hensigtsmæssigt at præcisere, til hvem dokumentationen skal afleveres for den resterende periode indtil udløbet af de 20 år, hvis importøren stopper sine aktiviteter. Eftersom en sådan situation forudses i punkt 1.8.7.1.6 i bilagene til direktiv 2008/68/EF, ville det være hensigtsmæssigt med en udtrykkelig henvisning i forslaget.

5.3 Med hensyn til artikel 18, stk. 5, mener EØSU, at det, når der ses bort fra den fornødne fortrolighed i forbindelse med behandlingen af følsomme oplysninger, er nødvendigt at offentliggøre foranstaltninger for at undgå fejl og udeladelser.

5.4 I artikel 29 ville det ifølge udvalget være hensigtsmæssigt med en bedre præcisering af de bemyndigede organers pligter, opgaver og ansvar, så man sikrer stringente og ensartede procedurer i en så vanskelig sektor som sektoren for transportabelt trykbærende udstyr.

5.5 Ifølge EØSU ville det være hensigtsmæssigt i direktivet at angive med større præcision, hvem der i medlemsstaterne har ansvaret for at vurdere, om udstyr og maskiner er effektive eller forældede - især for at undgå personskader. En sådan angivelse findes allerede i direktiv 2008/68/EF, men det ville også være hensigtsmæssigt med en angivelse i det aktuelle forslag.

⁽¹⁷⁾ EUT C 224 af 30.8.2008, s. 35.

5.6 EØSU understreger, at der ved siden af trykbærende udstyr findes udstyr, som kommer under tryk efter at have været i brug. Det ville være hensigtsmæssigt også at gøre sig nogle overvejelser om denne type udstyr. Og man burde desuden fastsætte regler for sikkerheden ved opbevaring på mellemlangt (se direktiv 2008/68/EF) og langt sigt.

5.7 Efter udvalgets opfattelse bør man fastsætte, hvordan

eventuelle tvister, som kan opstå mellem ejere, importører, repræsentanter og operatører, skal bilægges (domstole, voldgift ...).

5.8 Endelig anbefaler EØSU, at der udarbejdes præcise og samordnede retningslinjer for det nye forslag til direktiv og direktiv 2008/68/EF i stil med dem, der blev udarbejdet for det ophævede direktiv 1999/36/EF.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets forordning om administrativt samarbejde og bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift (omarbejdning) —

KOM(2009) 427 endelig — 2009/0118 (CNS)
(2010/C 347/11)

Ordfører: **Umberto BURANI**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 23. september 2009 under henvisning til EF traktatens artikel 93 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Rådets forordning om administrativt samarbejde og bekæmpelse af svig vedrørende merværdiafgift (Omarbejdning)

KOM(2009) 427 endelig – 2009/0118 (CNS).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 2. februar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 203 stemmer for, 1 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Rådets forordning nr. 1798/2003 om administrativt samarbejde vedrørende merværdiafgift har været i kraft siden 1. januar 2004. Kommissionen skal hvert tredje år forelægge en rapport om dens anvendelse; Sideløbende med denne forpligtelse, som blev opfyldt med rapporten fra august 2009, har Kommissionen fremlagt et **nyt forslag til forordning** (omarbejdning). Med dette forslag foretager Kommissionen forskellige rettelser til de retlige rammer for den gældende forordning i lyset af de første års erfaringer med anvendelsen af den. Kommissionens **vigtigste** erklærede **mål** hermed er at give medlemsstaterne et mere effektivt **instrument i hænde til bekæmpelse af svig** gennem et bedre administrativt samarbejde.

1.2 En god indfaldsvinkel til læsningen af forslaget kan findes i Kommissionens rapport, hvori det hedder, at **anvendelsen af forordningen ikke er tilfredsstillende** af mange forskellige grunde. Kort sagt **»er det administrative samarbejde mellem medlemsstaterne på momsområdet stadig ikke intensivt nok til at få bugt med momsunddragelse og -svig inden for Fællesskabet«**; således udtrykker Revisionsretten sig og Kommissionen har medtaget denne kommentar ordret i sin rapport.

1.3 EØSU peger på, at **modstanden mod forandringer** er til stor skade for medlemsstaterne og EU; Der kan godt ligge visse praktiske årsager til grund herfor, men dybest set er der tale om et **uudsagt ønske om at beskytte særinteresser**, som sættes over hensynet til det fælles bedste.

1.4 Rent praktisk er der forskellige tilgange til, hvorledes de grænseoverskridende transaktioner skal gribes an: på den ene side vil man gerne **lægge vægten på det administrative samarbejde** som sådan og på den anden side er der en tendens til at betragte **bekæmpelsen af svig som vigtigst**. Kommissionen råder over to rådgivende organer, som beskæftiger sig med disse to aspekter: ATFS-gruppen ⁽¹⁾ og SCAC-udvalget ⁽²⁾ (se punkt 2.3 nedenfor); en fusion mellem disse eller en fælles, koordineret struktur ville måske kunne bidrage til at bygge bro over den latente konflikt mellem de to tilgange.

1.5 Det største problem er dog **modstanden på det politiske plan**, som har givet sig konkret udslag i indsigelsen mod Revisionsrettens kompetence til at føre tilsyn med, om forordningen anvendes korrekt: en medlemsstat har forelagt dette spørgsmål for Domstolen.

1.6 Det nye forslag indeholder en række fornyelser – for mange til at blive nævnt i en opsummerende tekst; Her anføres kun de vigtigste. For eksempel: **Forpligtelsen for medlemsstaterne til at gennemføre forordningen i alle enkeltheder inden for de fastsatte frister**. Hvis den vedtages vil denne bestemmelse give Kommissionen beføjelse til at pålægge sanktioner, hvilket er mere nødvendigt end nogensinde.

⁽¹⁾ Ekspertgruppen vedrørende strategien for bekæmpelse af skattesvig.

⁽²⁾ Det Stående Udvalg for Administrativt Samarbejde.

1.7 Oprettelsen af et **centralt forbindelseskontor** i hver medlemsstat skulle kunne strømline og rationalisere samarbejdssystemet; **Forpligtelsen til at videregive oplysninger** om afgiftspligtige personer, som er bosat på det nationale område, stadfæstes og muligheden for at **nægte at gennemføre en undersøgelse** på anmodning af en anden myndighed begrænses til nogle få afgrænsede tilfælde. Disse bestemmelser er særligt vigtige for undersøgelser vedrørende **fjernsalg**; EØSU mener i øvrigt, at de først kan blive effektive, når der elektroniske datasystemer bliver indført overalt: det vil derfor være klogt at kræve sådanne indført senest i 2015, hvor overgangsperioden udløber.

1.8 Flere artikler indeholder forskellige **automatismer**: automatiseret adgang på eget initiativ til oplysninger, der er til nytte for andre myndigheder, pligt til at give *feedback* på modtagne oplysninger, automatiseret adgang til databaser. Alt dette kræver, at der indføres **fælles procedurer** - en opgave, som Kommissionen bør tage fat på hurtigst muligt.

1.9 Det vækker nogen undren, at der nu indføres en bestemmelse om, at **embedsmænd fra andre medlemsstater, der er berørt af undersøgelserne**, kan være til stede også andre steder end kontorerne i den biddssøgte medlemsstat: EØSU mener ikke, at denne bestemmelse er hensigtsmæssig, da der jo er tale om fortrolige og følsomme oplysninger.

1.10 **Indførelsen af en fælles til bekæmpelse af moms** (Eurofisc) er nok den vigtigste nyskabelse: den skal tilrettelægges **hurtig og multilateral udveksling af oplysninger**. EØSU støtter uforbeholdt dette initiativ, men henleder samtidigt opmærksomheden på et aspekt, som det længe har slået til lyd for: behovet for at skabe en sammenkædning og et **samarbejde med de andre organer, som har til opgave at bekæmpe organiseret kriminalitet og hvidvaskning**.

2. Indledning

2.1 Den 1. januar 2004 trådte Rådets forordning nr. 1798/2003 om administrativt samarbejde vedrørende merværdiafgift i kraft. Forordningen blev hilst velkommen af de fleste medlemsstater, som delte Kommissionens ønske om at **forbedre de retlige rammer for det administrative samarbejde og skabe et instrument til bekæmpelse af svig** ⁽³⁾. I henhold til artikel 45 skulle Kommissionen hvert tredje år forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om betingelserne for anvendelsen af denne forordning: den seneste rapport, som blev fremlagt i henhold til denne bestemmelse var **rapporten af 18. august 2009** ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ EØSU har udarbejdet udtalelse om forordningen, EUT C 267 af 27.10.2005, s. 45.

⁽⁴⁾ KOM(2009) 428 endelig. Rapporten kommenteres ikke direkte i nærværende EØSU-tekst; I øvrigt er de oplysninger og udtalelser, som Kommissionen er fremkommet med, en værdifuld nøgle til forståelse af meningen med de foreslåede foranstaltninger i den nye forordning.

2.2 I mellemtiden er man dog blevet mere bevidst om problemerne med skattesvig; På momsområdet pegede *Kommissionens meddelelse om det nødvendige i, at der udvikles en samordnet strategi til forbedring af bekæmpelsen af skattesvig* af 31. maj 2006 ⁽⁵⁾ udsendte på nødvendigheden af at udvikle en **samordnet strategi for bekæmpelsen**, navnlig af »karruselsvig« ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾. En efterfølgende meddelelse ⁽⁸⁾ indeholdt en kortsigtet handlingsplan.

2.3 Kommissionen har nu fremlagt et forslag **til forordning, som sigter mod** ⁽⁹⁾ »omarbejdning« af den foregående. Det er resultatet af Kommissionens overvejelser, som den dels selv har gjort sig, dels er blevet inspireret til af input udefra: medlemsstaternes rapporter om anvendelsen af forordningen fra 2004, deres besvarelser af specifikke spørgsmål, Revisionsrettens særberetning nr. 8/2007, EP's beslutning af 2. september 2008, 2008/2033 (INI). Hertil skal føjes bidraget fra ekspertgruppen vedrørende strategien for bekæmpelse af skattesvig (ATFS-gruppen) og fra Det Stående Udvalg for Administrativt Samarbejde (SCAC).

3. Generelle bemærkninger

3.1 Ovennævnte rapport KOM(2009) 428 endelig er en værdifuld nøgle til fortolkningen af den nye forordning, idet Kommissionen her giver udtryk for sin **utilfredshed** med anvendelsen af den gældende forordning. Denne utilfredshed kan sammenfattes i Revisionsrettens bemærkning, som Kommissionen selv citerer: »trods de nye ordninger, ... er det administrative samarbejde mellem medlemsstaterne på momsområdet stadig ikke intensivt nok til at få bugt med momsunddragelse og -svig inden for Fællesskabet«. Kommissionen har gjort sit bedste for at forbedre bestemmelserne og gøre dem lettere at anvende, men den **egentlige årsag til de dårlige resultater ligger i den modvilje mod forandring**, som næres af nogle eller måske mange nationale myndigheder. Bortset fra de håndgribelige vanskeligheder af organisatorisk eller teknologisk art må man se i øjnene, at villigheden til at samarbejde fuldt ud endnu i dag støder mod en sidste forhindring, nemlig beskyttelsen af særinteresser, hvad enten disse er reelle eller foregivne. På intet andet område end skatteområdet har den europæiske tanke så svært ved at slå igennem.

⁽⁵⁾ KOM(2006) 254 endelig.

⁽⁶⁾ Dette har i visse tilfælde udviklet sig til svig på EU-plan i forbindelse med forsvundne forhandlere (»Missing Trader Intra-Community Fraud«), KOM(2009) 511 endelig, s. 3.

⁽⁷⁾ Denne meddelelse har EØSU også kommenteret i sin udtalelse om *Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om det nødvendige i, at der udvikles en samordnet strategi til forbedring af bekæmpelsen af skattesvig*; EUT C 161 af 13.7.2007, s. 8.

⁽⁸⁾ KOM(2008) 807 endelig.

⁽⁹⁾ KOM(2009) 427 endelig.

3.2 Et godt **administrativt samarbejde** er den grundlæggende forudsætning for en korrekt gennemførelse af de grænseoverskridende transaktioner og det er afgjort i de nationale myndigheders og borgernes interesse; Men begrebet »korrekt afvikling« indebærer også, at de pågældende transaktioner gennemføres under overholdelse af skattereglerne. De to begreber er to sider af samme sag: **administrativt samarbejde og bekæmpelse af skattesvig hænger tæt sammen**; Kommissionen tager konsekvensen heraf og foreslår oprettelse af en **fælles struktur** (Eurofisc).

3.3 Kommissionen råder over to rådgivende organer, som sikrer den input fra højtstående eksperter: ATFS-gruppen og SCAC-udvalget (se punkt 2.3): en sammensmeltning af disse til et **enkelt organ** (eller oprettelse af to koordinerede grupper med en fælles beslutningsstruktur) ville måske kunne bidrage til at bygge bro over den latente »**interessekonflikt mellem de to tilgange, den administrative og den skattemæssige**«. Reglerne til bekæmpelse af skattesvig er ikke altid helt forenelige med en forenkling af de administrative procedurer og omvendt; Modstanden mod forandring udspringer, i hvert fald delvist, af **forskellige krav vedrørende et og samme problem**.

3.4 Det ser dog ud til, at **de største problemer ligger på det politiske plan**: i den rapport, der nævnes i punkt 2.1, understreges det efter henvisningen til besvarelsen af spørgeskemaet (se punkt 2.3), at Kommissionen har givet medlemsstaterne muligheden for at »*tilkendegive deres mening om det administrative samarbejde*«. Det er forbløffende, at »**kun to medlemsstater viste interesse for at gå ind i en åben diskussion med Kommissionen** ...«. Hertil følger sig en bemærkelsesværdig hændelse: en medlemsstat har ligefrem anfægtet Revisionsrettens beføjelse til at foretage *revisioner* af gennemførelsen af forordningen vedrørende administrativt samarbejde og spørgsmålet undersøges nu af Domstolen. Disse omstændigheder taler for sig selv og levner ikke meget plads til optimisme, hvad angår fremtiden.

3.5 Et andet aspekt af politisk art vedrører det **administrative samarbejde mellem skattemyndighederne og myndighederne med ansvar for bekæmpelse af hvidvaskning** af penge hidrørende fra organiseret kriminalitet og terrorisme: der er tale om et krav, som EØSU længe har insisteret på og som der for indværende ikke synes at være enighed om ⁽¹⁰⁾.

4. Særlige bemærkninger

4.1 De vigtigste ændringer, som indføres med den nye forordning, er forøgelse af medlemsstaternes ansvar for samarbejdet,

præcis fastlæggelse af de oplysninger, de skal stille til rådighed og kan få udleveret, begrænsning af adgangsretten til oplysninger. Desuden skitseres principperne for de rammer, som skal sikre kvaliteten af oplysningerne, og medlemsstaternes ansvar for at videregive korrekte og ajourførte oplysninger bliver præciseret; Endelig fastlægges et retsgrundlag til indførelse af en struktur, der muliggør et målrettet samarbejde fortrinsvis med henblik på at bekæmpe svig (Eurofisc).

4.1.1 EØSU **påskønner og støtter** Kommissionen: den nye forordning er faktisk et **afgørende fremskridt** for reguleringen af dette område. Gennemførelsen af disse bestemmelser vil – hvis medlemsstaterne ønsker det – forbedre de offentlige finansers stilling, mht. såvel procedureforenkling som bekæmpelse af svig.

4.2 EØSU fremsætter i det følgende nogle **bemærkninger til de vigtigste fornyelser, der foreslås** med den nye forordning: på den ene side er disse bemærkninger udtryk for et ønske om at samarbejde, men på den anden side er de også resultatet af en objektiv vurdering af de problemer, som endnu stiller sig i vejen for et godt administrativt samarbejde.

4.3 **Artikel 1** fastlægger udtrykkeligt i **stk. 1**, at et af de vigtigste mål med den omarbejdede forordning er at »**bekæmpe moms-svig**«, og i **stk. 2** fastlægges **betingelserne** for, hvordan medlemsstaterne skal handle for at »**beskytte momsindtægterne i samtlige medlemsstater**«. Den nugældende forordning er formuleret blødere og mindre præcist: den indskrænker sig således til at **fastsætte** »regler og procedurer for udveksling af visse oplysninger«.

4.3.1 Fornyelsen er ikke af ringe betydning: forpligtelsen til at samarbejde aktivt betyder, at medlemsstaterne skal **gennemføre forordningen i alle enkeltheder inden for de fastsatte frister**. EØSU kan kun være enig heri, men tvivler på, at medlemsstaterne virkeligt er i stand til eller ønsker at tilpasse sig de nye bestemmelser, eftersom de gældende ikke en gang er blevet omsat til tiden og uden undtagelser. Endvidere indebærer forskrifternes bindende karakter, at **Kommissionen har beføjelse** til at pålægge sanktioner og at **Revisionsretten** skal undersøge, om forordningen er gennemført korrekt: et punkt, som ikke alle er enige i. I den rapport, der omtales i punkt 2.1, nævner Kommissionen tilfældet med Tyskland, som har gjort indsigelse mod en **overtrædelses-procedure** og Revisionsrettens beføjelse til at foretage *revisioner*. Den **afgørelse, som Domstolen træffer** i denne sag vil få **afgørende betydning** for det fremtidige administrative samarbejde på momsområdet.

⁽¹⁰⁾ Jf. EØSU's udtalelse om »Fremme af god politik og forvaltning på skatteområdet«.

4.3.2 Den nye formulering af artiklen viser således, at der også på skatteområdet er **forskellige tendenser inden for europæisk politik**: udlægningen af traktaterne ud fra forskellige synsvinkler fører ofte til, at Kommissionen må forsvare sine beføjelser og at medlemsstaterne søger at bevare deres nationale privilegier. EØSU mener ikke, at det skal tage stilling, men ønsker blot, at der af vedtagelsen af den nye traktat fødes et nyt Europa med oprigtig tilslutning fra medlemsstaterne til de grundlæggende principper.

4.4 **Artikel 4** forpligter medlemsstaterne til at oprette et **centralt forbindelseskantor** med ansvar for kontakterne til de øvrige medlemsstater. EØSU glæder sig over denne beslutning, men minder om, at **et centralt kontor kun kan fungere godt, hvis det råder over effektive forgreninger** på landsplan: en forudsætning, som i dag ikke synes at blive respekteret overalt.

4.5 **Artikel 7** (tidligere artikel 5) bekræfter, at **en medlemsstat er forpligtet til at give oplysninger** om en afgiftspligtig etableret i den pågældende medlemsstat, hvis en anden medlemsstat anmoder herom. I nogle bestemte tilfælde ⁽¹¹⁾ kan den bistandsøgte myndighed **afvise at foretage en undersøgelse**, men kun hvis den allerede har givet den bistandsøgende myndighed oplysninger mindre end to år forinden; dog skal medlemsstaten give oplysninger om de transaktioner, som den afgiftspligtige person har gennemført i de seneste to år.

4.5.1 De nye bestemmelser er særligt vigtige for **fjernsalg** og de tilsigter en god politik for administrativt samarbejde; desværre er de selv i deres nuværende form kun blevet gennemført delvist, især fordi it-strukturen endnu er mangelfuld. EØSU mener derfor, at det ville være bedre at lade **overgangsperioden**, som gælder for andre bestemmelser, også gælde for bestemmelserne om fjernsalg, således at de **først bliver bindende i 2015**, når Rådets forordning (EF) nr. 143/2008 ⁽¹²⁾ træder i kraft.

4.6 **Artikel 15** afklarer betydningen af »automatisk udveksling« af oplysninger, som allerede findes i artikel 17 i den nuværende

⁽¹¹⁾ De tilfælde, hvor udlevering af oplysninger kan nægtes, er nævnt i bilaget (nyt) til forordningen, og omhandler en række tjenesteydelser såsom fjernsalg, tjenesteydelser vedrørende fast ejendom og løsøre-egenstande, virksomhed i tilknytning til transport, teleydelser og radio- og tv-spredningstjenester.

⁽¹²⁾ Rådets forordning (EF) nr. 143/2008 af 12. februar 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 1798/2003 med hensyn til indførelse af foranstaltninger til administrativt samarbejde og udveksling af oplysninger i forbindelse med reglerne om leveringsstedet for tjenesteydelser, særordningerne og tilbagebetalingsproceduren for moms, EUT L 44 af 20.2.2008, s. 1.

forordning: medlemsstaterne skal spontant og **på eget initiativ videregive** de oplysninger, som kan være nyttige for en anden medlemsstat for at beskytte dens skatteindtægter. Denne tydeliggørelse har stor rækkevidde: når og hvis bestemmelsen bliver overholdt konsekvent, vil spontan fremsendelse af oplysninger, som andre myndigheder har interesse i, være et bevis på, at forvaltningerne har taget begrebet administrativt samarbejde til sig.

4.7 **Artikel 17** hænger egentligt sammen med artikel 15, idet den fastsætter, at der skal foretages **tilbagemelding** til de myndigheder, som har givet oplysningerne: samarbejde går ikke kun ud på at udlevere oplysninger, men også på at informere dem, som har leveret dem, om **resultaterne af de foranstaltninger**, der er truffet efterfølgende.

4.8 **Artikel 18** (tidligere artikel 22) specificerer de data, som medlemsstaterne skal indlæse i deres databaser. EØSU mener, at disse bestemmelser vil have en **positiv effekt på to fronter**: dels vil de medvirke til at få ordningen for informationsudveksling via VIES ⁽¹³⁾ til at fungere bedre, dels vil de minde medlemsstaterne om anvendelsen af direktiv 2006/112/EF for så vidt angår tilde-ling, ændring og afmelding af momsregistreringsnummer; korrekt anvendelse af disse bestemmelser er vigtig, fordi momssvig i stort omfang er baseret netop på momsregistreringen. Brugere vil også få ikke ringe gavn heraf, især takket være de fornyelser, der indføres mht. **minimumsstandarder for databaser i artikel 23 og 24**.

4.9 **Artikel 22**, som fastsætter, at hver medlemsstat skal give de øvrige medlemsstaters myndigheder **automatiseret adgang til sine egne databaser**, vækker nogen undren; EØSU bemærker, at direkte adgang - omend med **den bistandsøgte myndigheds forudgående samtykke** ⁽¹⁴⁾ - skaber problemer mht. forståelse af sproget og korrekt fortolkning og anvendelse af oplysningerne. Kommissionen erkender selv problemet: i 23. betragtning siger den faktisk, at der »bør ... fastlægges **fælles procedurer** for at sikre **disse oplysningers sammenlignelighed ...**« og samme tanke går igen i en anden sammenhæng i 27. betragtning. EØSU mener, at bestemmelsen om automatiseret adgang bør **udskydes til senere**, når de fælles administrative og elektroniske procedurer er indført af alle medlemsstater.

⁽¹³⁾ VIES: VAT Information Exchange System.

⁽¹⁴⁾ I artikel 7 hedder det: »På anmodning af den bistandsøgende myndighed meddeler den bistandsøgte myndighed de ... oplysninger.«

4.10 **Artikel 29**, som omhandler **deltagelse i administrative undersøgelser for embedsmænd fra de berørte medlemsstater**, fastsætter i **stk. 1**, at de pågældende embedsmænd kan være til stede i kontorerne, men **også »ethvert andet sted«** (i praksis på de afgiftspligtiges forretningssteder). Samtidig **ophæves i stk. 2** bestemmelsen om, at den bistanðssøgte medlemsstat **fastlægger bestemmelserne om** den bistanðssøgende myndigheds embedsmænds **deltagelse i undersøgelserne**. Endvidere **bekræftes** det, at skønt den bistanðssøgende myndigheds embedsmænd ikke gør ikke brug af »de kontrolbeføjelser, der er tillagt den bistanðssøgte myndigheds embedsmænd« ... kan de imidlertid »**få adgang til samme lokaler og dokumenter**, som sidstnævnte har adgang til ...«.

4.10.1 Disse beføjelser og prærogativer synes ikke at være **hverken hensigtsmæssige eller berettigede**; EØSU beder om, at bestemmelsen tages op til revision og overvejes grundigere. Hvis en embedsmand fra en anden medlemsstat kan være til stede på en afgiftspligtig persons forretningssted, kan han/hun **få kendskab til »en erhvervmæssig, industriel eller faglig hemmelighed** eller en oplysning, hvis offentliggørelse vil stride mod almene interesser«. Dette er ordlyden i artikel 56, stk. 4, som fastsætter de tilfælde, hvor videregivelse af **oplysninger kan afslås**; Så vil det være endnu mere uacceptabelt, at en embedsmand fra en anden medlemsstat **kan få kendskab** til sådanne oplysninger gennem sin tilstedeværelse på den afgiftspligtiges forretningssted.

4.11 **Artikel 34 til 39** indeholder en fornyelse, nemlig indførelsen af en **fælles struktur til bekæmpelse af momssvig og -unddragelse**. Denne struktur, som i rapporten ⁽¹⁵⁾ betegnes »**Eurofisc**« vil først og fremmest få til opgave at tilrettelægge **hurtig og multilateral udveksling af oplysninger** gennem indsamling og formidling af oplysninger som led i det administrative samarbejde. De enkelte artikler omhandler forskellige aspekter af det nye organs virksomhed. Det står dog endnu ikke klart, om der er tale om en centraliseret eller decentraliseret struktur.

4.11.1 EØSU bifalder oprettelsen af et organ, som centraliserer og formidler oplysninger; Før dette organ begynder sit arbejde, vil det dog være nødvendigt at **revidere forordningen** for at bringe de relevante bestemmelser i overensstemmelse med den nuværende ordning for bilateralt samarbejde.

4.11.2 Der er dog et andet aspekt i forbindelse med oprettelsen af Eurofisc, som ikke tages op nogetsteds i forordningen eller i begrundelsen: **samarbejdet og kontakten med andre organer, som har til opgave at bekæmpe organiseret kriminalitet og hvidvaskning** af penge. I mange til – i hvert fald i de alvorligste

sager – er momsunddragelse ikke en isoleret lovovertrædelse, men er knyttet til smugling af varemærkeforfalskede varer, narkotikasmugling, smugling af krigsmateriel og alle mulige former for aktiviteter, som udøves og kontrolleres af den organiserede kriminalitet og terroristgrupper. Der findes ikke – hverken i nogen bestemmelse eller i praksis – et **struktureret samarbejde mellem de organer, som beskæftiger sig med forskellige aspekter af et og samme fænomen, eller med forskellige fænomener, som kan tilskrives de samme organisationer**: dette fører til dobbeltarbejde, ineffektivitet og ofte kompetencekonflikter.

4.11.3 EØSU udtaler sig indgående om samarbejdet mellem skattemyndighederne og de kriminalitets- og terrorismebekæmpende politimyndigheder i en anden udtalelse om god forvaltning på politik og forvaltning på skatteområdet ⁽¹⁶⁾; Grundlæggende drejer det sig om behovet for en bedre **koordinering mellem skattedirektiverne og direktiverne om hvidvaskning af penge**. Det er uacceptabelt, at der er forskellige organer, såsom myndighederne med ansvar for direkte og indirekte skatter, told, politi og efterretningstjenester, som alle har samme eller nært beslægtede mål, men som ikke har nogen indbyrdes kontakt eller aftaler om samarbejde.

4.11.4 EØSU er klar over, at der er problemer af praktisk og administrativ art forbundet med en sådan løsning og at det har lange udsigter, men det minder om, at den største vanskelighed faktisk ligger i medlemsstaternes **politiske vilje**, som ikke findes i dag. Kommissionen bør i øvrigt virke som katalysator og inddrage det administrative samarbejde mellem de efterforskende enheder i sine mellem- og langsigtede programmer.

4.12 Forslaget til forordning nævner ikke datoen for ikrafttrædelsen og fastsætter kun, at den vil træde i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende; dog fastsættes det i **artikel 45**, at en række **bestemmelser baseret på det elektroniske samarbejde vil gælde fra den 1. januar 2015**. Denne dato forekommer realistisk, hvis alle medlemsstaterne viser vilje hertil og er i stand til at overholde den.

4.13 I henhold til **artikel 51** skal medlemsstaterne gennemføre (interne) **revisioner** af samarbejdsordningens funktion: det er ganske givet en nødvendig foranstaltning, som måske udspringer af erfaringerne med eksterne *revisioner* (jf. punkt 3.4 og 4.3.1), hvor man afventer Domstolens afgørelse. EØSU stille i øvrigt spørgsmålstegn ved den **reelle effektivitet af en foranstaltning, som overlader det til medlemsstaterne at kontrollere sig selv**.

⁽¹⁵⁾ KOM(2009) 428 endelig, se punkt 2.1.

⁽¹⁶⁾ Kommissionens meddelelse om fremme af god politik og forvaltning på skatteområdet, KOM(2009) 201 endelig.

4.14 **Artikel 56** (tidligere artikel 40), hvorefter medlemsstaterne har **ret til ikke at levere oplysninger** og til ikke at foretage undersøgelser, hvis lovgivningen i den pågældende medlemsstat ikke tillader det, eller hvis der er fortrolige aspekter i form af **industriel eller faglig hemmelighed** forbundet hermed. Der bør tilføjes et nyt stk., hvori det præciseres, at **denne bestemmelse ikke gælder for de tilfælde, som er beskyttet af**

bankhemmeligheden. Denne problematik bør sættes ind i den bredest mulige kontekst, dvs. knyttes sammen med ophævelsen af bankhemmeligheden og bestemmelserne om bekæmpelse af hvidvaskning af penge; Det er dog tvivlsomt, om oplysninger, som indhentes hos en person, »der handler som repræsentant eller betroet person«, er omfattet af bankhemmeligheden eller tavshedspligten. EØSU så gerne, at dette blev afklaret.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/71/EF om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel, og af direktiv 2004/109/EF om harmonisering af gennemsigtighedskrav i forbindelse med oplysninger om udstedere, hvis værdipapirer er optaget til handel på et reguleret marked —

KOM(2009) 491 endelig — 2009/0132 (COD)

(2010/C 347/12)

Hovedordfører: **Angelo GRASSO**

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 14. oktober 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/71/EF om det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel, og af direktiv 2004/109/EF om harmonisering af gennemsigtighedskrav i forbindelse med oplysninger om udstedere, hvis værdipapirer er optaget til handel på et reguleret marked

KOM(2009) 491 endelig – 2009/0132 (COD).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium henviste den 3. november 2009 det forberedende arbejde til Den Faglige sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 18. februar, følgende udtalelse med 156 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Forslaget til direktiv sigter mod at indbygge to principper, som EØSU grundlæggende støtter, i den gældende EU-lovgivning: a) informationens kvalitet er afgørende for, om den kan bruges som grundlag for aktørernes valg af investering, især når det gælder private investorer; b) større omkostningseffektivitet i forvaltningen af information kan opnås gennem afskaffelse af overlappende oplysninger og dermed af omkostningerne ved fremskaffelsen af dem.

1.2 Der er reelle vanskeligheder forbundet med anvendelsen af disse to principper, eftersom det i sig selv er vanskeligt at måle kvalitet og endnu vanskeligere, når der er tale om information. Desuden skal det tages i betragtning, at de specifikke mekanismer for spredning af information finansmarkederne (»ved osmose« kunne man kalde det) og den horisontale indvirkning heraf på de forskellige økonomiske aktører, som har interesse i en investering (»signaleffekten«), betyder, at der er et skævt forhold og til tider meget skævt forhold mellem omkostningerne ved udarbejdelsen af informationen og de fordele (også økonomiske), der kan opnås herigennem.

1.3 Derfor må der findes en samlet løsning på problemerne med oplysningernes kvalitet og omkostningseffektivitet, idet det skal tages i betragtning, at det bedste incitament for værdipapirudstederne til at udarbejde information af høj kvalitet er tilliden til, at de økonomiske fordele er mindst lige så store som omkostningerne ved fremskaffelsen af dem. Ved evalueringen af informationens omkostningseffektivitet må der tages hensyn til, at

gennemsigtighed nedbringer omkostningerne ved kapitaltilførsel. Manglende gennemsigtighed derimod øger omkostningerne ved rejnsning af kapital (på grund af præmien for informationsrisiko). EØSU håber således, at asymmetriene på informationsområdet bliver overvundet for at nedbringe omkostningerne ved kapitaltilførsel gennem en lavere præmie for informationsrisikoen, så de europæiske virksomheder kan stå sig bedre i konkurrencen om kapitaltilførsel.

1.4 En betydelig del (ca. 3/4) af forskellen mellem omkostninger og fortjeneste i tilknytning til information afhænger af de strukturelle mekanismer, som spreder oplysningerne mellem aktørerne på markedet, mens kun en lille del (ca. 1/4) hænger sammen med oplysninger, som udstederen ikke har videregivet. Forslaget til direktiv indeholder løsninger, som tager fat på den første del af informationsrisikoen og må som sådant vurderes positivt. EØSU påpeger blot, at de deraf følgende omkostningsbesparelser ikke må gå ud over kvaliteten af de formidlede oplysninger, da indgrebet ellers vil give bagslag.

1.5 Forslaget kommer desuden ind på et andet aspekt af problemet, som forbliver uløst. Kravet om at formidle oplysninger til investorer, som ikke har stor ekspertise, er i modstrid med kravet om at give dem alle de oplysninger, som er nødvendige for valget af investering, hvilket gør det nødvendigt at anvende fagterminologi. En løsning, som EØSU gerne så, er at skabe et særskilt marked for »informationsformidlere« ved siden af det mere

traditionelle marked for kapital- og risikoformidling (banker, forvaltningsselskaber, forhandlere af derivater osv.). EØSU foreslår i lyset af erfaringer fra andre lande og andre kontekster, at der (også når det gælder placeringer og i tilslutning til forslagene i nærværende kommissionsdokument) indføres specifikke retlige delegationsordninger (i stil med »proxy voting«) og at formidling af finansiel information anerkendes som en profession (i stil med »family office«) via en specifik regulering.

2. Lovgivningsmæssig udvikling og emnets betydning

2.1 Kommissionen tillægger gennemsigtige oplysninger på finansmarkederne stor betydning, som det fremgår af den stadige produktion af lovindgreb. Således indledtes med det første forslag nr. 2000/0126 en stadig stræben efter at sikre en klar og transparent lovgivning i EU lige fra kodificering af procedurerne for optagelse af værdipapirer til officiel notering og de oplysninger, der skal offentliggøres i den forbindelse. Med det foreliggende direktivforslag går denne udvikling ind i en ny fase, hvor anvendelsen af reglerne om gennemsigtige oplysninger skal forbedres gennem nedtoning og forenkling af nogle af aspekterne vedrørende offentliggørelse af prospekter.

2.2 I det forløbne tiår 2000-2010 har EU-lovgivningen efterhånden skiftet fokus.

2.2.1 I direktiv 2001/34 samlede interessen sig først og fremmest om mængden af de oplysninger, som værdipapirudstederne havde pligt til at videregive til investorerne, idet man gik ud fra, at der herigennem kunne opnås en effektiv ressourceallokering på finansmarkederne. Denne tilgang blev generelt bakket op af EØSU i en udtalelse vedtaget den 29. november 2000 (ordfører: Jochen Lehnhoff, 112 stemmer for, ingen stemmer imod og ingen hverken for eller imod); dog understregedes behovet for enkelhed og klarhed i formidlingen af oplysninger til investorerne.

2.2.2 I løbet af 2003 drejedes søgelyset over mod aktørernes anvendelse af oplysningerne med indførelse af bestemmelser, som skulle supplere det oprindelige indhold i direktiv 2001/34. Direktiv 2003/6 regulerede den såkaldte insiderhandel, især den form, som kunne forvride balancen på finansmarkederne og dermed svække forbrugernes tillid. Det skal dog understreges, at dette direktiv tager sigte på udstederne og kontrolmyndighederne og ikke beskæftiger sig så meget med, hvorledes anvendelsen af de formidlede oplysninger kan påvirke investorernes adfærd. I tråd med denne tilgang drejede direktiv 2003/71 sig også om fastlæggelse af kriterierne for udformningen af det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden eller optages til handel.

2.2.3 Direktiv 2004/109 ændrer bestemmelserne i direktiv 2001/34 og koncentrerer sig om de tekniske krav til de oplysninger, som udstedere, hvis værdipapirer er optaget til handel på et reguleret marked, skal stille til rådighed for investorerne med det mål at harmonisere og integrere de europæiske finansmarkeder og de finansielle tjenesteydelser, der udbydes på disse markeder. EØSU's udtalelse, som gik forud for direktivet, idet den blev

vedtaget den 10. december 2003 (ordfører: Pierre Simon, 110 stemmer for og 1 hverken for eller imod), støtter det tekniske indhold i forslaget, men peger på faren for, at alt for stive ordninger kan få omkostningerne ved udarbejdelsen af obligatoriske oplysninger til at stige uforholdsmæssigt og dermed skabe økonomiske barrierer for fuld gennemsigtighed, især for udstedere af mindre format.

2.2.4 I løbet af 2005 begyndte lovgivningen at dreje sig om de ansvarlige for reguleringen af informationen på markederne gennem nedsættelse af udvalg for finansielle tjenesteydelser. Målet var at sætte lovgiverne og reguleringsmyndighederne i EU i stand til at reagere mere effektivt og hurtigere på udviklingen på finansmarkederne (især den, som udspringer af de teknologiske ændringer). Om dette initiativ fra Kommissionen afgav EØSU en positiv udtalelse den 31. marts 2004 (ordfører: Lucia Fusco, 95 stemmer for og 2 hverken for eller imod).

2.3 Forslaget til direktiv, som er genstand for denne udtalelse, har som sit vigtigste mål at forbedre anvendelsen af de to direktiver 2003/71 og 2004/109 gennem nogle forenklinger af procedurerne for at tilpasse den finansielle information bedre til de private investorers behov og for at gøre de i EU etablerede udstedere mere effektive og internationalt konkurrencedygtige. Til forskel fra de hidtidige initiativer på området tager dette forslag til direktiv altså sigte på kvaliteten af den finansielle information.

2.4 EØSU mener, at udarbejdelsen af store mængder information ikke altid er ensbetydende med god information. Dette skaber problemer for økonomien i informationsproduktionen, idet det må antages, at omkostningerne ved indsamling af finansiell information i højere grad hænger sammen med antallet af prospekter end kvaliteten af deres indhold. Dette direktivforslag kan give besparelser på over 300 mio. EUR årligt ved at justere en række mekanismer, som skaber overlappinger mellem forskellige faser i informationsformidlingen.

2.5 Behovet for markeder, som er i stand til at dosere mængden og kvaliteten af informationen rimeligt uden de store omkostninger for investorerne er et spørgsmål, som påkalder sig stor interesse. Nylige empiriske undersøgelser foretaget af Universitetet Ca Foscari i Venedig har vist, at risikoen for mangelfuld information (den såkaldte informationsrisiko) har udløst 37 % af volatiliteten på de europæiske aktiemarkeder gennem de seneste 15 år, uden at der kan påvises nogen væsentlige forskelle mellem de forskellige kategorier af værdipapirer. De samme undersøgelser har vist, at over 3/4 af informationsrisikoen ejendommeligt nok kan føres tilbage til de mekanismer for informationsformidling, som markedsaktørerne anvender, mens kun 1/4 skyldes udstedernes manipuleringer i forbindelse med informationsprocedurerne. Dette forhold hænger sammen med den finansielle informationsomkostningsstruktur, som er karakteriseret af høje produktionsomkostninger set i forhold til de lave priser for videreformidlingen til tredjemand, hvilket er en direkte konsekvens af den manglende mulighed for at begrænse brugen af oplysningerne. Dette er et fænomen, som i sig selv lokker til at slække på kvaliteten af informationen og mekanismerne til formidling af den og kompensere herfor gennem større mængder ofte overlappende information.

2.6 EØSU ser derfor positivt på enhver foranstaltning til at regulere de økonomiske processer i tilknytning til produktion og formidling af information, så de reelt kan bidrage til at forbedre kvaliteten af den information, der er til rådighed på finansmarkederne og lette investorernes udvælgelse af investering; dermed vil omkostningerne ved tilvejebringelse af finansielle midler også blive mindre til glæde for udstederne af de værdipapirer, der optages til handel.

3. De vigtigste bestemmelser i direktivforslaget

3.1 Forslaget til direktiv består af fem artikler, hvoraf de første to vedrører ændringen af henholdsvis direktiv 2003/71/EF (forslagets artikel 1, mere omfattende) og direktiv 2004/109/EF (forslagets artikel 2, mindre omfattende). De øvrige tre artikler følger heraf, idet de regulerer henholdsvis gennemførelse (artikel 3), ikrafttrædelse (artikel 4) og adressater (artikel 5).

3.2 *Analyse og bemærkninger til indholdet af det foreliggende forslags artikel 1, som vedrører direktiv 2003/71/EF*

3.2.1 Forslag til ændring af artikel 1, stk. 2, litra h) og j), og artikel 3, stk. 2, litra e), og tilføjelse af stk. 4 i artikel 1

3.2.1.1 Den nye tekst præciserer frem for alt, at de øvre grænser for anvendelsen af bestemmelsen gælder den samlede værdi af placeringerne i hele Fællesskabet. Denne præcisering er hensigtsmæssig, især for at forhindre omgåelse gennem opsplitting af en økonomisk set samlet transaktion i flere transaktioner, som juridisk set er uafhængige af hinanden og baseret på et forskelligt retsgrundlag. EØSU understreger desuden, at denne præcisering også er nødvendig for at undgå skævheder i formidlingen af oplysninger i forskellige geografiske områder med fare for mangedobling af omkostningerne, hvilket især vil gå ud over de mindre transaktioner.

3.2.1.2 Derefter angives der nye beløbsgrænser for anvendelsen af direktivet, som tager hensyn til den aktuelle situation på finansmarkederne. For at undgå, at disse grænser bliver forældet, foreslås det at uddelegere ændringer heraf direkte til Kommissionen, så den hen ad vejen kan tilpasse dem til de skiftende vilkår for formidling af information på finansmarkederne. EØSU er enig i nødvendigheden af at have beløbsgrænser, som let kan tilpasses markedsvilkårene, men foreslår, at de ændringer, som Kommissionen foretager, baseres på forslag fra overvågningsmyndighederne for de finansielle markeder og formidlere, da disse i kraft af deres virksomhed har bedre forudsætninger for at følge udviklingen i markedets reelle behov.

3.2.2 Forslag til ændring af artikel 2, stk. 1, litra e) og litra m), nr. ii)

3.2.2.1 Forslaget går ud på at afstemme definitionen af »kvalificerede investorer« til definitionen i det såkaldte MiFID-direktiv. EØSU går ind for dette forslag, da det bidrager til at ensarte de retlige rammer i EU.

3.2.2.2 Forslaget fastlægger kriterierne for definition af det geografiske gyldighedsområde for så vidt angår værdipapirer (der ikke er kapitalandele) og hvis pålydende er under 1 000 EUR, således at det begrænses til det land, hvor udstederen har sit vedtægtsmæssige hjemsted eller hvor gældbeviserne skal optages til handel på et reguleret marked eller hvor de udbydes til offentligheden. EØSU støtter dette forsøg på at forenkle procedurerne for at undgå øgede omkostninger som følge af udarbejdelsen af flere prospekter samtidigt. Her skal det bemærkes, at værdipapirenes markedsværdi er noget helt andet end deres pålydende værdi, som ofte har en rent juridisk funktion som målestok for den økonomiske andel i et foretagende. Følgelig er det ikke alle værdipapirer, som har en pålydende værdi og i nogle retssystemer er det muligt at udstede værdipapirer uden den såkaldte »par value«, især når der er tale om værdipapirer, som ikke er kapitalandele. EØSU foreslår derfor at erstatte enhver henvisning i forslaget til »pålydende værdi« med »markedsværdi« (eller »emissionsstykstørrelse«) for værdipapirer, som er kapitalandele, og med »værdien af det underliggende aktiv« når der er tale om værdipapirer, som ikke er kapitalandele.

3.2.3 Forslag til ændring af artikel 3, stk. 2

3.2.3.1 Forslaget indfører muligheden for, at de formidlere, der placerer værdipapirerne, kan overtage udstederens oprindelige prospekt, så længe det er i overensstemmelse med EU-reglerne, for at spare omkostningerne ved udarbejdelse af flere dokumenter. EØSU er principielt enig i forslaget og begrundelsen herfor, men foreslår, at det forklares tydeligere, hvorledes den nye regel skal anvendes i de tilfælde, hvor en formidler har hjemsted i et tredjeland og foretager en placering i et andet land end udstederens hjemland.

3.2.3.2 EØSU foreslår endvidere, at det sikres, at de muligheder for »retail cascade«, som drøftes i punkt 3.2.3.1 ovenfor, ikke kommer i konflikt med den hastige forældelse af de finansielle oplysninger. Følgelig foreslås det, at overvågningsmyndighederne for de markeder, som udstederen (eller formidlerne) refererer til, ved offentliggørelsen af et prospekt skal fastsætte en forældelsesfrist, således at prospektet obligatorisk skal ajourføres efter udløbet af denne frist, hvis den specifikke transaktion, som ligger til grund for udsendelsen af prospektet, stadig er i gang.

3.2.4 Forslag til ændring af artikel 4, stk. 1, litra e)

3.2.4.1 Forslaget går ud på at udvide fritagelsen i den nugældende bestemmelse til også at omfatte medarbejderaktieordninger i selskaber, som ikke er noteret på et reguleret marked (dvs. også selskaber, hvis aktier er noteret på markeder uden for EU). Dette forslag sigter mod at udjævne forskellene i behandlingen af de forskellige kategorier af selskaber (børsnoterede og ikke-børsnoterede EU-selskaber samt selskaber, der er noteret uden for EU) og desuden sænke omkostningerne ved placeringer, som er forbeholdt investorer, der er bekendt med investeringsrisikoen, i og med at de er ansatte.

3.2.4.2 EØSU er enig i bestræbelsen på at mindske omkostningerne, men understreger, at udstedelsen af medarbejderaktier i sig selv kan være en relevant oplysning for de investorer, som opererer på det såkaldte sekundære marked, især når der er tale om internationale koncerner. EØSU håber derfor, at udvidelsen af fritagelsen går hånd i hånd med en revision af bestemmelserne om gennemsigtighed på markederne. En revision af direktivet om gennemsigtighed kan eventuelt gøres til genstand for en specifik initiativudtalelse fra EØSU's side.

3.2.5 Forslag til ændring af artikel 5, stk. 2, artikel 6, stk. 2, og artikel 7

3.2.5.1 Forslaget til direktiv foreslår at gøre mere ud af prospektets resumé i betragtning af den store betydning, som især private investorer tillægger det. Den ansvarlige for udarbejdelsen af resuméet kan komme til at hæfte juridisk for fejlagtige oplysninger. Forslaget understreger dog, at antallet af ord i dokumentet ikke er en velegnet indikator for dets informationsværdi, som derimod skal søges i de »vigtigste oplysninger«.

3.2.5.2 EØSU er enig i, at antallet af ord ikke kan være en tilstrækkelig indikator for prospektresuméernes informationsværdi, men mener dog, at direktivforslaget bør indeholde klarere kriterier for, hvilke oplysninger der er de vigtigste. Eftersom investorerne er nødt til at vurdere en investering ud fra forholdet mellem den forventede risiko og udbyttet, må de vigtigste oplysninger være dem, som har størst betydning for investeringens risikoprofil, som i sig selv er vanskelig at danne sig et billede af. Det foreslås altså, at de vigtigste oplysninger defineres ud fra deres potentielle indvirkning på risikoen, som kan måles ved hjælp af standardindikatorer, der allerede indgår i andre EU-bestemmelser såsom »value-at-risk«. En alternativ teknisk, men dog enkel løsning, som EØSU slår til lyd for, er at gøre det obligatorisk at angive VaR i prospektresuméet.

3.2.6 Forslag til ændring af artikel 7, stk. 2

Dette forslag til ændring sigter mod at sikre et rimeligt forhold mellem omkostningerne ved udarbejdelsen af prospektet og udstedelsens størrelse, også når der er tale om emissioner på grundlag af tegningsretter. Det er velkendt, at prospektets produktionsomkostninger ikke er i fuld samklang med størrelsen af de finansielle transaktioner, og for de mindre transaktioners vedkommende er disse omkostninger uforholdsmæssigt høje. Når der

er tale om emissioner på grundlag af tegningsretter, begrundes lempelsen af kravene med den antagelse, at »eksisterende aktionærer allerede har besluttet at investere i selskabet og derfor burde være i besiddelse af de nødvendige oplysninger«.

EØSU er enig i nødvendigheden af at begrænse de faste udgifter til prospektet i forhold til den finansielle transaktions størrelse, da dette er et objektivt påvist problem. Derimod mener EØSU, at begrundelsen for lempelsen af kravene vedrørende emissioner på grundlag af tegningsretter er utilstrækkelig, eftersom de efterfølgende ofte er genstand for handel; hvis der heri deltager aktører, som ikke var aktionærer i selskabet på udstedelsestidspunktet, har de ikke haft samme adgang til information. I begge tilfælde vil det som oven for vist være muligt at begrænse omkostningerne ved udarbejdelsen af prospektet uden at slække på prospektresuméets informationsværdi ved at kræve obligatorisk angivelse af investerings VaR.

3.2.7 Forslag til ændring af artikel 8

Den bestemmelse, der foreslås i artikel 8, fritager en udsteder, hvis værdipapirer er dækket af en garanti fra en medlemsstat, for at udforme et prospekt for at sænke de samlede omkostninger ved transaktionen. EØSU er principielt enig i dette forslag, men foreslår, at prospektet i det mindste anfører den seneste »rating« af garanten, eftersom denne - med angivelse af værdipapirets pålydende værdi i den samme udstedelsesvaluta - varierer fra land til land; desuden kan garantien være ydet af finansielt uafhængige statslige organer eller eventuelt af offentligretlige selskaber, som er oprettet specielt til dette formål.

3.2.8 Forslag til ændring af artikel 9 og artikel 14, stk. 4

Forslaget går ud på at forlænge gyldighedsperioden for et prospekt til 24 måneder (mod de nuværende 12). EØSU understreger som oven for beskrevet, at selve karakteren af finansielle oplysninger ikke gør det muligt at fastsætte stramme regler for deres gyldighedsperiode. Det foreslås derfor at opretholde den nuværende gyldighedsperiode på 12 måneder og give overvågningsmyndighederne for de finansielle markeder beføjelse til at forlænge den yderligere 12 måneder på begrundet anmodning fra udstederen.

3.2.9 Forslag til ændring af artikel 10, artikel 11, stk. 1, artikel 12, stk. 2, og artikel 14, stk. 4

3.2.9.1 EØSU billiger forslaget om ophævelse af direktivets artikel 10, eftersom udstederens pligt til hvert år at offentliggøre alle de oplysninger, som udstederen gennem 12 måneder forud for prospektets udformning har offentliggjort, medfører unødige ekstraomkostninger for udstederen, uden at investoren har nogen gavn heraf. Med den moderne informationsteknologi kan de tidligere prospekter let hentes frem, især i lyset af ændringen af artikel 14, hvorefter det foreslås at forlænge den periode, hvori prospekterne skal være tilgængelige på netstedet, ligeledes med 12 måneder.

3.2.9.2 Forslagene til ændring af artikel 11 og 12 følger af ophævelsen af artikel 10 og kan derfor ikke diskuteres, bortset fra bemærkningerne i foregående punkt.

3.2.10 Forslag til ændring af artikel 16

3.2.10.1 Forslaget går først og fremmest ud på at præcisere, hvornår kravet om at offentliggøre oplysningerne ophører, især fordi afslutningen af udbuddet til offentligheden og starten af handelen ikke nødvendigvis er sammenfaldende: forslaget går ud på at vælge den af disse to begivenheder, som indtræder først. EØSU mener, at forslaget bør suppleres med et krav om, at de formidlere, som er ansvarlige for placeringen, skal oplyse, hvor mange værdipapirer der er blevet handlet mellem afslutningen af udbuddet til offentligheden og starten af handelen. Oplysningerne om den samlede mængde udstedte værdipapirer i dette tidsrum (det såkaldte grå marked) bør attesteres af en overvågningsmyndighed og også angive den samlede handel mellem de formidlere, som deltager i placeringen.

3.2.10.2 Forslaget definerer derefter en ensartet tidsramme for investorernes udøvelse af retten til at trække deres tidligere accept tilbage, nemlig to dage efter tillæggets offentliggørelse. EØSU

bifalder forslaget om harmonisering af fortrydelsesfristen, men foreslår at indføre et krav om at fremsende tillægget til de investorer, som allerede har givet deres accept, via en e-mail adresse, som skal opgives til dette specifikke formål.

3.2.11 Forslag til ændring af artikel 18

Den foreslåede ændring af artikel 18 i det gældende direktiv, som er meget teknisk, tager sigte på en hurtigere fremsendelse af godkendelsescertifikaterne for prospekterne. Dette vil give mulighed for at reducere omkostninger og risici forbundet med tekniske fejl ved offentliggørelsen af prospekterne, især i de medlemsstater, hvor det såkaldte »pas« endnu ikke er gængs. EØSU accepterer den foreslåede ændring.

3.3 Analyse og bemærkninger til indholdet af det foreliggende forslags artikel 2, som vedrører direktiv 2004/109/EF

De ændringer, der foreslås i denne artikel 2, har til formål at afstemme ordlyden af dette direktiv til indholdet af de foregående punkter. EØSU bifalder ændringerne med forbehold af bemærkningerne i ovenstående punkter.

Bruxelles, den 18. februar 2010

Mario SEPI
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet — Miljøpolitisk årsberetning for 2008 —

KOM(2009) 304 endelig

(2010/C 347/13)

Ordfører: **Daniel RETUREAU**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 24. juni 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet - Miljøpolitisk årsberetning for 2008

KOM(2009) 304 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 28. januar 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 460. plenarforsamling den 17.-18. februar 2010, mødet den 17. februar, følgende udtalelse med 118 stemmer for, 4 imod og 10 hverken for eller imod.

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Som konklusion mener udvalget, at EU-institutionerne og medlemsstaterne har taget problemstillingerne omkring klimaændringer og bæredygtig udvikling overmåde seriøst. Der resterer dog stadig en stor indsats for at få vedtaget fælles holdninger og arbejde hen imod kvantificerede, progressive forpligtelser på internationalt plan gennem en nyvurdering af politikkerne for bistand til AVS-landene og udviklingslandene mere generelt. Det samme bør gælde de vigtigste samhandelspartnere, i første række USA.

1.2 Produkters samlede økologiske fodaftryk bør være genstand for mindstenormer. EU's politik bør fortsat indeholde en kombination af lovgivning og frivillige instrumenter og initiativer for at ændre adfærden og øge bevidstheden om nye problemer, som vi nu er nødt til at tackle som menneskerace; aspekterne information og uddannelse bør udbygges inden for civilsamfundet.

1.3 Den integrerede klima- og energipolitik begynder at vise sin effektivitet; den bør videreføres, ved at den udvides til andre drivhusgasser og andre sektorer (transport i alle dens afskygninger i første række) og ved at fremme det internationale samarbejde.

1.4 Lovgivning som REACH og miljøansvar vil fortsat spille en større rolle, suppleret med initiativer fra erhvervsliv, borgere og forbrugere.

1.5 En række af de direktiver, som er vedtaget i de seneste år, kræver en opmærksom opfølgning for at kunne sikre, at de omsættes korrekt, og at den nationale lovgivning, der rent faktisk indføres, er effektiv, især med hensyn til kontrollen med dens gennemførelse.

1.6 Beretningen er meget dækkende og særdeles nyttig, men hvor mange borgere udsendes den til?

2. Vigtige punkter i Kommissionens meddelelse

2.1 2008 var for de europæiske borgere kendetegnet ved en forståelse uden sidestykke for den globale klimakrise, som nu, sets med deres øjne, udgør en vigtig politisk prioritet.

2.2 Dette understreger det nødvendige i at styre udviklingen hen i mod en lavkulstoføkonomi og ressourcebesparelser. Der lægges op til en endnu større indsats for at imødegå disse udfordringer.

2.3 Økonomien blev stærkt påvirket af en krise uden fortilfælde. Finanskrisen har kvalt investeringerne i den reelle økonomi og medført omfattende arbejdsløshed samt en voldsom stigning i de offentlige underskud på grund af offentlige lån og erhvervelse af andele i banker og kreditinstitutter.

2.4 Kommissionens rapport består i en meddelelse til Rådet og Parlamentet; EØSU høres ikke formelt om de periodiske fremskridtsrapporter, men anmoder som regel om at få tilstillet rapporter, som gør det muligt at følge den praktiske iværksættelse af lovgivningen og Fællesskabets retningslinjer.

2.5 Den miljøpolitiske årsberetning for 2008 gør sig fortjent ved at gøre status over Fællesskabets initiativer og deres effektivitet, bl.a. i forhold til Kyoto-forpligtelserne om drivhusgasemissionsreduktion og de nye forpligtelser, som man havde forventet, at konferencen i København ville medføre. Udvalget har vedtaget en udtalelse herom ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EUT C 128 af 18.5.2010, s. 116

2.6 Ifølge Kommissionen og prognoserne menes EU at være på rette vej til at nå emissionsreduktionsmålene i Kyoto-protokollen om bekæmpelse af klimaændringer. EU og medlemsstaterne, eller de fleste af dem, menes at være godt på vej til at overholde deres reduktionsforpligtelser. Der lægges sågar op til en overskridelse af målet takket være ensidige bestræbelser fra visse medlemsstater, som er ved at undersøge yderligere tiltag.

2.7 I rapporten gives en oversigt over de forskellige områder, hvor den fælles miljøpolitik finder anvendelse, men kommissionsdokumentet er kun en sammenfatning; den fuldstændige beretning er et tykt bind på over 200 sider, som er vedføjet kommissionsdokumentet som bilag.

2.8 I juni 2008 lå EU-15's drivhusgasemissioner, på basis af de fuldstændige tal for 2006, 2,7 % under referenceårets (1990) niveauer, med en økonomisk vækst på ca. 40 % i samme tidsrum. De eksisterende politikker og tiltag skulle muliggøre en samlet reduktion på 3,6 % i 2010 i forhold til referenceåret, dvs. midtvejs i perioden 2008-2012, hvor vores reduktionsforpligtelse er på 8 %. En yderligere reduktion på 3 %, som vil bringe den samlede reduktion op på 6,6 %, ventes opnået ved køb af kreditter fra emissionsreduktionsprojekter i tredjelande i henhold til Kyotomekanismerne. Desuden ventes en yderligere reduktion på 1,4 % fra kulstofdræn.

2.9 Alt dette skulle gøre det muligt at nå Kyotomålet eller sågar overgå det, da medlemsstaterne endnu ikke i deres prognoser har medtaget lofterne for tildeling af emissionskvoter for 2008-2012 for handel med EU-emissionskvoter, som forventes at medføre en yderligere reduktion på 3,3 % i emissionerne i forhold til referenceårets niveauer.

3. Bemærkninger

3.1 Kommissionens prognoser i beretningen for 2008 bygger på ret gamle, fuldstændige data og på ufuldstændige data fra 2006 og frem. Det var imidlertid de eneste data, der forelå i 2008, og Kommissionen har taget højde for samtlige relevante resultater, der var indsamlet indtil offentliggørelsen. Trods det skuffende resultat af klimakonferencen i København mener udvalget, at EU bør opfylde det mål for emissionsreduktion, som det har opstillet for sig selv for 2012, og bør arbejde hen imod de yderligere reduktioner, som det har vedtaget for 2020.

3.2 En række af de direktiver, som er vedtaget i de seneste år, kræver en opmærksom opfølgning for at kunne sikre, at de omsættes korrekt og at den nationale lovgivning, der rent faktisk indføres, er effektiv, især med hensyn til kontrollen med dens gennemførelse. Nogle medlemslande har ikke formået at nå de mål, som de fik tildelt. I beretningen fremdrages de problemer og hindringer, der stadig består, men der peges også på de fremskridt, som har kunnet konstateres. Beretningen er fuldstændig, detaljeret og bebuder nye indikatorer for varers og aktiviteterets samlede økologiske fodaftryk; det må håbes, at den vil blive udsendt til

brede kredse, og at fremtidige beretninger vil nå frem til brede befolkningsgrupper og tilskynde til adfærdsændringer inden for produktion, distribution og forbrug.

3.3 Udvalget er ikke helt overbevist om det rigtige i den påstand, at krisen i sig selv giver en lejlighed til at omlægge produktions- og forbrugsmønstre til mere bæredygtige løsninger. Stadig flere familier har oplevet, at deres købekraft er faldet kraftigt på grund af arbejdsløshed og lukninger af virksomheder, hvoraf nogle har flyttet produktionen til tredjelande. Beskæftigelse og boliger, især for unge, er fortsat prioriterede problemfelter på kort sigt, som der bør findes positive løsninger på.

3.4 Usikre, tidsbegrænsede og deltidsjob griber om sig, hvilket afføder en ustabilitet, der næppe er tilbøjelig til at medføre ændringer i husholdningernes forbrugsmønstre og hos virksomhederne. Sidstnævnte søger undertiden at eksportere deres mest forurenende produkter til lande uden for EU i stedet for at investere i andre produktionsmodeller, hvilket er særligt svært, fordi lånemulighederne er få, især for SMV'er.

3.5 Rapporten strejfer kun krisens konsekvenser, som stadig er milevidt fra en miljøvenlig løsning. Krisen har også ramt hårdt i lande uden for EU-27, især udviklingslande. Man kan vanskeligt forestille sig, at der umiddelbart gøres en effektiv indsats over for disse lande på et tidspunkt, hvor den offentlige udviklingsbistand og forskellige former for støtte er stærkt faldende. En hurtig, konsekvent adfærdsændring er nødvendig for at hjælpe disse lande, som hverken har midler eller teknologier til at bekæmpe klimaændringer.

3.6 En stille tilbagevenden til »business as usual« med samme økonomiske organisering vil ikke indebære fremskridt hen imod et sikrere og bedre miljø, men signalerne fra finansmarkederne og erhvervslivet er stadig langt fra opmuntrende; der er behov for en fast politisk vilje og en stærkere mobilisering af de europæiske borgere samt en objektiv og ikke unødigt »alarmerende« information fra mediernes side.

3.7 I de lande, der er under industrialisering (Kina, Brasilien, Indien m.fl.), er de gamle forbrugsmønstre i de industrialiserede lande med markedsökonomi stadig et mål, som der sigtes mod, og regeringerne eller borgerne i disse lande har svært ved at forstå de begrænsninger, som man vil pålægge dem med hensyn til forurening og ændringer i levevis og forbrug. De opfatter forpligtelserne til at bekæmpe klimaændringer som en slags historisk uretfærdighed over for dem, på et tidspunkt hvor de prøver at bringe deres befolkning ud af fattigdom og fremme undervisning og sundhed gennem en industrialisering, der bygger på underleverandørvirksomhed for tværnationale foretagender.

3.7.1 De anmoder om støtte og teknologioverførsel, hvilket bør overvejes særdeles alvorligt, hvis det skal lykkes at fortsætte i den retning, som klimaaftalerne har åbnet op for.

3.8 Spørgsmålet om at transportere varer fra den ene ende af verden til den anden i opsplittede produktionsforløb og hen til forbrugssteder, der ligger fjernt fra hinanden, bør gøres til genstand for nærmere overvejelser og passende tiltag. Reinternalisering af de faktiske udgifter for miljøet og klimaet vejer i dag tungt på forbrugerne i form af omkostninger og forurening. Udvalget støtter derfor bestræbelserne på at revidere MARPOL-konventionen og begrænse forureningen fra skibe; men man bør også indføre globale reguleringer på de finansielle markeder og med sigte på en bedre transportlogistik samt for at fremme bæredygtig produktion.

3.9 Udvalget er enig med Kommissionen i, at regeringerne bør benytte deres økonomiske genopretningsplaner til at forbedre energieffektiviteten ved at sigte mod at udvikle miljøinfrastrukturer og fremme øko-innovation.

3.10 En stærk miljøpolitik kan være med til at igangsætte et »grønnere« opsving med et mindre kulstofaftryk og en omlægning af virksomhedernes og husholdningernes forbrug.

3.11 Det hurtige tab af biodiversitet verden over (hvor mange dyrearter og plantesorter forsvinder, hvoraf nogle, såsom fugle og bier, som er vigtige for landbruget, rammes særligt hårdt) bør føre til, at der iværksættes politikker, som kan bremse arters og sorters uddøen; dette gælder især:

- skovforvaltning og ophør med renhugning af primære skove og regnskove;

- de metoder, der anvendes i landbruget (det er fastslået, at de nuværende plantebeskyttelsesmidler påvirker biers sundhed og fugles næring).

3.12 Udvalget anser det for positivt, at der udformes nye indikatorer, som tager hensyn til biodiversiteten og klimaet således som Eurostat har indført det for prioriterede områder under det sytte miljøhandlingsprogram.

3.13 CO₂ er ikke den eneste drivhusgas, og man bør være meget opmærksom på NO_x (kvælstofoxider) og på alt, hvad der kan påvirke ozonlaget og opvarme atmosfæren.

3.14 Udvalget finder det vigtigt at bevidstgøre og aktivt involvere borgerne; de bør udvise god praksis med hensyn til forbrug af produkter samt begrænsning og selektiv indsamling af husholdningsaffald; det er også nødvendigt at bevidstgøre virksomhederne og udvirke, at bekæmpelse af klimaændringer indgår i deres forpligtelser til socialt ansvar.

3.15 De fleste af de programmer og lovgivningstiltag, der omtales i rapporten, har været genstand for EØSU-udtalelser på tidligere tidspunkter⁽²⁾, og EØSU har nedsat et permanent observationscenter for bæredygtig udvikling for at yde et mere effektivt bidrag til strategierne til bekæmpelse af klimaændringer, til opfølgning på EU's politikker og lovgivning og til kontrol med deres effektivitet.

Bruxelles, den 17. februar 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

(²) EØSU's udtalelser: EUT C 128 af 18.5.2010, s. 122; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 97; EUT C 317 af 23.12.2009, s. 75; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 92; EUT C 306 af 16.12.2009, s. 42; EUT C 277 af 17.11.2009, s. 67; EUT C 277 af 17.11.2009, s. 62; EUT C 318 af 23.12.2009, s. 88; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 55; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 50; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 46; EUT C 175 af 28.7.2009, s. 34; EUT C 218 af 11.9.2009, s. 59; EUT C 306 af 16.12.2009, s. 39; EUT C 204 af 9.8.2008, s. 66.

ABONNEMENTSPRISER 2010 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 100 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig cd-rom	22 officielle EU-sprog	1 200 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	770 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ cd-rom	22 officielle EU-sprog	400 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, cd-rom, 2 udgaver pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	300 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én cd-rom.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

I løbet af 2010 vil cd-rom-formatet blive erstattet af dvd-formater.

Salg og abonnenter

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsagenter. Listen over salgsagenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

